

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ, DENETİMİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ BİLİM DALI

MESLEK LİSELERİ OKUL YÖNETİCİLERİNİN YÜRÜTTÜĞÜ MESLEKİ
TEKNİK DERS DENETİMİNE YÖNELİK OKUL YÖNETİCİSİ VE
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEHMET TÜZEL

Lefkoşa
Aralık, 2020

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ, DENETİMİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ BİLİM DALI

MESLEK LİSELERİ OKUL YÖNETİCİLERİNİN YÜRÜTTÜĞÜ MESLEKİ
TEKNİK DERS DENETİMİNE YÖNELİK OKUL YÖNETİCİSİ VE
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEHMET TÜZEL

Tez Danışmanı
Prof. Dr. GÖKMEN DAĞLI

Lefkoşa
Aralık, 2020

Onay

Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Mehmet TÜZEL'in “**Meslek Liseleri Okul Yöneticilerinin Yürüttüğü Mesleki Teknik Ders Denetimine Yönelik Okul Yöneticisi Ve Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi**” başlıklı tezi Aralık 2020 tarihinde, jürimiz tarafından Eğitim Yönetimi, Denetimi, Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Başkan: Doç. Dr. Behçet ÖZNACAR

.....

Üye : Prof. Dr. Fahriye ALTINAY AKSAL

.....

Üye (Danışman) : Prof. Dr. Gökmen DAĞLI

.....

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../2020

Prof. Dr. Fahriye ALTINAY AKSAL

Eğitim Bilimleri Enstitü Müdürü

Etik İlkelerle Uygunluk Beyanı

Bu tezin içeriğinde sunulan verileri, bilgileri, dokümanları, akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere, bilimsel etik kuralların gereği olarak, eksiksiz şekilde uygun atıf ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

..../.....2020

Mehmet TÜZEL

Önsöz

Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi, Denetimi, Ekonomisi ve Planlaması Anabilim Dalı Yüksek Lisans çalışma programının gereği olarak hazırlanan bu araştırma; Meslek Liseleri Okul Yöneticilerinin Yürüttüğü Mesleki Teknik Ders Denetimine Yönelik Okul Yöneticisi ve Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Yüksek lisans öğrenimim boyunca bilgi birikimini her fırsatta benimle paylaşan, çalışmalarımda desteğini benden esirgemeyen, yapmış olduğum araştırmalarda bana yön veren değerli tez danışmanım Prof. Dr. Gökmen DAĞLI'ya teşekkürlerimi sunarım.

Yine yüksek lisans öğrenimim süresince yardım ve katkılarıyla güç bulduğum sevgili ailem, arkadaşlarım, Aysu Bozdemir, Buket Tuluhan ve Ali Özdemir'e teşekkürü borç bilirim.

Mehmet TÜZEL

Özet

Meslek Liseleri Okul Yöneticilerinin Yürüttüğü Mesleki Teknik Ders Denetimine Yönelik Okul Yöneticisi ve Öğretmen Görüşlerinin

Değerlendirilmesi

TÜZEL, Mehmet

Eğitim Yönetimi, Denetimi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Gökmen DAĞLI

Aralık 2020, 110 Sayfa

Denetim süreci, hedeflere ulaşıp ulaşılmadığını ortaya koyan, gelişim ve değişimin sistematik hale getirilmesi ve sürdürülmesi açısından önemli olup, sistem veya kuruluşun güçlü ve zayıf yönlerini ortaya çıkaran dinamik bir süreçtir. Her toplumda denetimin büyük bir önemi vardır. KKTC'deki meslek liselerindeki eğitim kalitesinin yükseltilmesi kurum içerisindeki denetimle sağlanmaktadır. Bu denetimin okul yöneticileri tarafından gerçekleştirme düzeyleri araştırılarak öğretmen görüşlerinin ve okul yöneticileri görüşlerinin alınması açısından önemlidir.

Bu çalışmanın amacı ise KKTC'de meslek lisesinde görevli okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin yürüttüğü mesleki teknik ders denetimine yönelik görüşlerinin belirlenmesi olarak ortaya çıkmaktadır. Araştırmanın verileri Lefkoşa'daki meslek liselerinde görev yapan okul yöneticiler ve öğretmenler ile yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak yapılan görüşmeler yoluyla elde edilmiştir.

Elde edilen bulgular doğrultusunda araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu iç denetimlerin öğretmenlerin mesleki gelişimine odaklanması, denetim yapılırken denetmenlerden yol gösterici olmaları gerektiği, denetim yapılırken denetmenlerin düzenli takip etmeleri ve iletişim içinde olmaları gerektiğini ifade etmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin önemli bir kısmı okul yöneticilerinin mesleki ders denetimi için alanda bilgi sahibi olmaları gerektiğini, okul içi yapılan denetimlerin sorunları çözdüğünü, belirtmişlerdir. Öğretmenler aynı zamanda okul içi gerçekleştirilen denetimlerin mesleki eğitimin kalitesini artırdığını, verimli olmalarını sağladıklarını ve bölüm şefleri tarafından denetlendiklerinde ise daha da verimli olacağına inandıklarını ifade etmişlerdir. Araştırmanın bir diğer çalışma grubunu oluşturan okul yöneticilerinin tamamı ise iç denetimleri okul yöneticilerinin

yapması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Okul yöneticileri aynı zamanda öğretmenlerin öğrencileri ve diğer meslektaşlarıyla da olumlu iletişim içerisinde olmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin çoğunluğu ders denetimlerin her ders modülü sonunda gerçekleştirilmesi gerektiğini, mesleki teknik ders öğretmenlerinden öğrencilere gerçek hayata hazırlamaları gerektiğini, denetim sırasında yol gösterici olmaları gerektiğini, mesleki teknik ders denetiminde alana özgü denetim yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda elde edilen sonuçlara göre ilerideki çalışmalar için araştırmacılara yönelik öneriler yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Meslek lisesi, okul yöneticisi, öğretmen, denetim, ders denetimi.

Abstract

Evaluation of The Opinions of The School Manager and The Teacher Regarding the Vocational Technical Course Supervision by School Managers of Vocational High Schools

TÜZEL, Mehmet

Educational Administration, Supervision, Planning and Economics Division

Thesis Advisor: Prof. Dr. Gökmen DAĞLI

December 2020, 110 Pages

The audit process is a dynamic process that reveals whether the targets have been achieved, is important in terms of systematizing and maintaining development and change, and reveals the strengths and weaknesses of the system or organization. Control is of great importance in any society. Increasing the quality of education in vocational high schools in the TRNC is provided by the inspection within the institution. The level of realization of this control by school administrators is important in terms of taking teachers' opinions and school administrators' opinions.

The purpose of this study is to determine the opinions of school administrators and teachers working in vocational high schools in the TRNC regarding the vocational technical course supervision. The data of the study were obtained through interviews with school administrators and teachers working in vocational high schools in Nicosia using semi-structured interview forms. In line with the findings obtained, most of the teachers who participated in the study stated that internal audits should focus on the professional development of teachers, they should guide the supervisors while conducting the audit, and the supervisors should follow up regularly and be in communication during the audit.

A significant portion of the teachers participating in the study stated that school administrators should have knowledge in the field for vocational lesson supervision and that inspections in the school solved the problems. Teachers also stated that they believe that the inspections carried out in-school increase the quality of vocational education, make them efficient, and they will be even more efficient when they are inspected by the department heads. It was concluded that all of the school administrators, who constitute another working group of the study, should be carried out by school administrators. School administrators also stated that teachers

should be in positive communication with their students and other colleagues. The majority of teachers concluded that course inspections should be carried out at the end of each course module, vocational technical course teachers should prepare students for real life, be a guide during the inspection, and field-specific inspections should be made in the inspection of professional technical courses. According to the results obtained in this context, there are suggestions for researchers for future studies.

Keywords: Vocational high school, school administrator, teacher, supervision, lesson supervision.

İçindekiler

Onay	1
Etik İlkelerle Uygunluk Beyanı	2
Önsöz	3
Özet	4
Abstract	6
İçindekiler	8
Tablolar Listesi	9

BÖLÜM I

Giriş.....	11
Problem durumu	11
Problem cümlesi	15
Alt Problemler	15
Araştırmanın Önemi	16
Sınırlılıklar.....	17
Tanımlar	17

BÖLÜM II

Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar	18
Denetim Kavramı	18
Eğitim Denetimi	20
Denetim İlkeleri.....	22
Denetim Modelleri	25
Öğretimsel Denetim	25
Bilimsel Denetim.....	31
Kurum Denetimi.....	32

Okul Müdürünün Görevleri	34
Okul Müdürlerinin Ders Denetim Görevi	35
Mesleki Teknik Eğitim	36
İlgili Araştırmalar	40
Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	40
Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar	49

BÖLÜM III

Yöntem.....	55
Araştırmanın Modeli	55
Çalışma Grubu.....	56
Veri Toplama Araçları.....	57
Verilerin Toplanması.....	60
Verilerin Analizi	61

BÖLÜM IV

Bulgular ve Yorumlar	63
----------------------------	----

BÖLÜM V

Tartışma	87
----------------	----

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler.....	91
Sonuçlar.....	91
Öneriler.....	95
Kaynakça.....	98
EKLER.....	103

Tablolar Listesi

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik bilgileri	57
Tablo 2. Okul yöneticileri tarafından öğretmenlere yönelik gerçekleştirilen iç denetime yönelik öğretmen görüşleri	63
Tablo 3. Yılda kaç kez iç denetim olması gerektiğine ilişkin öğretmen görüşleri ..	68
Tablo 4. Denetim yapılırken denetmenlerin tavırlarına yönelik öğretmen görüşleri	70
Tablo 5. Okul yöneticilerinin mesleki ders denetimine ilişkin yetkinlik durumu konusundaki öğretmen görüşleri	74
Tablo 6. Okul içi yapılan denetimlerin, öğrencilerin ve okulun başarısına etkisine yönelik öğretmen görüşleri	77
Tablo 7. Okul yöneticileri tarafından gerçekleştirilen denetimlere yönelik yönetici görüşleri	81
Tablo 8. Okul yöneticilerinin iç denetimin gerçekleştirilmesine ilişkin görüşleri ..	82
Tablo 9. Okul yöneticilerinin mesleki teknik ders öğretmenlerinden beklentilerine ilişkin görüşleri	83
Tablo 10. Okul yöneticilerinin denetim yapılırken sergilenmesi gereken tavırlara ilişkin görüşleri	85
Tablo 11. Okul yöneticilerinin mesleki teknik dersine yönelik yapılan denetimlerde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri	86

BÖLÜM I

Giriş

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, amaç, araştırmanın önemi, sayıtlar, sınırlılıklar ve araştırmada kullanılan terimlere ilişkin kavramsal bilgilere yer verilmiştir.

Problem durumu

Denetim süreci, hedeflere ulaşıp ulaşılmadığını ortaya koyan, gelişim ve değişimin sistematik hale getirilmesi ve sürdürülmesi açısından önemli olup, sistem veya kuruluşun güçlü ve zayıf yönlerini ortaya çıkaran dinamik bir süreçtir. Başaran (2000) denetimin evrensel olduğunu, amacı, türü ve kuruluşu ne olursa olsun tüm organizasyonların kontrolsüz olarak ayakta kalamayacağını ve insan olarak bizlerin ancak işimizi denetleyerek belli bir amaca ulaşabileceğimizi belirtmektedir.

Bursalıoğlu'na (2012) göre denetim, "kamu yararı adına davranışı kontrol etme yöntemi" olarak tanımlanabilir. Sullivan ve Glanz'a (2000) göre, denetim, öğrenci başarısını artırmak ve öğretimi geliştirmek için öğretmenlerin öğretimsel diyaloga katılma sürecidir.

Denetim, örgütsel hedeflerin nicelik ve nitelik açısından gerçekleşmesini sağlamak için oluşturulmuş bir örgütsel mekanizmadır. Sürecin odak noktası, kaynakların etkin kullanımını sağlayarak örgütsel sürekliliği sağlamaktır. Diğer bir deyişle, kurumsal kaynakların kullanımını kontrol etmek, aksayan yönleri belirlemek ve düzeltmek için yönetimde bir denetim mekanizması kurulur.

21. yüz yılda ülkeler eğitim sistemlerini bu yüzyılın ruhuna uygun olarak tekrar gözden geçirmekte ve daha çok öğrenciyi uzun zaman dilimleri içerisinde eğitmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda ihtiyaç duyulan insan gücünü yetiştirebilecek yegâne yer olarak okullar görülmektedir. Bu okullarda verilen eğitim, dünyanın her yerinde hem bir problem hem de bu problemin çözüm kaynağı olarak gösterilmektedir. Dünya üzerindeki her ülke kendine özgü özellikleri göz önünde bulundurarak eğitim sistemini düzenlemektedir. Bu sebeple, gelişmiş ülkeler eğitim sistemini denetlemek için birçok farklı eğitim denetimi modeli geliştirmiştir.

Bilim ve teknoloji, çağımızda hızla gelişirken birey ve toplumun sosyal ve ekonomik yaşantısını da derinden etkilemektedir. Değişen ve gelişen bilim ve teknoloji, sistemlerin dengelerini bozmakta ve sistemlerin, yeni durumlara uyum sağlayabilecek kontrol ve denetim alt sistemlerini oluşturmaya zorlayarak, bu alt

sistemlerin işlevlerine her zamankinden daha çok gereksinim duymasına neden olmaktadır (Taymaz, 2013).”

Denetim temel örgütsel süreçlerden biri olmasına rağmen, denetim mekanizmaları ve süreçleri örgütsel koşullara göre farklılık gösterir. Eğitimde denetim süreci, diğer sektörlerde faaliyet gösteren kuruluşların denetiminden farklıdır. Bu fark, eğitimin özel koşullarından kaynaklanmaktadır. Soyut, uzun vadeli eğitim hedefleri, eğitim organizasyonlarının farklı bir yaklaşımla ele alınmasını gerektirir. Öte yandan, eğitimdeki program türlerinin çokluğu ve eğitimin hiyerarşik yapısı, eğitim alanında monolitik bir kontrol sistemi kurmayı zorlaştırmaktadır.

Okullarda okul müdürleri, okulu istenilen hedeflere ulaştırmak için madde kaynaklarını sağlamaktadır. Okul kültürünü muhafaza etmek ve geliştirmekle görevli olan yöneticiler aynı zamanda da okul kültüründen yararlanarak örgütsel sosyalleşmeyi, özerklik ve yenilik kazandırmayı amaçlamaktadır. (Taymaz, 2009).

Okul müdürünün bir görevi de okula ait amaçların uygulanmasını sağlamak ve okulu amaçlara uygun bir şekilde yaşatmaktır. Denetim olamadan sistemin olması imkansız olmaktadır. Ancak denetim, sistemler arasında farklılık gösterebilir (Şişman, 2002, s. 91-92).

Eğitim örgütlerinin gelişmelere uyumlu bir şekilde hayatlarını sürdürebilmeleri ve denetimlerini maksimum düzeyde gerçekleştirebilmeleri için sistemden gelen dönütler aracılığıyla olmaktadır. Bu sebeple tek çeşit denetim sistemi her karmaşık örgütte bulunur. Bu yüzden denetimin örgütler için yönetsel ve örgütsel açıdan gereklidir (Aydın, 2014: 1). Denetim aynı zamanda, örgüt içerisinde var olan birimlerden ilerleme kaydetme performansını değerlendirebilmesi için de gerekli olan bir yönetim işlevidir (Ansar, 2015: 105).

Aydın'a (2018) göre, okullar arası eğitim eşitsizlikleri ve niteliksel uyumsuzluk ülkemizdeki en büyük sorunlardan biridir. Bu da eğitim sistemini bir bütün olarak çalıştıran müfettiş, öğretmen ve okul yöneticisi olarak işlev gören yapıların değersizleşmesine ve zayıflamasına neden olmaktadır. Her okulda ödün vermeden temel standartlar uygulanmalıdır. Bu bağlamda eğitim denetiminin hayati bir rolü vardır. Çünkü söz konusu kişiler 18 yaşın altındaki öğrencilerdir. Öğrenciler, öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin görevlerini tam olarak yerine getirip getirmediıklarını izleme ve değerlendirme yetkisine tam olarak sahip değildir. Profesyoneller bu sorumluluğu üstlenmelidir.

Eğitim denetiminin yeniden yapılandırılmasında geline son aşamada ise müfettişlerin daha merkezi bir yapıda toplanmaya çalışıldıkları görülmektedir. Bu bağlamda bakanlık müfettişleri sisteminin kurulduğu ve kontrol mekanizmasının daha merkezi bir şekilde yürütülmeye çalışıldığı söylenebilir. Bu durum aslında bize kontrol anlayışındaki bir ilerlemeden çok klasik yönetim anlayışının merkezileşme ilkesini hatırlatmakta ve bu açıdan bir tür geri kalmışlığı çağrıştırmaktadır. Sarıbaş ve Babadağ'a (2015) göre eğitim sistemimizde merkezi bir anlayış hakimdir. Eğitim sistemindeki sorunları azaltmak için merkezi anlayışın azaltılması gerekmektedir. Yalçinkaya'ya (1990) göre, Türk eğitim sisteminde teftişi merkezileştirme çabaları 1970'lerde başlamıştır. Bakanlık tarafından yapılan teftişler ile ilköğretim müfettişleri arasında organik bir bütünlük olmadığı için yeni bir merkezileştirme modeli üzerine çalışmalar Bakanlık tarafından başlatılmıştır. Bu bağlamda yerel ve merkezi kontrol arasında organik bir bağ kurmaktan çok merkezi kontrole odaklanma çabaları sonucunda klasik yönetim anlayışının daha baskın hale geldiği söylenebilir.

Öğretimde gerçekleştirilmesi istenilen hedeflerin en yüksek düzeyde kazanılması isteniyorsa “öğretimin denetimi” ne var olan önem artırılmalı; değişen durumlara göre yenilik getirerek gelişme ve değişmelere güncel olan bir hale getirilmelidir (Erdem, 2006).

Eğitim denetiminin işlevleri kapsamında öğretmen denetimi ve kurum denetimi olarak yapılmaktadır. Türk eğitim sisteminde bu iki uygulama da müfettişler tarafından yürütülmüştür (Balyer, 2012). Eğitim denetiminin yeniden yapılandırılmasında geline son aşamada ise müfettişlerin daha merkezi bir yapıda toplanmaya çalışıldığı görülmektedir. Bu bağlamda bakanlık müfettişleri sisteminin oluşturulduğu ve denetim mekanizmasının daha merkezden yürütülmeye çalışıldığı söylenebilir. Ortaya çıkan bu durum aslında denetim anlayışında bir ilerlemeden ziyade klasik yönetim anlayışının merkezileşme ilkesini hatırlara getirmekte, bu yönüyle bir tür geri gidişi çağrıştırmaktadır. Sarıbaş ve Babadağ'a (2015) göre eğitim sistemimize merkezi bir anlayış hakimdir. Eğitim sistemindeki sorunların azaltılması için merkezi anlayışın azaltılması gereklidir. Yalçinkaya'ya (1990) göre Türk eğitim sisteminde teftişin merkezileşmesi çabaları 1970'li yıllarda başlamıştır. Bakanlık ve ilköğretim müfettişleri tarafından iki koladan yapılan denetim arasında organik bütünlük taşınmaması üzerine merkezileşmeye yönelik yeni bir model üzerinde çalışmalar Bakanlık tarafından başlatılmıştır. Bu bağlamda yerel ve merkezi denetim

arasında organik bağ kurulmaktan çok merkezi denetime ağırlık verme çabaları sonucu klasik yönetim anlayışının daha baskın hale geldiği söylenebilir.

Nitelikli öğretmenler, eğitimde verimliliğin ve başarının artmasında da temel belirleyici unsurlardan biridir. Bundan dolayı, nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi sürecin gelişimsel faaliyetlerinin sağlanması açısından ve eğitim sistemi kalitesinin standartlarının artırılmasındaki rolü önemlidir (Özoğlu, 2010).

Eğitim çerçevesinde, öğretmenlerin gelişim ihtiyacının periyodik olarak tespiti yapılacak değerlendirme sistemini hayata geçirmek ve öğretmenlerin adaylık sürecinden itibaren mesleki gelişim faaliyetlerinin niteliğini arttırmak, eğitim bakanlığının hedefleri arasında büyük bir öneme sahiptir. (MEB-ÖYGGM, 2017a).

Denetimin rolleri arasında , çalışanların bilgi düzeyleri ve becerilerinin devamlı geliştiği bir örgüt kültürü oluşturulmasında okul müdürüne yarar sağlayacağı da söylenebilir. Okul yöneticilerinden birer öğretim lideri, etkili okul kurma adına müdürlere düşen sorumluluklar, denetim kavramının artık bir rehberlik ve geliştirme süreci olarak görülmesi, öğretmenleri denetleyecek olan denetmen sayısının yetersizliği gibi nedenler öğretmenlerin performanslarının okul müdürleri tarafından değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Bunun yanı sıra okul müdürlerinin denetim yaparken öğretmenleri denetmenlerden iyi tanımaları, öğretmenlerin eksik olduğu konularda iyileştirilmesi gerektiğini bilmeleri, öğretmenlerle kurum kültüründe beraber bulunduklarından ders içi ve ders dışındaki faaliyetlerden bilgi sahibi olmaları gerekmektedir (Yılmaz, 2009).

Bu bağlamda günümüzde mesleki eğitim sorunları içinde, eğitim sisteminin bir alt boyutu olan denetim sürecinde; rehberlik ve iş başında yetiştirme alanlarında eğitim yöneticilerinin yeterlik/uzmanlık durumlarının sürekli olarak artırılıp denetlenmesi gerekir. Meslek okullardan beklenen başarının okul yöneticilerine yönetim, rehberlik ve iş başında yetiştirme ve denetim alanlarında uzmanlık derecesinin olması önemlidir. Özellikle okul denetim faaliyetlerinin, okul müdürlerine devredilmesiyle okul müdürlerinin denetime sahip olma ve denetim rollerini yerine getirme düzeylerinin belirlenmesi etkin okulların inşasında bir öngörü sağlayabilir.

Problem cümlesi

KKTC meslek lisesi okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin yürüttüğü mesleki teknik ders denetimine yönelik görüşleri nelerdir?

Alt Problemler

Yukarıda belirtilen problem cümlesine göre öğretmenler için şu şekilde ifade edilmiştir;

1. Okullarda okul yöneticileri tarafından öğretmenlere yönelik iç denetim yapılmalı mıdır? Yapılmalıdır diyorsanız nasıl olması gerektiğini düşünüyorsunuz? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
2. Sizce meslek hayatınız boyunca kaç kez denetim yapılmalıdır? Bu konuda ne düşünüyorsunuz? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
3. Denetim yapılırken denetmen sizce nasıl bir tavır sergilemelidir? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
4. Okul yöneticilerinin mesleki ders denetimine ilişkin yetkinlik durumu konusundaki görüşleriniz nelerdir? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
5. Sizce okul içi yapılan iç denetimlerin öğrencilerin ve okulun başarısına etkisi nedir? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?

Araştırmanın bir diğer boyutunu oluşturan yöneticiler için şu şekilde ifade edilmiştir;

1. Okul yöneticileri tarafından öğretmenlere yönelik iç denetim yapılmalı mıdır? Yapılmalıdır diyorsanız nasıl olması gerektiğini düşünüyorsunuz? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
2. Mesleki ders denetimi sizce hangi aralıklarla yapılmalıdır? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
3. Okulunuzdaki mesleki teknik ders öğretmenlerinden beklentiniz nedir? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
4. Sizce denetim yapılırken nasıl bir tavır sergilenmelidir? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
5. Okulunuzda yapılan mesleki teknik dersine yönelik denetimlerde yaşanan sorunlar nelerdir? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?

Araştırmanın Amacı

Tüm bu bilgiler ışığında, araştırma için önemli olan bu konudaki çalışmanın amaçlarından birincisi meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin mesleki ders denetimine yönelik görüşlerini incelemektir. Araştırmanın ikinci amacı ise meslek liselerinde görev yapan yöneticilerin gerçekleştirilen mesleki ders denetimlerine yönelik görüşlerini incelemek ve değerlendirmektir.

Araştırmanın Önemi

Bu araştırmayla okul yöneticilerinin mesleki teknik ders denetiminde değerlendirdikleri öğretmenlerini, denetim esnasında öğretmenlerin görüşlerine dayanarak müdürlerinin yeterlilik durumlarının değerlendirmesi amaçlanmıştır. Bu araştırmanın önemi değişim sürecindeki eğitim denetimine ışık tutması ve bu değişim sürecinin sorgulanarak daha etkili ve verimli şekilde gerçekleştirilmesine katkı sunma potansiyelinden kaynaklanmaktadır. Bu çalışma ile okul yöneticileri ve öğretmenlerin denetim sürecinden yaşananlara karşı bakış açısı daha açık bir biçimde ortaya konulacaktır.

Araştırma eğitim kurumlarında okul yöneticilerinin mesleki teknik ders denetiminin daha etkili şekilde yapılması için önemlidir. Öğretmenlerin ders denetimi sırasında var olan ön yargılarının bilinmesinin daha yararlı olacağı düşünülmektedir. Çünkü önyargı denetim sırasında derse giren öğretmen rahat davranamayacağından dolayı denetimin verimli ve standartlara uygun olarak geçmesini zorlaştırmaktadır.

Bu çalışmanın eğitim denetiminde yaşanan değişimlerin bilinçli, sorun çözen bir hale dönüşmesine katkı sunması beklenmektedir. Araştırma var olduğu düşünülen değişimle ilgili mevcut sorunlar hakkında etkili çözüm önerileri sunması açısından önemli görülmektedir. Bu çalışma ile denetim uygulamalarının güçlendirilmesi, eğitim paydaşlarının daha etkili ve verimli olarak sürece dahil edilmesi, görüşlerinden esinlenilerek olan ve olması gereken denetim süreçleri arasında bağ kurulması, varsa eksik yönlerin giderilmesi, mevcut durumun daha uygulanabilir ve sonuç alınabilir hale getirilmesi hedeflenmektedir.

Okul yöneticileri, verimli bir lider olabilmesi için, öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yardımcı olmalıdır. Bu sebeple okul yöneticilerinin ders denetimlerini yaparken öğretmenlerin mesleki teknik yeterliliklerini iyileştirme adına sürekli geri besleme yapmaları, eksik yönlerini tespit etme ve eksik yönlerini giderme amacıyla

yaptıkları eylemler araştırmada öğretmen bakış açısıyla değerlendirilmiştir. Ayrıca araştırmada okul yöneticileri ders denetimlerinin öğretmenlerin mesleki yetkinliklerini geliştirmesinin öğretmene göre ne ölçüde hedeflerine ulaştığının belirlenmesinde önemli rol oynamaktadır.

Her toplumda denetimin büyük bir önemi vardır. KKTC'deki meslek liselerindeki eğitim kalitesinin yükseltilmesi kurum içerisindeki denetimle sağlanmaktadır. Bu denetimin okul yöneticileri tarafından gerçekleştirme düzeyleri araştırılarak öğretmen görüşlerinin ve okul yöneticileri görüşlerinin alınması açısından önemlidir. Son olarak araştırmanın bu alanda KKTC'de yapılmış çalışmaların az olduğu görülmüş ve alana katkı konulacağı düşünülmüştür.

Sınırlılıklar

1. Araştırmanın bulguları, 2019-2020 eğitim öğretim yılı ile sınırlıdır.
2. Araştırma sadece KKTC ve Lefkoşa ilçesindeki en büyük ve tek endüstri meslek lisesi ile sınırlıdır.
3. Araştırmanın bulguları araştırmaya katılmaya gönüllü olan 4 okul yöneticisi ve 20 öğretmen ile sınırlıdır.
4. Araştırmanın bulguları sadece katılımcıların verdikleri yanıtlar ile sınırlıdır.

Tanımlar

Öğretmen: Eğitim ve öğretim hizmetlerini yerine getiren personeli anlatır.

Müdür(Okul Yöneticisi): Okulda müdür olarak görev yapan personeli anlatır.

Ders denetimi: Bir eğitim-öğretim kurumunda, öğretmenin ders sırasında eğitim öğretim etkinlikleri ile ders sırasında ve ders sonrasında eğitim öğretim etkinliklerinin incelenmesi ve değerlendirilmesidir.

BÖLÜM II

Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Denetim Kavramı

Örgütler insan hayatında büyük bir yere sahiptir. Çok fazla nedeni bulunsa da örgütlenmenin insanlara sağladığı faydalar örgütlerin son derece hızlı bir şekilde yayılmasının en büyük nedenleri olarak görülmektedir. Günümüzde ise örgütler hayatımızın her anında bulunacak bir biçimde yaygınlaşmıştır (Aytaç, 2004).

Denetim, performansı izlemek ve yönlendirmek için yaptırım uygulanmış bir yetkiyle başka birinin işinin denetlenmesi olarak tanımlanabilir (Kadushin, 1992).

Denetim, bir kuruluş içerisinde görev alan çalışanların yapmış oldukları işi gözlemek, hataları var ise bunları belirlemek ve hataların düzeltilmesi amacıyla gereken tedbirleri önceden almak, sorunları çözmek, yenilikleri takip edip tanıtmak ve yeni yöntemler geliştirmek gibi amaçları bulunmaktadır (Taymaz, 2015).

Denetimi başka bir şekilde tanımlamak istersek, örgütlerin gerçekleştirmiş oldukları işlemleri hali hazırda kabul gören hedefler doğrultusunda amaçlanan ilke ve kurallara hitap edip etmediğinin belirlenme süreci olarak ifade edilebilir (Aydın, 2014).

Denetim aynı zamanda kamu kuruluşlarının faydası için davranışları düzenleyen ve kontrol eden bir yapıdır (Bursalıoğlu, 2013).

Yönetimsel boyuta odaklanan Alfonso, Firth ve Neville (1981), denetimin tüm karmaşık organizasyonlarda var olduğunu, çünkü tüm organizasyonların kendilerini geliştirmek ve değiştirmek zorunda olduklarını öne sürdüler.

Örgütteki bireylerin birbirleriyle birlik uyum ve işbirliği içinde çalışarak hedeflemiş oldukları amaçlara ulaşmaya çalışırlar ve bunu gerçekleştirebilmek için birden fazla yöntem ve tekniklerden faydalanabilirler (Aytaç, 2004). Örgütler tüm bunları gerçekleştirirken de sahip oldukları kaynakları en etkili bir biçimde kullanarak çok kısa sürede hedeflerine ulaşmalıdırlar. Örgütler tüm bu süreçlerden geçerken de denetimin olması çok büyük önem arz etmektedir. Eğitim veya gelişim işlevi, bilginin, becerilerin ve en önemlisi çalışanın rolüne yönelik tutumun geliştirilmesiyle ilgilidir. Bu işlevde, denetimin amaçlarının, çalışmanın derinlemesine düşünülmesi ve araştırılmasını teşvik ettiği ve yeni anlayışlar, algılar ve çalışma yolları geliştirdiği görülmektedir. Destekleyici işlev, bir uygulayıcının

rolünün hem pratik hem de psikolojik unsurları için destek sağlayan denetçileri içerir (Kettle, 2015).

Denetim sürekli işleyen bir süreçtir ve işleyen bu süreç içerisinde örgütün ya da kurumun hedeften veya amacından saptığı noktaların belirlenmesi amacıyla gerçekleştirmiş oldukları işler ve eylemler düzenli olarak takip edilir. Herhangi bir aksaklık ya da yanlış bir yol izlenimi saptanması dahilinde ise ihtiyaç duyulan yönlendirmeler yapılarak daha verimli ve etkili bir şekilde çalışmaları sağlanır. Bu bağlamda sürekli ve sistemli bir şekilde işleyen bu süreç tıpkı bir dişli çark gibi çalışır (Aydazer, 2020). Aynı zamanda bu süreçte devamlılığı olan planlamalar söz konusudur. Bu sayede karşılaşılabilecek olası hataların da önüne geçilmiş olur (Şahin, Çek ve Zeytin, 2011). Denetim tüm bu sistematik süreç ile aslında sistemi düzeltme, koruma ve belli kurallar içinde işleyebilme sorumluluklarını yerine getirir. Böylelikle sistemini hedeflenen amaçlardan, takip edilmesi gereken yollardan sapmasına karşı denetim bir kalkan görevini üstlenmiş olmaktadır (Göker ve Gündüz, 2014).

Örgütsel odaklı denetim ise bireysel sosyal bakım çalışanları için iyi uygulamaların geliştirilmesini destekleyen, motive eden ve tüm bunları mümkün kılmakla birlikte hesap verebilme özellik taşıyan, iki yönlü bir süreçtir. Böylelikle kuruluş tarafından sağlanan hizmetin kalitesini artırır. Denetim, bireysel performans yönetiminin hayati bir parçasıdır (Care Council for Wales, 2012).

Yönetim açısından Harris ve Bessent denetimi şu şekilde tanımladı; “Okul personelinin insanlarla ve diğer şeylerle ilgili olarak yaptığı her şeyi denetlemek, okulların temel öğretim hedeflerine ulaşmak ve okul işlevlerini düzenlemek” (Wiles & Bondi, 1996). Cogan (1973), denetimi bir program geliştirme etkinliği olarak ele alarak kavramı; “Öğretim programı yazmak ve gözden geçirmek, öğretim materyalleri hazırlamak, öğretim sürecini iyileştirmek, aileleri öğretim çıktıları hakkında bilgilendirmek ve genel olarak eğitim programını bir bütün olarak değerlendirmek”. Öğretim süreci açısından, Marks, Stoops ve King-Stops (1985) denetimi, “öğretim programı ve öğretimsel geliştirmeyi amaçlayan uygulamaları ve eylemleri değerlendirme” olarak görmüştür.

Wiles'a göre denetim, kişiler arası ilişkiler sürecidir. Bu anlamda yönetici, aşağıdakileri yapan kişidir; iletişim kurar, insanların birbirini dinlemesini sağlar, benzer sorunları ve kaynakları olan insanları birbirine yardım etmek için bir araya getirir, bireyleri yeni işler yapmaya teşvik eder, sorunları insanlarla tartışır ve çözüm

bulmaya yardımcı olacak kaynaklar önerir, bireylere hissetmeleri için uygun önerilerde bulunur. eğitim sürecinde güvence ve kaynak sağlar (Wiles & Bondi, 1996). Sergiovanni ve Starratt (1993), süpervizyonun geleneksel amacının öğretimsel gelişim olmasının yanı sıra “okul hedeflerine ulaşmanın okullarda kişilerarası ilişkilere bağlı olduğunu” belirtmişlerdir.

Kurumları ve kurumlarda görev alan bireylerin gelişiminin sağlanmasında eğitim denetiminin vazgeçilemez bir rol sahibi olduğu görülmektedir. Eğitim denetimi bu bağlamda ele alındığında ise eğitimde hedeflenen amaçlara varılmasında en hassas nokta olarak görülmektedir (Aydın, 2016).

Mosher ve Purpel (1971) eğitim denetimini savundu bir liderlik işlevi olarak ve buna göre şu öneride bulundu: Denetimin işlevi öğretmenlere nasıl öğretileceğini öğretmektir. eğitimi yeniden biçimlendirmek için profesyonel liderlik sağlamak programlar, talimatlar ve diğer alanlar "

Eğitim Denetimi

Eğitim denetimi kavramı, yönetsel yaklaşım ve teorilere uygun olarak küresel bir temelde değişmiş ve gelişmiştir. Denetimle ilgili görüşler, yönetim teorilerinin önerdiği ilkeler, varsayımlar ve yaklaşımlar açısından farklılık göstermiştir. Symth'e (1991) göre denetim, Orta Çağ Latince kökenli bir kavramdır ve tanımı gereği “bir metni orijinal veya mevcut sapmalar veya hatalarla tutarlılık açısından incelemek ve gözden geçirmek” anlamına gelmektedir (Sullivan ve Glanz, 2000) Eğitim sisteminde denetim, okulun etkililiğini sağlamayı ve sürdürmeyi amaçlar (Akkaş ve Şahin, 2015).

Her toplumda eğitim, topluma maksimum fayda sağlamak için kapsayıcı bir girişim olmalıdır. Bu nedenle ilk olarak herkesin eğitim hakkı vardır ve bu, en azından ilk ve ilk aşamalarda ücretsiz olmalıdır. İlköğretim zorunlu olmalı, teknik ve mesleki eğitim genel olarak sağlanmalıdır. Yükseköğretim, liyakat esasına göre herkes için eşit olarak erişilebilir olmalıdır. Ebeveynlerin çocuklarına verilecek eğitim türünü seçme öncelikli hakkı olmalıdır (Duruh, 2018).

Eğitim yönetimi ve denetimi alanının geliştiği Amerika'da 1642 yılında kabul edilen "Massachusetts Okul Kanunu", eğitim denetiminin başlangıcı olarak kabul edilir ve denetimin ilk aşaması olan bu dönem, 1865 iç savaşına kadar sürmüştür (Dareş, 2001) Bu süre zarfında, müfettişler, esas olarak kontrole odaklanarak, sınıflarda öğretmenlerin hatalarını tespit etmeye odaklanılmıştır.

Eğitim denetiminde, karşılaşmanın odak noktası denetimli öğrenmedir. Bilgi ve beceri geliştirme, idari ve destekleyici görevlere göre önceliklidir. Bu, öncelikli olarak kurum gereksinimlerini karşılamaya odaklanan amirlik işinin yönetimi ile ilgili olan idari denetimin tersidir (Caspi ve Reid, 2002).

Öğrenci sayısının artması ve buna bağlı olarak tüm ana aktörlerin eğitim hizmetlerini sunma zorunlulukları ile birlikte, süpervizörlük hizmetleri yeniden şekillenmiş ve “baş öğretmen” veya “müdür” gibi otorite figürlerinin varlığı gelişmiştir. Öte yandan, “müfettişlik” pozisyonu denetim işlevlerini de içermeye başladı. Ancak, okul bölgeleri geniş bir alana yayılma sürecinde olduğundan, bölge müdür yardımcıları ilk denetmenler olmuştur (Oliva ve Pawlas, 2004).

Denetime yaklaşımları genellikle okulların sıkı denetimine ve yakından incelenmesine dayanıyordu. Okul denetimi, 19. yüzyılın ilk yarısına kadar öğretimsel iyileştirmeden ziyade mevcut öğretim standartlarının sürdürülmesine dayanıyordu. Amerika'daki 19. yüzyıl denetleyici özelliklerini özetlemek gerekirse; (1) Bölge yöneticileri tarafından yerine getirilen önemli bir işlev olduğu görülmektedir (2) Kontrol temelli uygulamalar denetim sürecinde baskın bir role sahiptir (Sullivan ve Glanz, 2000).

Öğretmen denetimi sürekli destekleyici nitelikte, öğretmen gelişimini ve öğretmenin profesyonel gelişimine odaklanır. Denetim, gözlemlenen bir dersten önce ve sonra, personel geliştirme faaliyetleri (büyük grup, küçük grup veya bireysel), portföy geliştirme, hedef belirleme, veri analizi dahil olmak üzere çok çeşitli resmi ve gayri resmi çabaları ve yansıtma içerebilir (Hazi ve Ricinski, 2009). Benzer şekilde, araştırmacılar, denetimin çok çeşitli insanlar tarafından sağlanabileceğini belirtmektedir. Bunlara örnek olarak yöneticiler, akran öğretmenler, öğretim koçları ve bağımsız danışmanlar verilebilir (Oliva & Pawlas, 2004; Wiles & Bondi, 2004). Süpervizyonun asıl amacı, bir öğretmenin öğretimi geliştirmesine yardımcı olarak dolaylı bir biçimde öğrenci başarısına yardımcı olmaktır. Bu bağlamda, öğretmenlerin bireysel olarak güçlü yanlarına dayanan farklı öğretim hedefleri ve stratejileri gerektirir (Glickman ve diğerleri, 2001). Bu nedenle, denetimin yapısında durumsal olan doğal bir yanı vardır; yani bir öğretmenin öğretim hedefleri, güçlü yönleri ve ihtiyaçları, öğretmenin kariyer aşaması ve kapsayıcı örgütsel hedefler denetimin kapsamında yer almaktadır (Beach & Reinhartz, 1989; Wiles & Bondi, 2004).

Kısacası, tarihsel olarak eğitim denetiminin ilk işlevi kontrol (teftiş) işleviydi, ancak bu işlev zaman içinde büyük ölçüde değişti. Yani; Öğretmenlere bir otorite figürü tarafından yapılan periyodik ziyaretler ve öğretmenlerin kurallarla ilgili davranışları üzerinde kontrol bir zamanlar denetimin ana hedefi olarak kabul edilirken, daha sonra eğitim denetimi liderlik, kişilerarası ilişkiler, program geliştirme ve öğretimsel geliştirme vb. Bu bağlamda, sistemdeki eğitim denetiminin farklı işlevlerine odaklanan ve modern eğitim denetimi anlayışının geliştirilmesine katkıda bulunan bir dizi farklı denetim tanımını aşağıda sunuyoruz.

Denetim İlkeleri

Eğitim kurumlarında verimli öğrenme ve öğretme ortamlarının oluşturulabilmesi açısından bazı durumlar denetim aracılığı ile gerçekleştirilebilir. Bu bağlamda denetimin de bazı ilke ve kurallara göre uygulanması gerekmektedir. Söz konusu ilkeleri ise şu şekilde sıralanmaktadır (Aydın, 2007).

1. Denetimin amacı olmalıdır.

Eğitim sisteminin her boyutunda olduğu gibi denetim de ilk olarak amacın belirlenmesi gerekmektedir. Aksi takdirde süreç etkili bir biçimde kullanılmamakla birlikte herhangi bir geçerlik veya güvenilirliğe de sahip olamaz. Böyle bir durum ancak ve ancak zaman kaybı olur.

Bu nedenden ötürü denetimin ancak ve ancak daha önceden verimliliği ve etkililiği saptanmış hedefler doğrultusunda gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda ise denetimi gerçekleştirecek olan kişilerin ise hedeflenen amaçlar doğrultusunda ilgili beceri ve yeteneklere sahip olmaları gerekmektedir.

2. Çağdaş denetimde demokratik liderlik vardır.

Süreç içerisinde daha etkili ve verimli bir biçimde kullanılacak olan denetimin gelişimi açısından, mevcut grup arasından bir liderin belirlenmesi ihtiyacı da çağdaş denetim ilkeleri arasında bulunmaktadır. Bu nedenle arzulanan liderliğin oluşabilmesi için, ihtiyaç duyulan ortamı oluşturulmak ve kişileri yüreklendirmek de denetmenin sorumlulukları arasında bulunmaktadır. Böylelikle denetmen ile öğretmen arasında saygı ve güvenin yer aldığı bir ortam düzenlenmiş olur.

3. Mevcut olan yapı ve koşullar, çağdaş denetimin başladığı yerdir.

Daha önceden saptanan hedefler doğrultusunda denetim bir araç olarak kullanılabilir. Bu sebepten ötürü denetim her zaman öğrenme ve öğretme sürecine katkı sağlamayı hedeflemektedir. Bu bağlamda en önemli noktanın ise denetim amaçlarının çok dikkatli bir şekilde hazırlanıp, yine aynı doğrultuda denetim programının tasarlanıp uygulamaya konulması büyük önem arz etmektedir. Bu süreçte dikkat edilmesi gereken noktalar ise; hedefler, ilgili hedeflere varılması amacıyla tasarlanan aktiviteler, öğretmenler ve öğretmenlerin elde ettikleri tecrübeler, tutum ve davranışlar, öğrenciler, okulun sahip olduğu iklim ve okulun iletişim içerisinde olduğu sosyal çevredir.

4. Öğrenme ve öğretme ortamları çağdaş denetimde ayrı ayrı değil bir bütün olarak ele alınmalıdır.

Süreçte aktif olarak rol oynayan öğretmenler, süreç içerisinde tercih edecekleri yöntem ve teknikleri kendilerinin belirlemesi, ilgili etkinlikler için kaynak oluşturmaları çok önemlidir. Tüm bunları denetmenden beklmeleri dahilinde mesleki alanda yeterli olma ihtimalleri ise azalmaktadır. Bu nedenle öğretmenler kendi alanlarına özgü yöntem ve teknikleri keşfedip ya da tasarlayıp kullanmalıdırlar.

5. Denetim programlarının ilk amacı, önceliği ve aciliyatı olan konuları hedeflemektir.

Eğitim kurumlarında üzerine düşülmesi önem arz eden konuların ve problemlerin hangisinden başlanacağına dair bir sıralama yapılması denetimin başlangıç yerini bize göstermektedir. Bu noktadan hareketle çağdaş denetimin daha etkili ve verimli olması adına tüm eğitim *paydaşlarının sürece katılımı büyük önem arz etmektedir.*

6. Eğitimde denetim, işbirliğine dayalı olmalıdır.

Hedeflenen amaçlara varılabilmesi adına, kişilerin daha verimli olabilmeleri amacıyla “ben” dilinden “biz” diline geçilmesi motive olmalarını sağlayacaktır. Bu bağlamda denetimin gerçekleşmesi de daha kolay ve verimli olmasını sağlamaktadır.

7. Denetimde bireysellik değil grup yaklaşımı olmalıdır.

Eğitimin tüm paydaşlarının işbirliği içinde çalışması otoriter bir yaklaşımı engellemektedir. Sürece öğretmen, öğrenci, veli gibi katılımcılar aktif olarak yer aldığı zaman ve birlikte etkili bir şekilde çalıştıkları zaman ise denetim sürecinde hepsi işbirliği içinde sorumluluk almış olmaktadır.

8. Sorumluluk paylaşılmalıdır.

9. Denetimin belli bir modeli olmamalı, bu noktada denetimde esneklik olmalıdır.

10. Denetimde süreklilik vardır.
11. Bireysel farklılıklar göz ardı edilmemeli.
12. Kişilerin olumlu ve güçlü yönleri dikkate alınmalıdır.
13. Denetimde etkileşim olmalıdır.
14. Başarılı olabilmek için görüş birliği büyük önem taşımaktadır.

Eğitimin tüm paydaşlarının hem eğitimin hedeflerine hem de denetimin amaçlarına varabilmesi amacıyla işbirliği içinde çalışmaları gerekmektedir. İşbirliği içinde çalıştıkları süreç boyunca da ortak görüşte buluşmaları daha hızlı ve etkili bir biçimde gerçekleşmiş olacaktır.

15. “Çağdaş denetim sürecinde araştırma yapma kuralına uyulmalıdır.”

Eğitim alanında gerçekleştirilen araştırmaların büyük kısmı alana özgü büyük katkı sağlamaktadır. Gerçekleştirilen araştırmalar ile birlikte uygulama sürecindeki başarılar ise göz ardı edilemez. Bu nedenle de araştırmalarla geçerliği ve güvenilirliği kanıtlanan verileri tercih etmek daha etkili ve verimli denetim programlarının hazırlanmasına katkı sağlayacaktır (Hicks, 1969).

Yukarıda belirtilen genel denetim hedeflerine ulaşmak için okulların / kurumların denetimindeki temel ilkeler şu şekilde tanımlanmıştır;

Rehberlik ve denetim;

- kontrol, gözden geçirme ve iyileştirme amaçlarıyla yürütülür,
- demokratik bir süreçtir,
- Yetki, teşvik, ödüller, işbirliği ve katılımdan ziyade etki içerir,
- tüm eğitim, öğretim ve idari tesislerle ilgilidir,
- Sorunları paylaşmak, belirlemek ve çözmek için işbirliğine dayalı karar vermeyi, planlamayı, uygulamayı, değerlendirmeyi ve (gerekirse) bir gelişim planı tasarlamayı gerektirir,
- sorumluluk paylaşımına ve kişilerarası ilişkilerin geliştirilmesine katkıda bulunur,
- Yöneticilerin, öğretmenlerin ve diğer personelin mesleki verimliliğinin artmasına yardımcı olur,
- tutarlı ve sabittir,
- Bireysel farklılıkları ve çevre koşullarını dikkate alır,
- eğitimi değerlendirmeye ve geliştirmeye hizmet eder,
- Eğitim ve öğretim yöntem ve tekniklerini geliştirmek için araştırma ve çalışmalara önem verir,
- öğrenme ve öğretim sürecinin iyileştirilmesini gerekli kılar,

- bilimsel ve objektif ilkelere dayanır,
- Şeffaflık ve güvenilirlik gerektiren ve gözetmenlerin öğretmenlerin ihtiyaçlarını onlarla birlikte belirlemesi ve gözetim sonrası öğretmenlerle görüş paylaşması,
- hem ekonomik hem de üretken olması gerekir,
- Belirtilen hedefler doğrultusunda sistemin devamlılığını, malzeme ve insan kaynağının en verimli şekilde kullanılmasını gerektirir.

Türk eğitim sisteminin demokrasi gibi ilkeleri benimsediği, denetim hizmetlerini verimli bir şekilde verebilmek için iyileştirme, durumsallık, nesnellik, planlama, kalıcılık, açıklık ve bütünlüğe odaklandığı görülmektedir (Memduhoğlu ve diğerleri, 2007).

Denetim Modelleri

Eğitim denetiminde farklı hedeflere paralel olarak farklı yaklaşımlar olmuştur. Örneğin Eisner (1998), "sanatsal denetim" yaklaşımında öğretmenin bir sanat olduğu iddiasını savunmuş ve öğretimin denetiminde "eğitim uzmanlığı" ve "eğitim eleştirisi" kavramlarını öne çıkarmıştır.

Bu yaklaşıma göre, bir müfettiş, genel katkılarından ziyade, bir öğretmenin sınıfa özel katkılarını ve onu öğretmen olarak ayıran niteliklerini açıklamalıdır. Öte yandan, Glickman, Gordon ve Ross-Gordon (2004), "gelişimsel denetim" yaklaşımlarında, her öğretmenin bir farklı gelişim seviyesi. Benzer şekilde, "farklılaştırılmış denetim" yaklaşımını geliştiren Glatthorn (1997), yeni atanan öğretmenlerin ciddi öğretim sorunlarından muzdarip olduğunu ve öğretimde halihazırda verimli olanların farklı değerlendirme ve gelişim yaklaşımlarıyla ele alınması gerektiğini iddia etmiştir.

Öğretimsel Denetim

Tüm eğitim düzeylerinde kapasite geliştirme, bireyin yeteneğini en iyi şekilde en iyi şekilde gerçekleştirme yeteneğini artıran bir süreci ifade eder. Njoku (2006), kapasite geliştirmenin bir bireyin veya kurumun karar verme ve uygulama ve işlevleri etkin, verimli ve sürdürülebilir bir şekilde yerine getirme yeteneği olduğunu öne sürmüştür. Bireysel düzeyde, kapasite geliştirme, davranışları ve tutumları şekillendirme, bilgi verme ve becerileri geliştirme sürecidir ve katılım, bilgi alışverişi ve sahiplenmenin faydalarını en üst düzeye çıkarır. Normal veya biçimlendirici öğretim denetimi üstlenilirken, öğrenciler eleştirilmemeli veya düzenli bir şekilde öğrenmeye zorlanmamalı, bunun yerine etkileşimli ve akran öğrenimi teşvik

edilmelidir. Blase ve Blase (2013), biçimlendirici denetimin büyümeyi ve değişiklikleri kucaklaması, öğrencilerin bilgi ve yeteneklerine saygı duyması gerektiğini belirtmiştir. Udoudom (2001), denetimi, nihai amacın sınıf eğitimi geliştirmek olduğu bir öğretim eylemi olarak kabul etmiştir. Elektrik tesisatı ticaretinde, beceri öğretiminin iyileştirilmesi de yüksek donanımlı ve işlevsel atölye ile geliştirilmiştir. Denetim ayrıca müfredat içeriğinin (hem pratik hem de teorik) gerçekleştirilmesini sağlar. Doğru denetimin öğretimi ve mesleki gelişimi desteklediğini, kişisel ve işbirlikçi araştırmayı geliştirdiğini, yapıcı eleştiriyi teşvik ettiğini ve gelişen bir pedagojiye katkıda bulunduğunu belirtmiştir. Denetim demokratik, işbirliğine dayalı ve etkileşimli olmalıdır. Resmi denetim sürecinde, öğretmenler öğrencilerin elektrik tesisatı işlerinde öğrenme ve beceri kazanmada gelişmelerine yardımcı olur. Sonuç olarak, teknik kolejlerde elektrik tesisatı ticaretinde satılabilir beceriler ve bilgi edinmenin güvenilir bir tekniği olarak öğretimsel denetimin önemi fazla vurgulanamaz. Denetim beceriksizce yapılırsa, öğretmenler sınıflarında ve atölye görevlerinde etkili olmayacak ve bu da etkili öğrenmeyi engelleyecektir.

Geleneksel sınıf ortamlarında öğretimi denetlemek, öğrenci başarısını artırmada öğretmenlere rehberlik etmek için yöneticiler tarafından kullanılan temel stratejilerden biridir (Glickman, 1990). Brophy (1986), başarılı öğretimin çeşitli niteliklerini başarıyla harmanlayan öğretmenlerin “başaramayanlara göre önemli ölçüde daha fazla başarı ürettiklerini” belirtmiştir (s. 1076). Öğretim denetimi, Sullivan ve Glanz (2000) tarafından "öğretimi geliştirmek ve öğrenci başarısını artırmak amacıyla öğretmenleri öğretimsel diyaloga dahil etme süreci" olarak tanımlanmıştır (s. 24).

Öğretim denetimi, geleneksel sınıf ortamını aşması gereken karmaşık bir etkinliktir; bu nedenle, tarım eğitimi öğretmenleri, lise müdürlerini, özellikle denetimli tarım deneyimi ve FFA etkinliklerinde, öğretimlerinin tüm yönlerinde onları denetlemeye davet etmelidir. Özel öğretimsel denetim uygulamalarının önemini ve bu uygulamaların sıklığını belirlemek için öğretmenlerin öğretim denetimi algıları (Zepeda ve Ponticell, 1998) ile ilgili ek araştırmalara ihtiyaç vardır. Araştırmacılar, tarım eğitiminde gelişmiş bir öğretimsel denetim süreci aracılığıyla öğrenci başarısını olumlu yönde etkilemek için uygun denetim stratejilerinin bir listesini geliştirmelidir. (cümleleri değiştirerek önerilere eklenebilir)

Enemuo (2001), öğretimsel denetimin, öğretim işlevlerinin daha etkili performanslarını daha iyi anlamaları için öğretmenlerin sürekli büyümesini teşvik etmek, yardımcı olmak, tavsiye etmek, yardımcı olmak ve rehberlik etmek için denetçilerin planlı ve koordineli bir çabası olduğunu belirtmiştir. Ona göre, öğretim denetimi, öğretim programının iyileştirilmesine, öğretmenlerin ahlaki, insan ilişkilerinin, müfredat gelişiminin ve mesleki gelişimin artmasına yol açan tüm etkinlikleri kapsar. Nwaogu (1980), Nzegebulem ve Anyaogu'da (2016), etkili öğretim yöntemleriyle etkili öğrenme için gerekli olan uygun koşulları sağlamaya yardımcı olduğunu gözlemlemiştir. Ayrıca, öğretmenlerin bilgiyi öğrencilere etkileme kapasitesini ve metodolojisini geliştirmeye yardımcı olur. Ogbuagu (2016), öğretimsel denetimin öğretmenin sınıfı nasıl yönettiğini, öğretmenlerin konuya hakimiyetini ve ders sunumunu görmeyi amaçladığını öne sürmektedir. Bu, öğretimsel denetimin öğretmenleri öğretecek dersin ve dersin verilmesi için sınıfın nasıl iletken hale getirileceğinden etkin bir şekilde sorumlu kıldığı anlamına gelir. Ukeje (1982), Nwaneri ve Ikwuegbu (2016), öğretimin etkili denetiminin yüksek motivasyonlu öğretim kadrosu geliştirmeye yardımcı olduğunu belirtmiştir. Öğretmenler arasında yeterli eğitim materyali kullanımını sağladığını ekledi. Chike (2004), bir denetçinin işlevleri altında öğretimsel denetimin rollerini şu şekilde özetlemiştir:

- 1) Bir kaynak kişi olarak hizmet eder, fikir ve önerileri başlatır ve yetki alanlarındaki okullarda öğretmenlere bireysel yardım sağlar.
- 2) Öğretmenlerin kalitesinin ve öğretim tekniklerinin değerlendirilmesi yoluyla doğru talimat bilgisi ve uygunluğu sağlayarak hükümete danışman olarak hareket eder.
- 3) Belirlenmiş hükümet hedeflerine ulaşmada okulların ilerleyişi hakkında raporlar sağlar.
- 4) Sınıf ziyaretlerine katılmak için müdürlerle birlikte çalışır ve bazen belirli bir öğretim yöntemini veya ilgili öğretim materyallerinin kullanımını gösterir.

Klinik Denetim

Klinik süpervizyonun ilk savunucularından biri olan ve Cogan'ın öğrencisi olan Goldhammer (1969), klinik süpervizyonun öncülünün öğretmen ve süpervizör arasında öğretimi geliştirebilecek önceden belirlenmiş, resmi bir işbirliği süreci olduğunu belirtti. Klinik süpervizyon literatürü meslektaşlık, işbirliği, yardım ve öğretimin iyileştirilmesi kavramlarıyla doludur. Bolin ve Panaritis (1992), klinik

gözetimin "meslektaşlığa yaptığı vurgu" nedeniyle "birçok eğitimciye hitap ettiğini" "açıkladı (s. 40). Klinik denetim, denetime hakim olan denetim, hata bulma denetimine göre işbirliğine dayalı uygulamayı tercih etti. Bu nedenle, geleneksel, kuralcı ve değerlendirici denetim (Mette ve diğerleri, 2017), en azından savunulan teoride, öğretmenleri kendi sınıfta pratik yapın.

Daresh'in (2001) ifade ettiği üzere klinik denetim kavramının ilk defa 1950'lerin sonları ve 1960'ların başlarında Harvard Üniversitesi öğretim görevlilerinden Morris Cogan, Robert Goldhammer ve Robert Anderson tarafından kullanıldığı görülmektedir (aktaran Aydın, 2016). Klinik denetimin ilk kurucuları olan Cogan (1973) ve Goldhammer (1969) öğretmeni aktif bir öğrenici olarak konumlandıran faaliyetler düşünmüşlerdir. Cogan ayrıca öğretmenlerin mesleki anlamda sorumluluk alabileceklerini; hatta, kendi performanslarını değerlendirip, başkalarından yardım istemeye açık olabileceklerini ve kendi kendilerini yönlendirebileceklerini savunmaktadır (Zepeda, 2016).

Stevenson (2005) ve Aydın'a (2000) göre kliniksel denetim öğretmenlerin fikirlerine, görüşlerine ve kendilerine has olan uygulamalarına saygı gösterilen, korkudan ve baskıdan uzak, öğretmen ve denetici arasında anlayışa ve uzlaşmaya dayanan, değişime açık ve esnek bir yöntem ile sürdürülen bir uygulama biçimidir (aktaran Karakuş, 2011). Kliniksel denetim deneticinin uygulayıcıya, performansının kalitesi ile alakalı bir hizmet ortaya koyması olarak ifade edilmiştir.

Klinik denetimin ilk hedefi öğretmenin öğretimsel anlamdaki performansının gelişmesine katkı sağlamaktır. Bu amaca ulaşılması için öncelikle öğretmenin kişisel bilgilerini, gereksinimlerini ve isteklerini açıklama fırsatı bulduğu bir görüşme yapılması gerekmektedir. Deneticinin rolü, öğretmene o anki performansına yönelik durumu net bir şekilde birlikte görmelerini sağlamak, öğretmenin sergilediği performans ile sergilenmesi gereken performans arasındaki farkı açığa çıkarmaktır (Aydın, 2016).

Kliniksel denetimin amacına ulaşılması, büyük ölçüde okul denilen kurumda bulunan bütün çalışanların, orada yer alma sebeplerini doğru ve tam olarak kavramalarına, orada yer almayı istemelerine, program konusundaki önemli problemlerle ilgilenmelerine, içinde yer aldıkları ortamda kendi varlıklarından haberdar olmalarına ve bireysel varlıklarının haricinde, etrafındakilerle bir takım ruhu ortaya koyabilmelerine bağlıdır (Aydın, 2013).

Acheson ve Gall'a (1987) göre kliniksel denetimin temel amaçları şunlardır:

1. Öğretimlerinin kalitesi hususunda öğretmenlere nesnel geribildirimler vermek
2. Öğretimsel bağlamdaki problemlerin tespiti ve çözülmesi
3. Öğretmenlere öğretim yöntemlerini kullanma becerileri hususunda yardım sağlanması
4. Öğretmenin görevinde yükselmesi, görev yapma süresinin uzatılması ve diğer kararlara temel oluşturması
5. Öğretmenlerin devamlı mesleki gelişim anlamında olumlu bir tutum kazanmalarına yardım edilmesi

Kliniksel denetimde müfettişin veya denetçinin öğretmenin branşında, öğretmenden daha deneyimli, işbirliği yapabilmek için teknik ve insancıl yeterliklere sahip olması, okulu, okulun çevresini, öğrencileri iyi tanıması ve teftişe süre ayırabilmesi gerekir. Kliniksel denetim bir açıdan, yakından, bireysel, iç, tam, sürekli ve teknik bir ders teftişidir (Taymaz, 2015). Ortak bir anlayış, güven ve işbirliğini öğretmenlerin gerçekten birbirlerinin öğretimleri konusundaki çerçeveleri paylaşmak adına gerekli kılmak için kliniksel denetimi kullanan bizlerin Habermas'ın evrensel pragmatizmin dört normunu kabul etmesi gerekmektedir (Smyth, 1988).

1. Diğer öğretmenlerin çalıştıkları durumlara ve kendilerine ne olduğunu anlamaları için ayrıntılı bir şekilde konuşmak
2. Dinleyiciler yanlış yönlendirilmeden, konuşmacının niyetlerinin gerçek bir anlatımı ile ifadelerin iyi niyetli olması amacıyla içtenlikle konuşmak
3. Diğerlerinin fırsattan yararlanılmadığını görmeleri amacıyla meşru bir şekilde konuşmak
4. İletişimin inanılır olup olmadığının veya kanıtın onları destekleyip desteklemediğinin görülmesi için doğruyu konuşmak

Farklılaştırılmış Denetim

Birçok okulda hakim olan uygulamanın aksine öğretmenler denetim türü konusunda belirli seçim haklarına olmalıdır. Tipik okullarda tüm öğretmenler genellikle performan değerlendirme amacıyla yılda bir veya iki kez müdür tarafından izlenmektedir. Bazı ileri görüşlü okullarda müdür tüm öğretmenlere klinik denetim sağlamaya çalışmaktadır. Ancak hiçbir durumda öğretmene seçim hakkı verilmemektedir. Farklı ihtiyaçları olmalarına rağmen hepsine aynı davranılmaktadır (Glatthorn, 1984).

Farklılaştırılmış denetim alacağı denetim türleri konusunda öğretmenlere alternatifler sunan bir modeldir. Bu denetim modeli özellikle aday öğretmenlere ve

ciddi problemlere sahip asil öğretmenlere gelişme ve eksik giderme fırsatı sunan bir yaklaşım ortaya koymaktadır. Diğer öğretmenler ise mesleki gelişimlerini desteklemek, işbirliği içinde çalışmak veya öz yönelimli yaklaşımlara sahip olmak gibi amaçlar ile bu modelden yararlanabilmektedir (Aydın, 2016).

Glaithorn'a (1997) göre farklılaştırılmış denetim "öğretmenlere, alacakları denetim ve değerlendirme hizmetlerinin çeşitleri hakkında alternatifler sunan bir denetim modeli" olarak ifade etmektedir. Farklılaştırılmış denetim yalnızca meslektaş ilişkilerinin işbirliği ve karşılıklı yardımlaşmaya dayalı olarak kurulduğu ortamlarda çıkar.

Emsal Denetimi

Emsal denetimi, özellikle koçluğun önemli görüldüğü örgütlerde git gide önem kazanmaktadır. Bu durum, profesyonel gelişim koçlarının değerlerinin ve önemlerinin konusundaki farkındalığın artmasının bir işaretidir. Emsal veya bir diğer adıyla meslektaş yardımı kavramının tarihi, koçluğun ortaya çıkmasından önceye dayanmaktadır (Bachkirova ve Jackson, 2011). Alfonso'ya (1977) göre emsal denetimi öğretmenlerin değerlendirme ve dönüt sürecinde bir okul yöneticisinin veya bir denetçinin gözleminde ya da onlardan tamamen bağımsız olarak birbirilerini değerlendirmeleri, zorunlu olmayan, daha çok gönüllülük esas alınarak gerçekleştirilen bir denetimdir. Bu denetim türünün temel felsefesi sınıf içerisinde neler yaşandığını, sınıf içerisindeki etkinliklerin en verimli şekilde nasıl yapılacağı konusunda en iyi bilgi sahibinin yine öğretmenler olduğu düşüncesine dayanmaktadır.

Sullivan ve Glanz'a (1999) göre emsal denetimi, ya da diğer bir deyişle meslektaş gözlemi, öğretmenlerin diğer öğretmenlerin derslerini izleme sürecidir. Bu yaklaşım gönüllülük esasına dayanmaktadır. Buradaki düşünce öğretmenlerin müdür veya müfettiş tarafından gözlemlenmelerinin oluşturabileceği tedirginlik, heyecan, kaygı ve telaş gibi duyguları ortadan kaldırmaktır. Meslektaşları tarafından gözlemlenen öğretmen kendini daha rahat hissederek, dersini her zaman olduğu şekilde işler ve bu da doğal bir gözlemin yapılmasına ve öğretmenin sağlıklı bir şekilde değerlendirilmesine olanak tanır. Ayrıca ilgili dersin öğretmeni tarafından yapılan bir gözlem, meslektaşın o ders ile ilgili kullanılacak öğretim yöntemleri, materyalleri ve genel olarak öğretim süreçlerini iyi bilmesi sebebiyle daha yararlı olmaktadır (aktaran Gündüz ve Balyer, 2011). Emsal denetiminde, eşit statüdeki iki öğretmenden birisi rehber rolünü almakta, dönem başında hazırlanan plan ve

belirlenen hedefler doğrultusunda periyodik şekilde sınıf gözlemleri yapmakta ve yapılan analizler ve değerlendirmeler birbirileri ile paylaşılmaktadır (Karakuş, 2010).

Emsal denetçilerinin denetim sürecindeki ilişkilerinin dinamiklerine özellikle dikkat etmesi gerekebilir; çünkü bunlar emsal ilişkisinin doğası sebebiyle zorlukların yaşanabileceği alanlardır. Emsal denetçilerinin denetim sürecinde karşılaşılabilecekleri bir durumun üstesinden gelebilmek için yeteri kadar kendinden emin hissetmediklerinde açık olmaları ve tecrübelerinin sınırları konusunda dürüst olmaları ayrı bir önem taşımaktadır (Bachkirova ve Jackson, 2011).

Sullivan ve Glanz'a (2000) göre emsal denetimin asıl amacı öğretmenlerin birbirlerinin fikirlerini paylaşmalarını, iyi yönleri örnek alıp, eksik yönlerini tamamlama konusunda birbirilerine destek olmalarını, işbirliği içerisinde karşılıklı olarak öğrenmelerini ve amaçlara ulaşmak adına birbirilerini cesaretlendirmelerini sağlamaktır. Crutchfield (1995) ise emsal denetimi sayesinde öğretmenlerin fikir alışverişinde bulunacağını düşünerek bu sürecin eğitim ve öğretimin kalitesini artıracığını ifade etmektedir.

Öğretmenler yeni bir profesyonellik ve otonomi anlayışına ihtiyaç duymaktadır; çünkü onlar bağımsız kişiler değildir ve örgütsel amaçlara cevap vermek adına bazı rehberlik ve yönlendirmeler altında çalışmalıdırlar. Formal denetçiler tüm örgütlerde gerekli olan bu yorumsal bağlantıyı sağlarlar. Ancak, denetçilerin etkisi öğretimi geliştirmede öğretmenlerin yasal katılımıyla artırılabilir.

Bilimsel Denetim

19 yy. sonlarına doğru ve 20 yy. başlarında endüstri döneminin de katkısıyla birlikte Frederick W. Taylor ve Max Weber tarafından ortaya atılan bir yaklaşımdır. Bilimsel yönetim, etkililik ve başarının yükseltilmesinde tercih edilen ifadelerdir. Bu yaklaşımda varılmak istenen sonuca ulaşma, başarı ve etkililiğin daha da yükselmesi için önceden saptanmış olan ilkelere ayak uydurulması ile birlikte ortaya çıkmaktadır.

Bu yaklaşım ortaya konulurken Taylor, bilimsel yönetim tarafına önem vermekle birlikte, Weber ise kurum ve örgütlerdeki etkililiği ve başarıyı yükseltme adına fikirlerini ifade etmiştir. Bu bağlamda ilgili yaklaşımda en dip nokta olan başlangıç noktasında işçilerden, en üst nokta olan yöneticiye kadar varılan yetki ve sorumlulukları da kapsayan hiyerarşik bir sistem düzenlenmiştir. Bu nedenle hiyerarşik sisteme sahip bürokratik model tüm iş yerlerinde, toplumsal örgütlerde,

hükümet ve okullarda verimli bir şekilde kullanılmaktadır. Bu modeldeki düzenin çalışma biçiminde farklılıklar bulunsa da mevcut okul sistemlerinde kullanıldığı görülmektedir (Olivia ve Pawlas, 2004).

Denetim Türleri:

Denetim çeşitleri genellikle uygulamadaki mesafeye, görevlendirme şekline ve denetçi miktarı gibi farklı birimlerde sayılabilir. Bu araştırmada denetim türleri eğitim sisteminde meydana gelen değerlendirme alanı esas alınarak iki farklı teftişlerden kurum denetimi ve ders denetimi olarak ele alınacaktır.

Okulların / kurumların ve öğretmenlerin denetimi sırasında dikkat edilecek hususlar şunlardır;

Grup liderleri, aylık çalışma programına göre rehberlik hizmetlerinin gerçekleşmesinden en az bir hafta önce okulları / kurumları bilgilendirir. Ancak denetime mutlaka bilgi verilmez (Taymaz, 1993). Süpervizyon zamanının önceden bildirilmemesi, nadir de olsa, öğretmenlerin süpervizyonla ilgili kaygısında artışa neden olabilir ve süpervizyonu gelişimsel işlevinden uzaklaştırabilir.

Müfettişlerin rehberlik ve denetim için yılda en az bir kez kurumları, yöneticileri ve öğretmenleri ziyaret etmeleri esastır. İlk ziyaret rehberlik etmek, ikincisi ise denetlemek / değerlendirmektir. Hiçbir koşulda kurumlar, idareciler, öğretmenler ve diğer personel iki ardışık takvim yılı boyunca gözetim oturumu olmadan kalmaz.

Müfettişlerin rehberlik ve denetim için yılda en az bir kez kurumları, yöneticileri ve öğretmenleri ziyaret etmeleri esastır. İlk ziyaret rehberlik etmek, ikincisi ise denetlemek / değerlendirmektir. Hiçbir koşulda kurumlar, idareciler, öğretmenler ve diğer personel iki ardışık takvim yılı boyunca gözetim oturumu olmadan kalmaz.

Rehberlik çalışması, geleceğin öğretmenleri ve bir önceki yıl yapılan denetimden sonra kötü veya iyi değerlendirmeleri olanlarla başlar. Rehberlik ve denetim sırasında, ana alanların öğretmenleri öğrencilerin bilgi, beceri ve tutum gelişimi açısından değerlendirilir. Birden fazla alan öğreten ana branş öğretmenleri, rehberlik ve süpervizyon sırasında ana alan ve en az iki diğer ders açısından değerlendirilir (Açıkgöz, 2001).

Kurum Denetimi

Kurum denetimi, bir eğitim kurumunun amaçlarını gerçekleştirmede insan ve madde kaynaklarının sağlanma, yararlanılma durumunun gözlenmesi, kontrol

edilmesi ve ölçütlere göre değerlendirilmesidir. Okullarda gerçekleştirilen kurum teftişi, eğitim süreçleri ile alakalı işlemlerin ve kayıtların incelenerek, genel anlamda kurumun işleyişi konusunda bir yargıya varmak üzere gerçekleştirilen denetimlerdir. Bu aynı zaman müessese teftişi olarak da adlandırılmaktadır (Taymaz, 2015). Diğer bir adıyla kurum teftişi, Taymaz'a (2005) göre, denetimin fonksiyonlarına göre yapılan tanımına bağlı olarak eğitim örgütlerinin hedeflerine ulaşmada insan ve madde kaynaklarının tedarik edilmesi, kaynaklardan faydalanma düzeyinin belirlenmesi, kontrol edilmesi ve değerlendirilmesi süreci olarak tanımlanabilir (Demirkasımoğlu, 2011).

Günümüzde okul müdürleri, görünüşte farklı olan görevleri, dönüşümsel liderliğin icat ettiği bir sürece entegre etmelidir. Müdürlerin liderlik stratejilerine gösterdiği ilgiyle ayırt edilen dönüşümcü liderlik, müdürlerin tüm cephelerden sürekli değişimle kuşatılmış ortamlarda etkin bir şekilde faaliyet göstermesine olanak sağlar. Bu bağlamda müdürün rolü, 21. yüzyılın taleplerini karşılamak için devlet okulunu dönüştürmektir. Bu talepler yalnızca öğretimsel liderlikle karşılanamaz. Öğretim liderliği, kurumu eğitimin bir ürünü olan akademik başarıya doğru hareket ettirirken, kurum, vergi destekli bir kamu kurumu olması nedeniyle bir yöneticiye ihtiyaç duymaktadır (Terry, 1996).

Denetim hizmetleri ile ilgili 1990 yönetmeliğinde, kurum denetimlerinin yıllık ve aylık çalışma programlarına göre yapıldığı, denetimin eğitim, öğretim ve yönetim etkinliklerinin tümünü kapsadığı ve bunlarla alakalı problemlerin çözümünde rehberliği esas aldığı ifade edilmektedir. Aynı yönetmelikte kurum denetimlerinde, fiziki durum, eğitim durumu, öğrenci işleri, hesap işleri, ayniyat işleri ve demirbaş eşyalar ile ilgili konuların denetlendiği ifade edilmektedir (Aydın, 2013).

Ders Denetimi

20. yüzyılın başlarında, okulların sayısı giderek artarken, okula kayıt oranlarında, boyutlarında ve karmaşıklığında büyük bir artış oldu. Bununla birlikte, bu artan ihtiyaçları karşılamak için hala yönetsel uzmanlık eksikliği vardı. Bu süre zarfında denetim otoriteleri öncekinden daha büyük önem kazanmış ve yeni sorumluluklar verilmiştir. Ayrıca okul müdürlerine günlük olarak sınıfları denetleme görevi verilmiştir (Daresh, 2001).

Ders denetimi, eğitim kurumlarında öğretici olarak görev alan öğretmenlerin öğretim ve eğitim etkinliklerindeki çalışmalarının gözlemlenmesi, incelenmesi ve değerlendirilmesidir. Ders denetimi, öğrencilerin yetişkinliğini ve yeterliliğini,

kullandığı yöntemleri, öğrencilerin düzeylerini değerlendirmeye yönelik gerçekleştirilen bir denetim türüdür. Ders denetimi öğretmenin öğretim yeterliliklerinin değerlendirilmesinin yanında, eksiklerinin giderilmesini, mesleki açıdan gelişmesini, yeniliğe ve değişime açık olmasını da desteklemektedir (Taymaz, 2015).

Ders denetimleri her öğretmen değerlendirme sisteminin gerekli bir parçasıdır; çünkü birçok öğretmen için ders denetimi bir başka okul profesyonelinden direkt dönüt alma açısından tek fırsat olmuştur. Denetimler ayrıca önemli miktarda çaba ve zaman gerektirmektedir. Bu nedenle ders denetimlerinin zaman ve kaynak açısından doğrulanması denetimlerin doğru ve güvenilir olmasından geçmektedir (Andrew ve Thomas, 2013).

Denetim sürecinde, dersler ile alakalı gerçekleştirilen hazırlıklar, süreç içerisinde uygulanacak eğitimler ve bu eğitimlerin değerlendirilmesi ile birlikte okul dışı ortamlarda düzenlenen etkinlikler denetlenir (Erdem 2006). Bu bağlamda ders denetimleri hem sınıf içerisinde gerçekleştirilen etkinlikleri kapsamakla birlikte okul dışı yani sınıf dışında gerçekleştirilen etkinlikler de değerlendirilir. Böylelikle hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin öz değerlendirme yapmalarına olanak sağlanarak denetim sisteminin kanunlara uygunluk seviyesinin belirlenmesi amaçlanır (Uçar, 2012).

Okul Müdürünün Görevleri

Müdürün temelde yaratıcı bir şekilde düşünme ve vizyon oluşturma yeteneği olmadan personel sorunlarının çözümü asla çok kolay değildir. Birçok yönetici kalıpların dışında düşünme yeteneğinden yoksundur ve bu nedenle personel sorunlarını bağımsız olarak çözmede başarısız olur. Bu yöneticiler, yasanın yasallığını bilmeden sert kararlar alma eğilimindedir. Personel sorunları geniştir ve yöneticilerin her konu hakkında kapsamlı bilgi sahibi olmasını gerektirir. Okul yöneticileri, her kararın etkisinin objektif bir şekilde değerlendirilmesiyle, bir kuruluşun köklü değerlerini ve vizyonunu yok etme riskini azaltmalıdır (Ishaq, 2009).

Temel idari yeterlilik, okul müdürünün okul hedeflerine ulaşmak amacıyla emrindeki tüm kaynakları planlama, organize etme, yönetme, koordine etme ve kullanma becerisini ifade eder. Bir okul müdürü yeterliliği çeşitli şekillerde sergiler, ancak bu makalenin odak noktası müdürlerin denetim yetkinliği, liderlik yeterliliği

ve iletişim yeterliliği üzerinedir. Denetleme yeterliliği, müdürün okulun tüm faaliyetlerini izleme ve kontrol etme ve her şeyin planlara göre yürümesini sağlama yeteneğini ifade eder. Öğretim denetimi, teknik, mesleki ve kişilerarası yönleri içeren çeşitli rol ve sorumlulukları içerir (Weller ve Weller, 2002). Okulların etkili olabilmesi için, öğretme ve öğrenme sürecini yönetmede daha iyi hale gelmeleri için öğretmenlerin mesleki gelişimini ve iş performansını artırma fırsatları aramaları gerekir ve bu, denetim yoluyla yapılabilir (Arong ve Ogbadu, 2010).

Eğitim, bireylerin bir ülkenin ekonomik, sosyal ve politik faaliyetlerinin gelişimine tam anlamıyla katılmak ve katkıda bulunmak için ihtiyaç duyduğu bilgi ve becerileri aktarmanın vazgeçilmez bir yoludur. Müdür, bir okulun müdürü olduğu için o okulun yöneticisi ve idarecisidir. Öğretim programını denetleyerek yüksek kalitede öğretme ve öğrenmeyi sağlayan ve eğitim amaç ve hedeflerine ulaşılmasını teşvik etmek için öğretim zamanının etkin kullanımını okul müdürlerinin sorumluluğundadır (Loyce ve Victor, 2017).

Bir öğretim lideri olarak müdür, okulun belirlenen eğitim hedeflerine etkili ve verimli bir şekilde ulaşılması için öğretim programlarının kalitesinin sürdürülmesinden ve geliştirilmesinden sorumludur. Litchfield (2003), okul müdürünün işlevlerini öğretim lideri olarak tanımlamıştır. Bu işlevler, müfredatı yönetmeyi ve diğer işlevlerin yanı sıra sınıf eğitiminin talimatını ve denetimini içerir. Müfredatı ve öğretimi yönetirken, müdür, etkili bir öğretim programı oluşturmada en önemli olan müfredatla ilgili sorumlulukları ve liderlik işlevlerini üstlenmelidir.

Müdür, müfredat geliştirme ile ilgili olarak ekip lideri rolünü oynar. Sınıf öğretimini denetlemek, müdürün bir öğretmeni gözlemlemesini ve sınıf uygulamalarını ve öğretme ve öğrenme sürecini analiz etmesini içerir. Bu, öğretmenin doğrudan öğrencilerle çalıştığı ve okul müdürünün sistematik olarak sınıf olaylarını gözlemek için bir tanık olarak bulunduğu bir durumdur.

Okul Müdürlerinin Ders Denetim Görevi

Nzomiwu'ya (1997) göre okul müdürü öncelikle okuldaki her bir öğrencinin gelişiminden sorumludur. Bunun nedeni, öğrencinin eğitim sürecinin merkezinde olmasıdır ve okuldaki tüm faaliyetler ile birlikte kişiliğini sonuna kadar geliştirmeyi amaçlamalıdır. Sınıf eğitiminin denetimi de dahil olmak üzere, okul içindeki etkinlikleri koordine etmek zorunda olan iyi bir okul müdürü olmadan bu tür bir tam gelişim mümkün değildir.

Öğretim denetimindeki kalite ve bütünlük kişiden kişiye değişebilir ve hatta cinsiyetten ve okulun konumundan etkilenebilir. Başka bir deyişle, erkek müdürler ve kadın müdürler ile kentsel veya kırsal ortaokullarda öğretmenlik yapanlar, öğretimi denetlemede farklı mizaçlara ve ustalıkla sahip olabilirler (Egwu, 2015). Öğretmen değerlendirmesi, belirli bir zaman dilimi boyunca bir öğretmenin performansının seviyesini belirleyen ve belgeleyen, hesap verebilirlik için örgütsel ihtiyaca odaklanır (Hazi ve Rucinski, 2009; Platt ve diğerleri, 2000). Oliva ve Pawlas'ın (2004) öne sürdüğü gibi, “özet değerlendirme... görev süresi, elde tutma, kariyer basamakları ve liyakat ücreti gibi konularda kararlar almak amacıyla bir yönetici tarafından öğretmen performansının değerlendirilmesidir”. Bu nedenle, öğretmen değerlendirmesi tipik olarak resmidir ve doğru ölçümü sağlamak için politikada tanımlanan standartlaştırılmış kriterleri, formları ve prosedürleri kullanır. Tipik olarak öğretmen değerlendirme döngüleri zamana bağlıdır ve özet değerlendirmeler genellikle deneme süresi olan öğretmenler için yıllık olarak ve tipik olarak kadrolu veya devam eden bir sözleşmeli öğretmenler için her bir ila üç yılda bir yapılır. Döngünün sonunda bir değerlendirme döngüsü, eğer özetleyici değerlendirme tespiti tatmin ediciyse, tipik olarak yeni bir döngü başlarken, tatmin edici olmayan bir özet değerlendirme, işten çıkarma gibi bir iyileştirme planı veya istihdam eyleminin geliştirilmesine yol açabilir (Mette ve diğerleri, 2017).

Öğretmenleri değerlendirmeye alan kişiler yani yöneticiler ve müfettişler mutlaka öğretmen ile birlikte sahip oldukları hakları, imkanları ve içinde bulundukları koşulları çok iyi anlamaları gerekmektedir (Konan ve Oğuz, 2014). Müdürlerin ve öğretmenlerin aynı kurum binasında birlikte çalışmalarından dolayı, öğretmenlerini içinde bulundukları koşulları en iyi şekilde anlayabilmeleri için avantaj oluşturmaktadır. Böylece denetim uygulamasını da süreç içerisinde gerçekleştirebilmelerine olanak tanınmış olur. Bu bağlamda da öğretmenler gerçek performansları ile değerlendirmeye alınmış olurlar (Marshall, 2013).

Mesleki Teknik Eğitim

Öğretmenlerin iş performansı, öğretmenlerin temel görev olan öğretim ve öğrenim görevlerini yerine getirme derecesini ve aynı zamanda öğretmenlik mesleğine ve faaliyetlerine karşı genel tutumlarını ifade eder (Owan, 2012). Öğretmenlerin genel olarak öğrencilerin akademik performansını etkilemek için daha

da ileri giden öğretim görevlerinin iş performansında etkisiz olduğu söylenebilir. Standartlaştırılmış ve norm referanslı sınavlarda öğrencilerin düşük performansı, öğretmenlerin iş performansının bu kötü duruma sebep olabilir (Al-Omari, 2008).

Performansı iyileştirme çabası içinde her meslek, ilgili personelin objektif değerlendirmesini gerektirir. Birkaç yüz genç beynin geleceğini içerme riskinin yüksek olması nedeniyle öğretmenlerin performansının değerlendirilmesi özellikle kritiktir. Bölgenin değerlendirme sistemini kullanarak öğretmenlerin değerlendirilmesi, eğitim standartlarının ve öğretmenin performansının iyileştirilmesine yardımcı olur (Ishaq, 2009).

Günümüzde eğitim kurumları, teorik olarak gereken bilgiyi belirli bir düzeyde sunabildikleri halde, pratik bilgiyi ve beceriyi yeterince sunamamaktadır. Dolayısıyla toplum içerisine gönderilmiş olan eğitilmiş insan gücü işverenler tarafından kabul görmemektedir. Özellikle sanayi kesimi olarak nitelendirilen iş yerlerinde eğitim görmüş kişiden ziyade, çıraklık yapmış, pratik bilgi ve becerisi olan kişiler tercih edilmektedir. Yani işveren için işyerine gelen, işi kısa sürede yapabilecek, arızayı kolaylıkla giderebilecek elemana ihtiyaç vardır, işveren için, çalışacak elemanın, okulda eğitim görmüş veya görmemiş olması kendi başına öncelik taşıyan bir özellik olarak görülmemektedir.

Bu yaklaşım sonucu örgün eğitim kurumlarında eğitim gören pek çok öğrenci ve mesleki teknik eğitim mezunları, hayata atıldıklarında yetiştikleri alanda yetersiz kalmakta iş bulmakta güçlüklerle karşılaşmakta, topluma da kendi alanlarında beklenen yararı sağlayamamaktadır. Meslek lisesi mezunlarının çoğu mesleği ile ilgili bir kurumda çalışmak yerine, ya bir yükseköğretim kurumuna veya farklı bir iş sahasına kaymaktadır. Ekonomik ve toplumsal kalkınma süreci her şeyden önce bir beceri yaratma süreci; beceri yayma ve yaratma ise bir “eğitim” işidir. Bu açıdan bireyi bir iş veya mesleğe hazırlamayan bir eğitim sistemi, dengesiz olduğu kadar etkisizdir (Karayalçın, 1969).

Endüstrileşme, teknoloji, sanayi yönünden gelişmiş ülkelere baktığımızda, mesleki teknik eğitimin gelişmede çok aktif bir rol oynadığını görmekteyiz. Dolayısıyla bu eğitim kurumlarının verimliliklerini artırıcı, onları işlevsel olarak kalıcı düzeye ulaştırmak için uygun politikaları belirleyip başarı ile uygulayabilmemiz gerekmektedir. Politika belirleme ve uygulamanın temelini iktisadi gelişmeler oluşturmaktadır.

Bu durumda eğitim, iktisadi gelişmenin temel ve aktif unsuru olan beşeri sermayenin oluşmasında ve gelişmesinde de önemli etmendir. Eğitim ekonomistleri araştırmalarında, genellikle ulusal gelişme düzeyinin göstergesi olarak kişi başına 6 milli geliri göz önünde tutarken eğitim düzeyine ilişkin olarak inceledikleri göstergelerde çeşitlilik göstermektedir. Bunlar;

- Eğitime yapılan harcama miktarı,
- Belirli bir yaş grubunda okula kayıtlı olanların tüm yaş grubuna oranı yani değişik yaş gruplarındaki okullaşma oranları,
- Okuma yazma bilenlerin 6 yaşın üstündeki nüfusa oranı,
- Toplumda mevcut eğitilmiş iş gücü birikimi gibi göstergeleri dikkate alırlar (Özgü, 1987).

Eğitim planlamasının genel amacı, kalkınmanın öngördüğü alanlarda gerek duyulan insan gücünü karşılamaktır. Buna göre eğitim planlaması, istenilen nitelikteki insan gücünü kalkınma gereklerine uygun olarak işgücü piyasasına sunduğu oranda başarılı olacaktır. Öyleyse eğitim planlamasında başarı ölçütünü planda öngörülen amaçlara ulaşabilirlik düzeyine yönelik olarak düşünmek yanlış olmaz (Uluğ, 1990).

Planlamanın başlıca görevi; eğitim sisteminin, sistem içi veya sistem dışı ilişkilerinin değişen koşullara uygulanabilirliğini sağlayıp dengede tutabilmek üzere, söz konusu denge gereklerini saptayarak bunları sürekli biçimde gerekli doğrultuya yöneltme biçiminde ortaya çıkarmaktadır (Uluğ, 1990).

Eğitim planı genel kalkınma planından ayrı düşünülemez. Ulusal etkinliğin her kesimi, eğitim planında dikkate alınması zorunlu olan sorunları ortaya koyar. Gerçek anlamda en iyi eğitim planı parasal ve insan kaynakları açısından gerçekleştirilebilir bir plandır (Adem, 1977).

Görüldüğü gibi planlamanın ve eğitim planlamasının çeşitli tanımları bulunmaktadır. Ancak, eğitim planlamasının genel kalkınma planından ayrı düşünülemeyeceği bir gerçektir. Çünkü kalkınma, planlama ve dolayısıyla eğitim planlamasıyla yakından ilgilidir. Bu bağlamda, ülkenin kalkınmasının en önemli faktörü olan nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi ve hizmete sunulması eğitim kurumlarından geçmektedir. Bu işlevi yerine getirmede mesleki teknik eğitim veren kurumların önemli bir yeri ve işlevi bulunmaktadır.

Meslek Liselerinin gelişimi Kalkınma Planlarında ele alınan hedeflerin, politikaların gerçekleşme durumuyla yakından ilgilidir. Bu nedenle planlı dönemin başlangıcı olan 1963 yılından itibaren yapılmaya başlanan Kalkınma Planlarında; Meslek Liselerinin ekonomi, öğretmen niteliği, öğrenci niteliği, araç-gereç donanım, yükseköğretimle ve eğitim programları ilgili yer alan hedefler, politikalar ve gerçekleşme durumları hakkında değerlendirmeler yapılmıştır.

Eğitim denetiminin temel amacı, eğitim personelinin çalışmalarını kontrol ederek ve bunları önleyecek tedbirler alarak kusurları ve uygunsuz uygulamaları tespit etmek, personele koordinasyon sağlamak, rehberlik ve profesyonel yardım yoluyla personeli motive etmek, iş tatmini seviyelerini artırmak ve entegrasyona katkıda bulunmaktır (Altun ve Sarkaya, 2020).

Öğretmenlerin mesleki gelişimi, öğrencilerin başarılarının iyileştirilmesine yönelik devam eden bir süreçtir. Mesleki gelişim faaliyetleri, eğitimcilere eğitim hedeflerine ulaşmak ve öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak için gereken bilgi ve becerileri geliştirmede yardımcı olur.

Okul yöneticileri, sağlanan eğitim atölyeleri sırasında kritik sorunları belirlemek için gerekli becerileri aramakla sorumludur. Atölye çalışmaları sırasında çoğu power point sunumu ve işbirliğine dayalı tartışmalar çocukların ihtiyaçlarını karşılamıyor. Bu tür atölyeler hem vergi mükelleflerine hem de okul bölgelerine bir servete mal olmakla birlikte ve sonuçlar genellikle olumsuz olarak geri dönmektedir. Okul müdürleri, mesleki gelişimi organize etme, yönetme ve denetleme konusunda destek sağlar. Lam, Chambers ve Mahitivanichcha'ya (2008) göre uzmanlar, yüksek kaliteli mesleki gelişimin sağlanmasında güçlü öğretimsel liderliğin ve koordineli yönetimin önemli olduğuna inanmaktadır (Lam, chambers ve Mahitivanichcha, 2008).

Öğretmenler genellikle denetim sırasında “mevcut çalışmaları” açısından değerlendirilir. Öte yandan, öğretmen açısından mesleki gelişime ve iyileştirmeye yol açabilecek “gelecekteki potansiyel çalışma” genellikle göz ardı edilir. Ayrıca okulları ve öğretmenleri değerlendirirken öğrenciler, veliler ve meslektaşlar gibi eğitim alanındaki diğer paydaşların görüş ve önerileri de mevcut sistemin bir başka zayıflığı olan dikkate alınmamaktadır (Alquizar,2013).

İlgili Araştırmalar

Bu bölümde araştırma konusuna ilişkin yurt içinde ve yurt dışında yapılmış araştırma sonuçlarına yer verilmiştir.

Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Marangoz 2019 yılında “Ortaokul Yöneticileri Ve Öğretmenlerinin Ders Denetimine İlişkin Görüşleri” başlıklı çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseninde yürütmüş olduğu çalışmaya 30 öğretmen ve 10 okul yöneticisi katılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde ettiği verileri içerik analizi ile değerlendirmiş olup, elde ettiği bulgular doğrultusunda; okul yöneticilerinin ders denetimlerinde en fazla öğretim süreçlerine önem verdiği, öğretmenlere rehberlik etmesi amacıyla geri dönüt verdiklerini, ders denetimlerinin amacının eksikleri belirleme, giderme ve iyileştirme olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bununla birlikte alternatif olacak şekilde bir ders denetimi ile ilgili veriler analiz edildiğinde ise denetmenlerin alanında uzman olması gerektiği, verileri tek bir şahıs ya da kaynaktan değil; çoklu kaynaklardan elde ederek öğretmen değerlendirme modellerinin geliştirilme ve denetlemelerin düzenli aralıklarla gerçekleştirilmesi gerekliliği sonucu elde edilmiştir.

Öner’in 2019 yılında gerçekleştirmiş olduğu “Türkiye’de Eğitim Denetimi Alanındaki Lisansüstü Eğitim Tezlerinin İncelenmesi (1990-2017)” başlıklı çalışmasında eğitim denetimi alanında yapılan lisansüstü eğitim tezlerini farklı değişkenler açısından inceleyerek, alanın genel durumunu ortaya çıkarması amaçlanmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda ise 150 adet lisansüstü eğitim tezi içerik analizi ile çözümlenmiştir. Yapılan içerik analizi sonucunda ise ilgili araştırma açısından ele alınan tezlerin önemli bir kısmı nicel yöntem ve tarama deseni kullanılarak yapılmıştır. Nitel yöntemlerle yapılan çalışmaların sayısı ise yetersiz olmakla birlikte, karma yöntemlerin kullanıldığı çalışmaların sayısı da yine aynı şekilde yetersiz olarak saptanmıştır. Araştırmadan elde edilen bilgiler doğrultusunda eğitim denetimi alanının deneysel araştırma desenlerine ve kuram geliştirmek amacıyla özgün araştırmalara gereksinim duyulduğu saptanmıştır.

Yağcı 2018 yılında gerçekleştirmiş olduğu “Türk Dili Ve Edebiyatı Dersine İlişkin Etkili Bir Denetimin Geliştirilmesine Yönelik Görüşlerin İncelenmesi” başlıklı çalışmasını karma araştırma deseninde yürüterek denetimin geliştirilmesine

yönelik hem görüşleri genel anlamda toplayarak hem de yarı yapılandırılmış görüşme formları ile derinlemesine inceleyerek veri toplamıştır.

Elde ettiği bulgular doğrultusunda ise öğretmenler; denetmenin kişilik özelliklerinin, mesleki özelliklere nazaran daha önemli olduğunu, denetmen kaynaklı yaşanan sorunların denetim sürecinde daha yoğun bir şekilde yaşandığını, denetimin her yıl düzenli aralıklarla yapılması gerektiğini, denetmenin denetim sırasında kişisel özelliklerini sergilemesini ve okul yöneticilerinin iç denetim yapmasının uygun olduğunu ancak sadece mesleki alan yeterliğini değerlendirmesi daha etkili ve verimli olacağı sonucuna varılmıştır. Okul yöneticileri de öğretmenlerle benzer görüşleri ortaya koymuşlardır. Sadece denetmenin sahip olması gereken mesleki özelliklerini ön plana çıkarmışlar ve yaşanan sorunların denetmen yetersizliği ve denetimin yetersizliği yönünde olduğunu sonucuna ulaşılmıştır.

Yeşil'in 2018 "Okul Müdürlerinin Ders Denetimine İlişkin Öğretmen Görüşleri" başlıklı çalışmasında tabakalı örnekleme yöntemi ile belirlediği farklı kademelerdeki öğretmen görüşlerinden yararlanmıştır. Nicel araştırma deseninde yürüttüğü çalışmada betimsel tarama gerçekleştirmiş olup, 2011 yılında MEB tarafından oluşturulan Öğretmen Denetim Rehberi" nde verilen "Öğretmen Değerlendirme Formu" aracılığı ile verilerini toplamıştır. Elde ettiği bulgular doğrultusunda okul müdürlerinin, sırasıyla en çok "ders planında amaç ve kazanımların bulunması"; "öğretim ortamının temizliği ve havalandırılması"; "öğretmenin konuşma ve davranışlarda saygı öğelerine yer vermesi" ; "özel alanda öğrenme yollarının öğrenciye kazandırılması"; "öğrencilerin dikkatini çekerek motive etme"; ve "toplumsal ve meslekî etik değerlere uygun davranma" durumlarını denetledikleri sonucuna ulaşmıştır.

Tonbul ve Baysülen (2017), "Ders Denetimi İle İlgili Yönetmelik Değişikliğinin Maarif Müfettişlerinin, Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi" başlıklı araştırmasında 2014 yılında Teftiş Yönergesinde ders denetimleri ile gerçekleşen değişikliğin, maarif müfettişleri, okul yöneticileri ve öğretmenler tarafından nasıl değerlendirildiğini ve uygulamanın etkililiğini ortaya koyarak, sürecin daha etkili yürütülmesine yönelik önerilerde bulunmayı amaçlamaktadır. Nitel araştırma desen yürütülen araştırmanın katılımcıları 122 öğretmen, 66 okul müdürü ve 43 müfettiş oluşturmaktadır. Elde edilen bulgular doğrultusunda müfettiş, müdür ve öğretmenlerin uygulamanın gerçek hayatta

sürdürülebilmesi sebebine yönelik düşüncelerinin ve uygulamayı kabullenme şekillerinin birbirinden farklı olduğu saptanmıştır.

Çalışmaya katılan müfettişlerin içinde bulundukları durumdan ötürü kırıgın oldukları ve müdürlerin işi etkili ve verimli bir şekilde gerçekleştiremeyecekleri fikrine sahip olduğu saptanmakla birlikte öğretmen ve müdürlerin, ders denetimi işinin müdürler tarafından yapılmasına olumlu yaklaştıkları tespit edilmiştir. Elde edilen diğer bir bulgu ise çalışmaya dahil edilen öğretmen ve müdürler daha sonraki ileri bir süreçte maarif müfettişlerinin öğretmenlere mesleki rehberlik yaparak yol gösterici olmaları gerektiğini belirtmişlerdir.

Alagöz'ün 2016 yılında gerçekleştirmiş olduğu “Okul Müdürlerinin Ders Denetim Yetkinlik Düzeyleri Konusunda Yönetici Ve Öğretmen Görüşleri” başlıklı çalışmada yönetici ve öğretmen görüşleri dikkate alınarak okul müdürlerinin ders denetim yetkinlik düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Genel tarama modelinde nicel araştırma yönteminin kullanıldığı ve hazır bir ölçeğin tercih edildiği çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda okul müdürleri, kendilerini ders denetimi konusunda yetkin görürken; öğretmenler, müdürleri ders denetimi konusunda tam olarak yetkin görmedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Altun, Şanlı ve Tan (2015) “Maarif Müfettişlerin, Okul Müdürlerinin Denetmenlik Görevleri Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi” adlı çalışmada okul müdürlerinin denetmenlik görevlerini yerine getirmede tarafsız ve objektif olarak davranıp davranmayacağı, okul müdürlerinin denetleme görevleri için yeterliliği, okul müdürleri ile öğretmen ilişkileri ve bu ilişkilerin doğuracağı sonuçlar gibi konularda maarif müfettişlerinin görüşleri doğrultusunda okul müdürlerinin değerlendirmelerini yapmayı amaçlamıştır. Araştırmada amaçlı örneklem yöntemlerinden biri olan kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden olgu bilim deseni kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizine tabii tutulmuştur. Maarif müfettişleri ile yapılan görüşmeler; okul müdürlerinin, öğretmenler ile informal bir ilişkiye sahip olmalarının müdürlerin sağlıklı denetim yapmasını engelleyeceği görüşünü ortaya atmıştır. Araştırmanın diğer bir sonucu okul müdürlerinin denetmenlik ile ilgili yeterli hizmet içi eğitim almadıklarından ve tecrübe eksikliklerinden dolayı başarılı bir denetim gerçekleştiremeyecekleri görüşüdür. Denetçinin denetlenen kişiden daha tecrübeli ve donanımlı olması gerektiği de araştırmadan çıkan diğer bir sonuçtur.

Bayraktar'ın 2014 yılında gerçekleştirmiş olduğu “Meslek Liselerindeki Yöneticilerin Eğitim Denetimi Uygulamalarına İlişkin Görüşleri” başlıklı çalışmada meslek liselerindeki yöneticilerin eğitim denetimi uygulamalarına ilişkin görüşleri araştırmaya katılan 250 yönetici ile belirlenmiştir. Araştırma meslek liselerindeki yöneticilerin eğitim denetimi uygulamalarına ilişkin olumlu görüş bildirdikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte cinsiyet, mesleki kıdem, okuldaki görevi ve eğitim düzeyi değişkenlerine göre anlamlı farklılaşmanın olduğu saptanmıştır.

Memduhoğlu ve Taymur (2014) “Türkiye’de Eğitim Denetimi Alt Sisteminin Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Bir Model Önerisi” adlı araştırmasında Türkiye’de eğitim denetimi alt sistemi için bir model geliştirip bu modelin eğitim denetmenleri tarafından ne düzeyde benimsendiğini ve uygulanabilir bulunduğunu ortaya koymayı amaçlamıştır. Türkiye’nin her coğrafi bölgesinden seçilen ikişer ilde görev yapan toplamda 555 eğitim denetmeni araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmada geliştirilen modele göre rehberlik ve denetim grupları ile soruşturma ve inceleme grupları birbirinden ayrı tutulmuştur. Rehberlik ve denetim grupları da uzmanlık alanlarına göre idari rehberlik ve denetim grubu, sınıf öğretmenliği rehberlik ve denetim grubu, branş öğretmenliği rehberlik ve denetim grubu, okul öncesi rehberlik ve denetim grubu, özel eğitim rehberlik ve denetim grubu olmak üzere beş gruba ayrılmıştır. Bu modeli eğitim denetmenlerinin tamamen uygulanabilir buldukları ve benimsedikleri görülmüştür.

Türkdemir’in (2013) yılında gerçekleştirmiş olduğu “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Bakış Açısından Okul Öncesi Eğitim Denetiminin Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmanın amacı okul öncesi eğitim denetimi anlayış ve uygulamalarını değerlendirmek ve etkili bir denetim sistemi geliştirilmesi konusunda öneriler geliştirmektir. Nitel araştırma desenine dayanan çalışmaya 27 öğretmen katılmış olup, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile veriler toplanmıştır. Elde edilen bulgulara göre okul öncesi öğretmenlerinin büyük bir kısmı denetimi bir kontrol süreci olarak algılamaktadır. Öğretmenler, sistem ile ilgili gerçekleştirilen düzenlemelerin yeterli düzeyde bir etkiye sahip olmadığı, okul öncesi eğitim alanına göre bir denetim algısının ve sürecinin bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Bununla birlikte öğretmenler, okul öncesi eğitim denetmenlerince gerçekleştirilen evrak kontrolü ve öğrenci düzeyinin belirlenmesinin, öğrencilerin değerlendirilmediği okul öncesi eğitim algısına uymadığını belirtmişlerdir. Aynı zamanda denetmenlerin rehberlik alanı ile ilgili gerçekleştirilen çalışmalarının da etkisiz ve yetersiz kaldığını belirtmişleridir. Elde edilen bir diğer önemli sonuç ise öğretmenlerin mesleki gelişimini olumlu bir biçimde etkilemesi beklenen denetim uygulamalarının, etkili ve verimli bir katkısının bulunmadığıdır. Bu bağlamda öğretmenlerin motivasyonlarının da olumsuz bir biçimde etkilendiği belirtilmiştir.

Aslanargun ve Göksoy (2013) “Öğretmen Denetimini Kim Yapmalıdır?” adlı çalışmada öğretmen denetimine ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul İlinde değişik eğitim kademelerinde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılarak okul müdürlerinden çalışma grubu oluşturulmuştur. Farklı okul türlerinden görev yapan 108 öğretmene açık uçlu 5 soru yöneltilmiştir. Taşra örgütlerinin denetlenmesinde asli unsur olarak yer alan eğitim denetmenlerinin uygulamalarının öğretmenler tarafında olumlu karşılanmadığı, bazı çekinceler olmasına rağmen müdür denetiminin altının çizildiği araştırma sonunda elde edilen bulgular arasındadır. Öğretmenlere daha yakın olması, süreç değerlendirmesi ve performansın daha yakından izlenmesi gibi sebeplerden dolayı müdür denetimi, objektiflik yönünden endişelerin bulunmasına rağmen tercih edilmektedir.

Yıldırım ve Demirtaş (2012), “Yapılandırmacı Öğrenme Paradigması İlkeleri Açısından İlköğretim Okullarında Öğretmen Denetimi Uygulamalarının Değerlendirilmesi” başlıklı makalelerinde ilköğretim okullarında yapılandırmacı öğrenme paradigması ilkeleri açısından öğretmen denetimi uygulamalarını değerlendirmeyi amaçlamıştır. Nitel ve nicel araştırma yöntemleri kullanılan araştırmanın çalışma grubunu; nicel boyut için Şanlıurfa il merkezindeki 367 öğretmen ve 42 ilköğretim müfettişi, nitel boyut için ise Şanlıurfa il merkezindeki 12 öğretmen ve 12 ilköğretim müfettişi oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda öğretmen denetiminde; denetim süreci, müfettişlerin görev alanları ve denetim mevzuatı boyutlarında çeşitli sorunların olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yapılandırmacı öğrenme paradigması ilkeleri açısından müfettişler ilkelerin beş boyutuna da çoğu zaman dikkat ettiklerini belirtmesine rağmen, öğretmenlerin farklı görüşte oldukları saptanmıştır.

Bayraktutan (2011), “İlköğretim Okul Müdürlerinin Denetim Roller (Sivas İli Örneği)” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin bir denetmen olarak okul yöneticilerini nasıl algıladıkları ile okul müdürlerinin kendi denetim becerilerini nasıl algıladıkları arasındaki ilişkiyi saptamayı ve bu ilişkinin müdür ve öğretmenlerin kişisel ve mesleki özelliklerinden etkilenip etkilenmediğini araştırmayı amaçlamıştır. Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmış olup araştırmanın örneklemini 2008-2009 öğretim yılında Sivas il merkezinde bulunan 80 ilköğretim kurumundaki branş öğretmenleri ve bu kurumların yöneticileri oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda müdürlerin denetim yeterliliklerinin “orta” düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca araştırma sonucunda ilköğretim müdürlerinin kendi denetim yeterliliklerine ilişkin algılarıyla öğretmenlerin müdürlerinin denetimleri ile ilgili algılarının farklı düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Topçu (2010), “Devlet ve Özel İlköğretim Okullarında Yöneticilerin Öğretimin Denetimi Görevlerini Yerine Getirme Biçimleri” başlıklı makalesinde özel ve devlet okullarında çalışan yöneticiler ile öğretmenlerin eğitimsel denetim ve rehberlik ile ilgili düşüncelerini ve ders içi ve ders dışı denetiminin okul yöneticileri tarafından nasıl gerçekleştirdiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Nitel araştırma modeli kullanılan araştırmanın çalışma grubunu Sivas il merkezinde bulunan birisi devlet okulu, diğeri özel ilköğretim okulu olmak üzere, iki okulun yöneticileri ve bu okullardaki 8 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda her iki okulda da okul yöneticilerinin çok sık olmasa da sınıfları ziyaret ettikleri; ancak daha çok eğitim öğretime ilişkin etkinlikleri okul içerisinde süreç olarak izledikleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca katılımcılar denetimin amacına uygun yapılması durumunda, denetimin kim tarafından yapıldığına bakılmaksızın, faydalı ve gerekli olduğunu ancak başta siyasi olmak üzere bazı nedenlerle amacına uygun yapılamadığı yönünde görüş bildirmişlerdir.

Beycioğlu ve Dönmez (2009), “Eğitim Denetimini Yeniden Düşünmek” başlıklı makalelerinde eğitim denetimi ve eğitim denetçisi kavramlarına, tarihsel gelişimi içinde, sınıadığı kuramsal dönemleri de ele alarak, kısaca bakabilmeyi ve eğitim denetimi birikimindeki kavramsal olguları ve sorunları daha yakından görebilmeyi amaçlamaktadır.

Araştırma kapsamında eğitim denetimi ve eğitim denetçisi kavramları açıklanmakta, alana ilişkin tarihsel gelişim süreci ve kuramsal dönemler ele

alınmaktadır. Ayrıca günümüz eğitim denetimi alan yazınında tartışılan sorunlara değinilmektedir. Araştırmada şu sorunlar ele alınarak değerlendirilmiştir: denetim kavramı ile ilgili sorunlar, kuram ve uygulama arasındaki kopukluk / eğitim deneticilerinin yetiştirilmesi sorunu, alan yazında eğitim denetimine ilişkin kaynakların azlığı / eğitim denetimine yönelik çalışmalar yapan araştırmacıların alandan uzaklaşması, denetmenle öğretmen arasındaki kopukluk ve eğitim denetimine ilişkin araştırmalarda yöntem sorunu.

Başol ve Kaya (2009), “İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Performanslarının Okul Yöneticileri Tarafından Değerlendirilmesi Üzerine Görüşleri” başlıklı makalelerinde ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin temelde okul yöneticileri tarafından gerçekleştirilen mevcut değerlendirmeye ilişkin görüşlerini ortaya koymayı ve öğretmenlerden gelen dönütler doğrultusunda değerlendirme sisteminin tekrar elden geçirilmesi yönünde önerilerde bulunmayı amaçlamaktadır. Araştırmada nitel ve nicel yöntem kullanılmış olup, araştırmanın çalışma grubunu Tokat Milli Eğitim Bakanlığına bağlı, kamuya ait ilköğretim okullarında çalışan 279 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin çoklu değerlendirme sistemini yoğun olarak tercih ettikleri, ancak değerlendirme sistemi içerisinde velilerin istenmediği tespit edilmiştir.

Yılmaz (2009), “Okul Müdürlerinin Denetim Görevi” başlıklı makalesinde okul müdürlerinin denetim görevleri ile ilgili kavramsal bir çözümleme yapmayı amaçlamıştır. Bu amaçla denetim ve çağcıl denetim yaklaşımları ile ilgili alan yazın ve denetim ile ilgili yasal metinler incelenmiştir. Çağcıl denetim yaklaşımları, denetim ve değerlendirmenin değişen içeriği, okul yöneticilerin rol ve görevlerindeki değişimler, Türk Eğitim Sisteminde denetmen, okul ve öğretmen sayısındaki dengesizlikler bir arada değerlendirildiğinde okul müdürlerinin denetim görevlerinin çok önemli bir hale geldiği ve okul müdürlerince mutlaka yerine getirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Demir (2009), “İlköğretim Müfettişlerinin Ders Teftişlerinin Öğretmenler Tarafından Değerlendirilmesi” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında ilköğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin ilköğretim müfettişlerince sürdürülen denetim görevlerini ne derece yerine getirebildiklerini tespit etmeyi; öğretmenlerin bu hizmetlerden ne kadar yararlanabildiklerini belirlemeyi ve bu konuda ortaya çıkan eksikliklerin giderilmesi hususunda öneriler sunmayı amaçlamıştır. 334 öğretmene anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda; öğretmenlerin müfettişlerin tutumları

hakkındaki algılarının olumluluk derecesinin “katılıyorum” seviyesinde, öğretmenlere göre müfettişlerin yeterliliğinin olumluluk derecesinin ise “katılıyorum” ile “çok az katılıyorum” arasında olduğu tespit edilmiştir.

Göktaş (2008), “İlköğretim Okulu Müdürlerinin ve İlköğretim Müfettişlerinin Ders Denetimine İlişkin Yeterliklerinin Sınıf Öğretmenlerince Değerlendirilmesi (Kırıkkale İl Örneği)” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında ilköğretim okulu müdürleri ve ilköğretim müfettişlerinin ders denetimi yeterliklerini sınıf öğretmenleri görüşlerine göre değerlendirmek amaçlanmıştır. Araştırmada karşılaştırma türü ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Kırıkkale il merkezinde görev yapan 344 sınıf öğretmenine uygulanan ölçekte “Dersliğin EğitimÖğretime Hazırlık Durumu”, “Eğitim, Öğretim ve Değerlendirme Durumu”, “Yönetim İlişkileri”, “Mesleki Gelişim” faktörleri bulunmaktadır. Araştırma sonucunda okul müdürüyle ilgili; Fen Edebiyat Fakültesi mezunu öğretmenlerin müdürlerin denetleme yeterliklerini Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenlere göre daha olumlu olarak değerlendirdiklerine ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda okul müdürleriyle ilgili ulaşılan diğer bulgu ise erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre okul müdürlerinin tüm alt boyutlardaki yeterliklerini daha olumlu olarak gördükleridir.

Yıldırım (2007), “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ders Denetimine İlişkin Görüşleri” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ders denetiminin uygulanması, rehberlik ve mesleki yardım ile denetçilerin davranışları ile ilgili görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma betimsel bir araştırma olup tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma 2006-2007 öğretim yılında Denizli il merkezinde görev yapan 112 Sosyal Bilgiler öğretmenine uygulanmıştır.

Araştırma sonucunda cinsiyet, mesleki kıdem, öğrenim durumu ve geçirdikleri denetim sayısına göre anlamlı bir farklılık bulunmaksızın; öğretmenler ders denetimi etkinliklerinin, ders denetimlerinde olması gereken rehberlik ve mesleki yardım etkinliklerinin ve denetçilerin göstermeleri gereken denetçi davranışlarının “kısmen” düzeyinde gerçekleştiğini yönünde görüş bildirmişlerdir.

Bakır (2007), “İlköğretim Okul Yöneticilerinin Değerlendirme Rollerine İlişkin Öğretmen Görüşleri (Ankara İli Örneği)” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında okul yöneticilerinin devlet memuru sicil raporunda yer alan maddelere ilişkin değerlendirme becerilerini ayrıca insancıl, teknik ve karar yeterliliklerine sahip olma durumlarına ilişkin öğretmen algılarını tespit etmeyi amaçlamıştır. Tarama modeli kullanılan bu betimsel çalışmanın örneklemi 2006-2007 eğitim-öğretim yılında

Ankara ili merkez ilçelerinde bulunan 31 kamuya ait ilköğretim okulunda görev yapmakta olan toplam 302 branş ve sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenler okul yöneticilerinin değerlendirme konusunda yetersiz olduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin görüşlerine göre okul yöneticilerinin insancıl, teknik ve karar yeterliliklerine sahip olmadığı tespit edilmiştir.

Öncel (2006), “İlköğretim Okulu Müdürlerinin Denetimdeki Rol ve Yeterlikleri” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında ilköğretim okul müdürlerinin göstermeleri gereken denetim rol ve yeterlikleri ile uygulamada gösterdikleri denetim rol ve yeterliklerini belirlemeyi amaçlamıştır. Betimsel tarama modelinde yürütülen araştırmanın çalışma grubunu 2004-2005 öğretim yılında Şanlıurfa’da görev yapan 96 okul müdürü, 523 öğretmen ve 35 müfettiş oluşturmaktadır. İlköğretim okulu müdürlerinin denetimle ilgili rol ve yeterlikleri hangi düzeyde göstermeleri gerektiği konusunda; ilköğretim müfettişleri, okul müdürleri ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir fark olmadığı; araştırmaya katılan bütün grupların bu yeterliklerin ilköğretim okulu müdürleri tarafından yüksek düzeyde gösterilmesi gerektiği görüşünde olduğu tespit edilmiştir.

Özmen ve Batmaz (2006), “İlköğretim Okul Müdürlerinin Öğretmen Denetimindeki Etkililikleri-Hizmet Yılı ve Görev Türü Değişkenine Göre Öğretmen Görüşleri” başlıklı makalelerinde Elazığ il merkezinde görev yapan öğretmenlerin görüşleri temelinde, okul müdürlerinin öğretmen denetimindeki etkililik düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Tarama modelinde yapılan araştırmanın çalışma grubunu Elazığ il merkezinden rastgele seçilen ilköğretim okullarında görev yapan 300 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda katılımcıların görüşlerine göre okul müdürlerinin etkili denetim açısından iyi niyetler taşıdıkları ancak okullarda denetim koşullarının etkili denetimi gerçekleştirme anlamında amaca hizmet etmediği ve okul müdürlerinin etkili denetim açısından yetiştirilmeleri gerektiği tespit edilmiştir.

Şahin (2005), “İlköğretim Düzeyinde Ders Denetimiyle İlgili Yeterlilikler Hakkında Denetmen ve Öğretmen Görüşleri” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında ilköğretim müfettişlerinin ders denetimleriyle ilgili sahip olmaları gereken yeterliliklerin öğretmen ve denetmenlerin görüşleriyle değerlendirilmesi ve geliştirilmesini amaçlamıştır. Araştırma betimsel bir çalışma olup araştırmanın örneklemini Düzce ve Bolu merkez ilçe ve ilköğretim okullarında görev yapan 480 branş ve sınıf öğretmeni ile Düzce ve Bolu İl Milli Eğitim Müdürlüklerinde görevli

36 müfettiş oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda ders denetim yeterlilikleri konusunda müfettişler ile öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Müfettişlerin, öğretmenlerin görüşlerine göre ders denetim konusunda daha yeterli olduklarını düşündükleri saptanmıştır.

Özmen ve Batmaz (2004), “İlköğretim Okul Müdürlerinin Öğretmen Denetimindeki Etkililikleri-Cinsiyet ve Yaş Değişkenine Göre Öğretmen Görüşleri” başlıklı makalelerinde, okul müdürlerinin öğretmen denetiminde ne düzeyde etkili olduklarını öğretmen görüşlerini alarak belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırma nicel olup araştırmanın çalışma grubunu Elazığ il merkezindeki 150 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda; kadın deneklerin mevcut denetimin işlevselliği hakkında, hem erkek hem kadın deneklerin ise bilgi, beceri ve koşullar boyutlarında kararsız kaldıkları görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin okul müdürlerinin iyi niyet taşıdıkları görüşünde oldukları tespit edilmiştir.

Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Quebec Fuentes ve Jimerson tarafından 2020 yılında gerçekleştirilen “Role Enactment and Types of Feedback: The Influence of Leadership Content Knowledge on Instructional Leadership Efforts” başlıklı çalışmanın amacı, liderlik içerik bilgisinin(LCK) öğretimsel liderlik çabalarını kolaylaştırdığı veya yokluğunda engellediği yollarını belirlemeyi amaçlamaktadır. Öğretim liderliği, okul liderlerinin birincil görevidir, ancak liderler ve öğretmenler içerik alanını veya sınıf düzeyindeki uzmanlığı paylaşmadıklarında bu çalışma karmaşık olabilir. Liderlik içerik bilgisi etrafında çalışma (LCK), okul liderlerinin içerik alanlarındaki öğretim hakkında her şeyi bilemeyeceğini kabul eder, ancak liderlerin bu ayrımı kapatmak için çalışabileceklerini önerir. Yine de, liderlerin LCK'sının öğretim ve öğrenimdeki iyileştirmeleri destekleme çabalarıyla nasıl kesiştiği hakkında çok az şey bilinmektedir. Bu bağlamda araştırmaya otuz bir öğretmen ve okul lideriyle, öğretimsel geri bildirim alma veya sağlama deneyimleri hakkında röportaj yapıldı. Analizler, öğretmenlerin öğretimsel liderlik çabalarının temeli olarak algıladıkları faktörleri ortaya çıkarmıştır. Ayrıca, LCK'larına bağlı olarak, okul liderleri bir dizi rol üstlendi ve farklı türlerde geri bildirim sağladıkları saptanmıştır.

Glanz tarafından 2018 yılında gerçekleştirilen “Chronicling Perspectives about the State of Instructional Supervision by Eight Prominent Scholars of Supervision” başlıklı çalışması nitel araştırma modelinde yürütülmüştür. Görüşmeler, denetimdeki

geçmiş ve güncel uygulamalara odaklandı ve denetim durumu ve geleceğe ilişkin görüşlerin toplanması amaçlanmıştır. Bu bağlamda sekiz önde gelen denetim profesörünün öğretimsel denetimin durumuna ilişkin görüşlerini toplanıp elde edilen bulgular içerik analizi ile analiz edilmiştir. Etkenlerin bir araya gelmesi, denetimin bir uygulama ve başlangıç alanı olarak evrimini etkilemiştir. Tanımı, kapsamı ve yöntemleri, bir alan olarak statüsü ve geleceği ile ilgili konular çeşitli ve zaman zaman tartışmalı olmuştur. Denetim alanındaki çeşitli gelişmeleri inceleyen bu nitel çalışma, dördü kıdemli akademisyen ve dört yeni akademisyen de dahil olmak üzere sekiz önde gelen akademisyenin sözlü ifadelerine dayanan, denetim uygulamaları ve bir alan olarak denetimin geleceği için sorular ortaya çıkarmaktadır. Bu makalede, önce denetim teorisi ve pratiği için kısa bir tarihsel bağlamın yanı sıra, denetimi öğretimsel liderlik olarak yansıtan bir literatür taraması ile desteklenmiştir.

Elde edilen bulgular doğrultusunda ise denetimin kendi dergisi olmadan ayrı bir çalışma alanı olarak kabul edilmeyeceği belirtilmiştir. Aynı zamanda bu çalışma için görüşülen geçmiş ve şimdiki denetim akademisyenleri, öğretmenlere, öğrencilerine ve bir meslek olarak öğretmenliğe fayda sağlamak için denetimin canlılığının sürdürülmesi gerektiği saptanmıştır.

Nwambam ve Eze tarafından 2017 yılında gerçekleştirilen “Place of instructional supervision in enhancing public primary school teachers’ effectiveness” başlıklı çalışmasında nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Gerçekleştirile araştırmada, Ebonyi Eyaletindeki devlet ilkokullarında öğretmenlerin etkililiğini artırmada öğretimsel denetimin önemi ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Çalışmayı yönlendirmek için dört araştırma sorusu oluşturulup, çalışma için betimsel anket araştırma tasarımı şeklinde yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini, çalışma alanındaki 1035 ilköğretim okulunun başöğretmenleri dahil 462.186 öğretmenin tamamı oluşturmaktadır. Araştırma için seçilen 60 ilkokuldan 300 öğretmen seçmek için tabakalı rastgele örnekleme tekniği kullanılmıştır. Veri toplama için araştırmacı tarafından yapılandırılmış anket kullanılmıştır. Anket analiz edilip ve güvenilirlik testi için test tekrar test yöntemi kullanılmıştır. Puanlar Pearson moment korelasyon katsayısı kullanılarak hesaplanmış ve 0,81 kat-etkinlik değeri elde edilmiştir. Toplanan veriler ortalama puanlar kullanılarak analiz edildi. Çalışmanın başlıca bulguları arasında, öğretimsel denetimin öğretmenlerin mesleki gelişimlerini geliştirmelerine, ilgili öğretim materyallerini kullanmalarına, öğretim yöntemlerini

iyileştirmelerine ve öğrencilerin öğrenme çıktılarını uygun şekilde değerlendirmelerine yardımcı olduğu tespit edilmiştir.

Smith ve Kubacka (2017) “Öğretmen Değerlendirme Sistemlerindeki Öğrenci TestPuanlarının Önemi” (The Emphasis of Student Test Scores in Teacher Appraisal Systems) adlı çalışmasında 2013 TALIS (Teaching and Learning International Survey) verilerini kullanarak;

1. Öğrenci test skorlarının öğretmen değerlemede kullanımı ne kadar yaygındır?
 2. Öğretmenler değerlendirmelerinden geri bildirim aldıklarında farklı bileşenler üzerine ne kadar önem verilmektedir?
 3. Öğretmenin, geribildirim kullanılabirlik algısı test skorlarının dönütlerdeki vurgulanma derecesi ile ne kadar farklılık göstermektedir? sorularına yanıt aramıştır.
- Çalışmanın sonuçlarına baktığımızda öğrenci test puanlarının öğretmen değerlendirmede en fazla kullanılan unsur olduğu görülmektedir. TALIS örneğindeki öğretmenlerin neredeyse %97’si öğretmen değerlendirmede öğrenci puanlarını içeren okullarda çalışmaktadır. Değerlendirmelerde öğrenci test puanlarının çok az bir fark ile sınıf gözlemlerinin (%96) üstünde olduğu, öğretmen içerik bilgisinin (%78) değerlendirilmesinin ise en az kullanılan yöntem olduğu görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin yaklaşık %79’unun öğretmen değerlendirmesi ile önemli kararların alındığı okullarda çalıştığı görülmüştür. Araştırmanın sonunda öğretmen değerlendirmenin yönetsel gereklilikleri yerine getirmenin ötesinde başka bir yararının olmadığı algısı ve geribildirim eksikliğinin öğretmenlerin motivasyonunu etkileyebileceği ve geri bildirimdeki değeri görmeyen bireylerin daha az isteklendirilmiş ve harekete geçme ihtimalinin daha düşük olduğu için öğretmenlerin değerlendirmenin yararı konusundaki algılarının önem arz ettiği anlaşılmıştır.

Mette ve diğerleri tarafından 2017 yılında gerçekleştirilen “The Wicked Problem of the Intersection between Supervision and Evaluation” başlıklı çalışmasında bir Amerikan okul bölgesindeki yüksek işlevli sekiz ilköğretim okulundaki müdürlerin, bir öğretim lideri olarak rollerinde öğretmen denetimi ve değerlendirmesini nasıl dengelediğini keşfetmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmada kullanılan nitel analizlerin bir parçası olarak, sekiz ilköğretim okulunun yöneticileriyle, öğretimsel denetim ve değerlendirmeye ilişkin algılarını ve özellikle bu algıların uygulamalarını nasıl etkilediğini incelemek için görüşülmüştür. Öğretmen gözetim ve değerlendirmesini sorunsallaştırmak için kullanılan genelgeyi ortaya çıkarmak için 'kötü problemlerin' teorik çerçevesini kullanan bulgular, sekiz ilköğretim müdürlerinin, özellikle

öğretmen eğitiminin iyileştirilmesiyle ilgili olarak, denetim ve değerlendirme arasındaki gerilimleri ve çatışmaları nasıl kabul ettiklerini analiz edilmektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda yalnızca denetim ve değerlendirme arasındaki farkları değil, aynı zamanda iki işlev arasındaki kesişmeyi ve yüksek performanslı ilköğretim müdürlerinin bir öğretmen müdürü yerine bir öğretim koçu olarak nasıl hizmet ettiklerini ifade etmişlerdir. Gözetim ve değerlendirmenin iki işlevi doğası gereği farklı olsa da, okul müdürlerinin insan kaynaklarını daha iyi geliştirebilen ve daha yüksek işlevli okul sistemleri oluşturabilen öğretim koçları olarak ilerlemelerine olanak tanıyan iki işlev arasındaki kesişimin kabul edilmesidir.

Genel olarak bu çalışma, öğretmenlerin denetim ve mesleki gelişim ihtiyacını farklılaştırmak için öğretimsel liderlik becerilerine sahip ilköğretim müdürlerinin önemine işaret etmektedir ve bu da bir öğretmenin kendi kariyerindeki değerlendirmesini etkilemektedir.

Alila ve diğerleri tarafından 2016 yılında gerçekleştirilen “The Principles and Practices of Supervision That Supports the Development of Inclusive Teacherhood” başlıklı çalışmada kapsayıcı öğretmenliği en iyi ne tür denetimin desteklediğini incelemek amaçlanmıştır. Kapsayıcı öğretmenlik, bir öğretmenin mesleki gelişimi ve okul kültürünün tüm öğrenciler için katılımcı okula doğru değişmesi anlamına gelir. Çalışma, öğretmenlik geçmişi olan müfettişlerin algılarını araştırdı. Bu, verilerin odak grup görüşmesi yöntemi kullanılarak elde edildiği nitel bir araştırmaydı. Görüşmeler Finlandiya’da beş yerde gerçekleştirildi. Analiz, olgu bilim adı verilen uygulamanın ve odak grup araştırma yönteminin klasik analizinin bir birlikte kullanılmasını içeriyordu. Elde edilen bulgulara göre kapsayıcı öğretmenliği destekleyen denetim, kendine has özelliklerini temsil eden iki geniş perspektiften incelenebilir. Diğer mentorluk biçimlerinden farklı olan denetim ilkeleri ve pratik uygulama ve özel denetim yöntemleridir. Gözetim ilkeleri, benzer yöntemlerin bilinmesi, dikkatli denetim planlaması, düzenlilik ve uzun vadeli süredir. Özel denetim uygulamaları, çeşitli yöntemler, denetlenenlerin ihtiyaçlarına dikkat ve denetim sürecinin takdir edilmesidir. Denetim, en iyi durumda öğretmenleri çalışmalarında destekleyerek ve güçlendirerek kapsayıcı öğretmenliği destekler.

Elliott’un (2015) “Öğretmen Performans Değerlendirmesi: Daha Çok Performans mı yoksa Gelişim mi?” (Teacher Performance Appraisal: More about Performance or Development?) isimli makalesinde, daha büyük fikirler ile nasıl ilgili olduğunun daha iyi anlaşılmasını, sonuçlarını ve farklı açıları da içeren öğretmen performans

değerlendirme sistemi ile ilgili anahtar araştırmalardan bazılarını tartışmayı amaçlamıştır. Araştırmada öne çıkan noktaların başında standartların herhangi bir etkili değerlendirme sisteminin temelleri olduğudur; zira standartların belirlenmesi öğretim beklentilerinin ortaya konulmasını, tutarlılığı ve hesap verilebilirliği artırmayı ve değerlendirme sürecinin sonunda performans incelemesi için bir temel olarak hizmet vermeyi hedeflemektedir.

Elliot’a göre performans değerlendirme 3 temel gruba ayrılmaktadır: birinci grup değerlendirme süreci içerisinde öğrencilerin öğrenmesindeki varyasyonları ele alır, ikincisi öğretmenlerin motivasyon ve pratikleri üzerine algılarını değerlendirir, üçüncü grup ise etkili performans değerlendirme koşullarını inceler. Birinci grup içerisinde öğretmenleri değerlendirmede yalnızca öğrencilerin test sonuçlarını kullanmanın tartışmalı olduğu, performansın sadece ölçülen sonuçlar açısından değerlendirildiğin çalışanların bu sonuçları manipüle edebileceği sonuçları ortaya koyulmuştur. İkinci grupta; geri bildirimde öğretimin belirli bir noktası üzerine yapılan vurgunun artmasıyla, öğretmenlerin bu artışın öğretim üzerinde daha fazla etkisi olduğuna inandıkları görülmüştür. Üçüncü grupta; etkili bir performans değerlendirme sisteminin geliştirilmesinde öğretmenlerin değerlendirme sürecine katılması, paydaşların ortak bir dil geliştirmesi, öğretmenlerin süreç boyunca algılarını ve kaygılarını ifade edebilme fırsatları ve öğretmenlerin değerlendirmede öz güvene sahip olması gibi konulara dikkat çekilmiştir.

Eze tarafından 2015 yılında gerçekleştirilen “Teachers’ and Students’ Perception of Instructional Supervision on Capacity Building in Electrical Installation Trade” başlıklı çalışmada teknik v mesleki okullarda elektrik tesisatı ticaretinde kapasite geliştirme ile ilgili olarak öğretmenlerin ve öğrencilerin öğretim denetimi algılarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda araştırmanın katılımcıları hem öğretmenlerden hem de öğrencilerden oluşmaktadır. Elde edilen bulgular doğrultusunda elektrik tesisatı ticaretinde kapasite geliştirilmesini etkileyen denetim yöntemi gibi öğretimsel denetimin bazı önemli hususlara ilişkin öğretmen ve öğrencilerin algıları arasındaki tutarsızlıkları ortaya çıkarmıştır. Bulgulara dayanarak, elektrik tesisatı ticareti öğretmenlerinin, kapasite geliştirme için öğretim denetimi sırasında güven ve tanımlayıcı geri bildirimle özetlenen işbirliğine dayalı ortaklık geliştirmeye çalışması önerildi.

Paulsen ve Martin tarafından 2013 yılında gerçekleştirilen “Instructional Supervision of Agricultural Education Teachers: Perceptions Regarding Selected Beliefs” başlıklı çalışmasında tarım eğitimi öğretmenlerinin, okul müdürünün öğretimin denetimine ilişkin sahip oldukları inançlarını belirlemek amaçlanmaktadır.

Bu çalışmanın temeli ise Ferguson ve Bargh'ın (2004) sosyal algının davranışı otomatik olarak nasıl etkileyebileceğine ilişkin çalışmasına dayanmaktadır. Veriler, öğretim denetimine ilişkin on genel inanca ilişkin rapor edilmiştir. Tarım eğitimi öğretmenleri, öğretmenlerin ve öğrencilerin etkileşimde bulunduğu tüm öğretilebilir durumlarında öğretimsel denetimin kullanılması gerektiğini belirttiler; doğası gereği işbirlikçidir; öğrenciye yardım etmek için yapılır; ve bilimden çok sanattır. Kadın tarım eğitimi öğretmenlerinin öğretimsel denetim sürecinin yeri konusunda erkek meslektaşlarından farklı görüşleri olduğu saptanmıştır. Önerilere bakıldığı zaman ise tarım eğitimi öğretmenlerinin, mesleki uygulamalarının örgün ve gayri resmi yönlerini dikkate alan bütüncül bir denetim yaklaşımı içinde olmaları gerektiğini belirtmişlerdir.

Monyatsi, Steyn ve Kamper'in (2006) Botswana'daki “Öğretmen Değerlendirmesinin Etkililiği Konusundaki Öğretmen Algıları” (Teacher perceptions of the effectiveness of teacher appraisal in Botswana) adlı makalesinde 413 ortaokul öğretmeni ile hem nicel hem de nitel yaklaşımlara dayalı yaptıkları çalışma ile öğretmenlerin öğretmen değerlendirme konusundaki algılarını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonunda öğretmen değerlendirmenin etkililiği konusundaki öğretmen algıları şu anahtar kavramlara göre 4 kategoriye ayrılmıştır: öğretmen performansı; öğretmenlerin motivasyonu; çalışma ilişkileri; değerlendirme üzerine öğretmen eğitimi. Öğretmen performansı kategorisi altında öğretmenlerin neredeyse yarısının değerlendirmenin öğretmenlerin performansını artırdığını düşündüğü sonucu görülmektedir. Öğretmenlerin motivasyonu konusunda değerlendirmenin bazı noktalarda öğretmenleri motive ettiği görülse de bazı öğretmenlerin bu uygulamanın hiç bir yararı olmadığını ifade etmesi dikkat çekmektedir. Katılımcıların neredeyse yarısı değerlendirmenin çalışma ilişkilerini geliştirdiğini düşünürken, çoğunun öğretmen değerlendirme sistemi ve prosedürleri konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür. Araştırmadan çıkarılan sonuç genel anlamda öğretmen değerlendirmesinin etkisi olduğu ve formaliteden yapıldığı ve bu sistemin değerlendirme prosedürlerinin revize edilmesi gerektiğidir.

BÖLÜM III

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin nasıl analiz edildiğine yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Araştırmada meslek lisesi yöneticilerinin ve öğretmenlerinin ders denetime ilişkin görüşlerinin daha detaylı olacak biçimde incelemek amacıyla nitel yöntemden yararlanılmıştır. Nitel araştırma yöntemi herhangi bir konuda derinlemesine ve ayrıntılı bir şekilde bilgi toplamaya olanak veren, sınırlı sayıda kişinin katılımı ile gerçekleştirilen araştırma yöntemidir.

Nitel araştırmalarda, sosyal olguların çevre içerisinde bağlı bulundukları araştırmayı ve anlamayı ilk planda tutan bir yaklaşımdır (Patton, 2014; Yıldırım & Şimşek, 2013). Bu yöntem, insanların düşünme ve davranış biçimlerini anlama ile ilgili olduğundan, bu çalışma için nicel bir yöntem yerine nitel yöntem tercih edilmektedir.

Bu araştırmada, nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması seçilmiştir. Durum çalışması, olayı derinlemesine, doğal ortamında, karmaşıklığını ve bağlamını dikkate alarak anlamayı hedef alır. Bir olayın uygun gelebilecek yöntemle ayrıntılı biçimde ele alınmasıdır (Glesne, 2012). Durum çalışması, olgu ve içinde yer aldığı içerik arasındaki sınırların net ayrım ile belli olmadığı, birden çok veri kaynağına sahip olduğu durumlarda ele alınan, görgül bir araştırma yöntemidir (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Durum çalışmasını diğer araştırma türlerinden ayıran farklılık ‘nasıl’ ve ‘niçin’ sorularını esas alan araştırmacının kontrol edemediği bir olguyu ya da olayı derinliğine araştırmasına imkan tanıyan araştırma yöntemidir (Yıldırım & Şimşek, 2008). Bu çalışmada da yöneticilerin ve öğretmenlerin mesleki ders denetimine ilişkin düşüncelerinin nasıl olduğu araştırılacağı için durum çalışması kullanılmakla birlikte meslek okulu yöneticileri ve öğretmenlerinin ders denetimi ile ilgili görüşleri esas alınarak çoklu durum deseni işe koşulmuştur.

Çalışmada durum çalışması desenlerinden çoklu durum desenine göre planlanmıştır. Çoklu durum deseni, birden fazla kendi başına bütüncül olarak algılanabilecek durumların karşılaştırılmasıdır. Her bir durum kendi içerisinde bütüncül olarak ele alınır ve daha sonra birbirleriyle karşılaştırılır (Yıldırım &

Şimşek, 2008). Bu çalışmada 4 meslek lisesi yöneticisinin ve 20 öğretmenin her biri özellikle de mesleki ders denetimine ilişkin görüşleri bir durum olarak belirlenmiştir.

Durum çalışmasında izlenen sekiz aşama şu şekildedir: “Araştırma sorularının geliştirilmesi, araştırma alt problemlerinin geliştirilmesi, analiz biriminin saptanması, çalışılacak durumun belirlenmesi, araştırmaya katılacak bireylerin seçimi, verinin toplanması ve toplanan verinin alt problemlerle ilişkilendirilmesi, verinin analiz edilmesi ve yorumlanması, durum çalışmasının raporlanması” (Yıldırım & Şimşek, 2008). Durum çalışmasından sınırlandırılmış sistem içerisinde, zaman ve mekanla sınırlandırılmış bir durum olarak da bahsedilebilmektedir (Stake, 2005).

Çalışmada nitel araştırma tekniklerinden görüşme tekniği uygulanmıştır. Öğretmenlerin görüşlerini belirlemek için yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuş ve elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Temel boyutları açısından bakıldığında özel bir eğitim isteyen veri toplama yöntemidir. Veri toplamanın temel boyutları; görüşmenin yapılacağı formun hazırlanması, bu formun test edilmesi, görüşmelerin zaman ayarının yapılması ve görüşmelerin gerçekleştirilmesi ile oluşturulmaktadır. Bu hususların her biri üzerinde dikkatle durulması gerekirken, güvenilir ve geçerli verileri toplamada da büyük önem arz etmektedir (Yıldırım ve Şimşek 2011: 127).

Çalışma Grubu

Araştırmada çalışma grubunu, K.K.T.C. Lefkoşa bölgesinde bulunan Sedat Simavi Endüstri Meslek Lisesi, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında görev yapan 4 okul yöneticisi ve 20 öğretmenden oluşturmaktadır. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden “kolay ulaşılabilir durum örnekleme” kullanılmıştır. Bu örnekleme yöntemi araştırmaya hız ve pratiklik kazandırır. Çünkü bu yöntemde araştırmacı, yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme, çoğu zaman araştırmacının diğer örnekleme yöntemlerini kullanma olanağının bulunmadığı durumlarda kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Tablo 1.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik bilgileri

Katılımcı özellikleri		Frekans	Yüzdelik
Cinsiyet	Kadın	5	%25
	Erkek	15	%75
Yaş	25-35 yaş arası	5	%25
	36-46 yaş arası	6	%30
	47 yaş ve üstü	9	%45
Mezun olduğu fakülte	Teknik Eğitim Fakültesi	16	%80
	Mühendislik Fakültesi	4	%20
Öğrenim durumu	Lisans	18	%90
	Yüksek lisans	2	%10
Kıdem	1-10 yıl arası	6	%30
	11-20 yıl arası	8	%40
	21 yıl ve üstü	6	%30

Araştırmaya katılan katılımcıların %75'i erkek katılımcılardan, %5'i ise kadın katılımcılardan oluşmaktadır. Katılımcıların %45'i 47 yaş ve üstü, %30'u 36 ile 46 yaş arasında ve %25'i ise 23 ile 35 yaş arasındadır. Katılımcıların %80'i teknik eğitim fakültesi mezunu iken %20'si mühendislik fakültesi mezunudur. Aynı şekilde katılımcıların %90'ı lisans mezunu ve %10'u da yüksek lisans mezunudur. Katılımcıların %30'u 1 ile 10 arasında, %40'ı 11 ile 20 yıl arasında ve %30'u ise 21 yıl ve üstü kıdeme sahiptir.

Veri Toplama Araçları

Nitel çalışmalarda araştırılan konu hakkında kapsamlı şekilde bilgi edinebilmek için genellikle kullanılan tekniklerinden biri de görüşme yapmaktır. Stewart ve Cash'a göre görüşmeyi, önceden belirlenen ve disiplinli amaçla yapılan, görüşmecinin soru sormasına izin verilen ve katılımcının soruları yanıtlamasına, karşılıklı bir iletişim süreci şeklinde tasarlanmıştır. Bu çalışmada yarı

yapılandırılmış görüşmelerle mesleki ders denetimine ilişkin öğrenci, öğretmen ve okul başarısına yönelik derinlemesine sorgular gerçekleştirilmiştir.

Görüşme sırasında katılımcıların verdikleri cevaplar ve cevaplarının nedenlerini kapsamlı olarak araştırabilmek için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu görüşmeler gerçekleştirilirken her öğretmen ve yönetici için benzer adımlar izlenmiştir.

Yin (2009) çoklu durum çalışması deseni her bir durum için aynı prosedürlerin seçilmesini tavsiye etmektedir. Bu tavsiyeye uyularak veri toplama süreci her bir öğretmenle ve yönetici ile aynı şekilde gerçekleştirilmiştir.

Araştırma verileri 4 meslek lisesi yöneticisi ve 20 meslek lisesi öğretmeniyle gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmelerle toplanmıştır. Veriler 2019-2020 eğitim öğretim yılında ve yaklaşık olarak 45 günlük bir zaman içerisinde toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel formda meslek lisesinde görev yapan yönetici ve öğretmenlerin cinsiyeti, yaşı, eğitim durumu, branşı, meslekteki hizmet süresine ilişkin sorular yer almaktadır.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu: Araştırmada yer alan alt problemlere ilişkin yöneticilerin ve öğretmenlerin görüşlerini almak amacıyla iki ayrı yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Meslek lisesi yönetici ve öğretmene, iç denetimin nasıl gerçekleştirilmesi gerektiği, ders denetiminin nasıl bir düzen ve sıklıkla yapılması gerektiği, denetim gerçekleştirilirken hem denetmenden hem de öğretmenlerden nelerin beklendiği ile bu süreçte karşılaşılan sorunlar ve iç denetimin öğrenci ve okul başarısına etkisinin nasıl gerçekleştiğinin anlamlandırdıkları konusunda soruların yer aldığı yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Görüşmeyi kabul eden öğretmenlerle araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme yapılmıştır. Katılımcılara araştırmanın amacından bahsedilmiş, araştırmanın önemi hakkında bilgi verilmiştir. Katılımcıların kişisel bilgilerinin saklı tutulacağı ve hiçbir basamakta kimse ile paylaşılmayacağı kendilerine ifade edilmiştir. Katılımcıların cevapları not tutma tekniği ile kayıt altına alınmıştır. Görüşmeler Ağustos-Eylül 2020 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Görüşme esnasında katılımcıların rahat hissedebileceği ve görüşleri samimi ve içtenlikle açıklayabilecekleri bir görüşme ortamı oluşturulmaya çalışılmıştır. Meslek lisesinde görev yapan öğretmenlere yöneltilen sorular şu şekildedir:

1. Okullarda okul yöneticileri tarafından öğretmenlere yönelik iç denetim yapılmalı mıdır? Yapılmalıdır diyorsanız nasıl olması gerektiğini düşünüyorsunuz?
Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
2. Sizce meslek hayatınız boyunca kaç kez denetim yapılmalıdır? Bu konuda ne düşünüyorsunuz? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
3. Denetim yapılırken denetmen sizce nasıl bir tavır sergilemelidir? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
4. Okul yöneticilerinin mesleki ders denetimine ilişkin yetkinlik durumu konusundaki görüşleriniz nelerdir? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
5. Sizce okul içi yapılan iç denetimlerin öğrencilerin ve okulun başarısına etkisi nedir? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?

Meslek lisesinde görev yapan yöneticilere yöneltilen sorular şu şekildedir;

1. Okul yöneticileri tarafından öğretmenlere yönelik iç denetim yapılmalı mıdır? Yapılmalıdır diyorsanız nasıl olması gerektiğini düşünüyorsunuz? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
2. Mesleki ders denetimi sizce hangi aralıklarla yapılmalıdır? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
3. Okulunuzdaki mesleki teknik ders öğretmenlerinden beklentiniz nedir? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
4. Sizce denetim yapılırken nasıl bir tavır sergilenmelidir? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
5. Okulunuzda yapılan mesleki teknik dersine yönelik denetimlerde yaşanan sorunlar nelerdir? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?

Bir bilimsel çalışmanın anlam kazanması, çalışmaya uygun ölçmenin yapılmasıyla sağlanır. Ölçme süreci, geçerlik ve güvenilirlik ile ilgili verilerin toplanması ile açıklanır (Büyüköztürk, 2012). Geçerlik ve güvenilirlik sonuçların inandırıcılığı açısından bir bilimsel çalışmada önem taşır (Yıldırım& Şimşek, 2008).

Nitel bir çalışmada geçerlik araştırmacının araştırdığı konuyu, olduğu biçimde ve elinden geldiğince yansız gözlemesi anlamına gelmektedir (Kirk ve Miller, 1986'dan akt. Yıldırım ve Şimşek, 2008). Geçerliği oluşturmayı sağlayan en önemli özellikler, araştırma alanına yakınlık, yüz yüze görüşmeler yoluyla ayrıntılı bilgi toplama, gözlem aracılığıyla doğrudan olayın yaşandığı doğal ortam içinde bilgi toplama,

uzun süreli bilgi toplama elde edilen bulguların teyit edilmesi için alana geri gidebilmedir (Yıldırım & Şimşek, 2008).

Araştırmanın geçerliği için toplanan veriler ayrıntılı olarak yazıya aktarılmış, rapor edilmiş ve bulgulara dayalı olarak sonuca nasıl ulaşıldığı açıklanmaya çalışılmıştır. Geçerliği arttırmak için katılımcılardan doğrudan alıntılara yer verilmiş ve bunlardan yola çıkarak sonuç ifade edilmiştir. Aynı şekilde geçerliği arttırmak için çalışılan araştırma problemine yönelik okulların internet adreslerine bakılarak görsel materyallerden ve okulun kurumsal bilgilerinden yararlanılmıştır.

Güvenilirlik, bir testin ölçmek istediği özelliği ne derece doğru ölçtüğü ile ilgilidir (Büyüköztürk, 2012). Güvenilirlik, aynı durumun bağımsız ölçümleri arasındaki kararlılıktır, ölçülmek istenen belirli bir şeyin, devamlı aynı sembolleri almasıdır; aynı takip edilmesi ve aynı ölçütlerin kullanılması ile aynı sonuçların alınmasıdır (Karasar, 2014).

Yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan sorular eğitim yönetimi alanında çalışan öğretim elemanlarına kontrol ettirilmiş ve gerekli görülen yerlerde düzeltmelere gidilmiştir. Buna bağlı olarak, elde edilen verilere dayalı her bir görüşmede yöneltilen sorulardan alınan cevaplara ilişkin ortak kodlardaki tutarlılık, her bir görüşmede aynı özelliklere sahip soruların sorulması, geri bildirim olarak yönetici, öğretmen ve velilerden ortalama benzer yanıtlar alınması çalışmanın güvenilirliğini ortaya koymaktadır.

Verilerin Toplanması

Çalışmada 2019-2020 eğitim-öğretim Güz döneminde 01.09.2020-15.10.2020 tarihleri arasında Lefkoşa bölgesinde var olan mesleki teknik orta öğretim dairesine bağlı Sedat Simavi Endüstri Meslek Lisesinde görüşme gerçekleştirilmiştir.

Araştırmaya katılan mesleki teknik öğretmenleri ile okul yöneticilerinden, mesleki teknik ders denetiminin nasıl olması gerektiği yönündeki görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Görüşmeler mesleki teknik öğretmenlerinin boş vakitleri içerisinde yapılmıştır. Çalışmada, ilk olarak bağlı olunan kurumdan Araştırma Etik Kurulu'na başvurulmuş ve ölçme araçlarının etik olarak uygulanabileceğine dair rapor alınmıştır. Daha sonra Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Talim ve Terbiye Dairesi'nden izin alınarak, araştırma yapılacak okul yöneticileri ve öğretmenlerden izin alınarak yapılmaya başlanmıştır.

Nitel bir çalışmada görüşmenin başarıya ulaşabilmesi, araştırmacının sağladığı motivasyon ile soruların, içerik ve biçim yönünden bir örnekliğinin korunabilmesine ve ortamın iyi bir kayıt sisteminin oluşabilmesine imkan tanımasına bağlıdır (Karasar, 2014). Görüşmede önemli olan katılımcıların yeterince güdülenebilmesi ile alınmak istene verilerin eksiksiz alınabilmesidir (Kahn ve Cannell, 1957'den akt. Karasar, 2014).

Görüşülen kişilerin düşüncelerini rahatça ifade etmeleri ve aktardıklarını genişletmelerini sağlayan bazı temel yöntemler ve durumlar araştırmacıya yardımcı olur (Berry, 1999'dan akt. Büyüköztürk, 2012). Bu çalışmada katılımcılara ilk olarak gerçekleştirilen araştırma ile ilgili bilgilendirme yapılmış olup, yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan soruları yanıtlarken kendilerine neden? Düşüncelerinizi açıklar mısınız? gibi alternatif ve sonda sorular da yöneltilmiştir. Bununla birlikte araştırmacının da öğretmen olması çalışmaya katılan meslek lisesi yöneticileri ve öğretmenleri görüşmede soruları yanıtlarken teşvik etmiştir.

Özetle araştırmacı bu çalışmada, yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorular katılımcılar tarafından cevaplandırılırken tarafsız rol üstlenmiştir. İlk olarak katılımcıların görüşmede sorulara rahat cevap verebilmesi için kendini tanıtmış, araştırmanın amacından bahsetmiş ve çalışma uygun bir dille anlatıldıktan sonra görüşmeye kişisel bilgi formundaki sorular ile başlanmıştır. Verilerin sağlıklı analiz edilebilmesi ve veri kaybının yaşanmaması için görüşmenin başında araştırmacı, katılımcılara ses kaydının yapılacağı bilgisini vermiştir. Katılımcılara görüşme esnasında ihtiyaç halinde sonda soruları yöneltilmiştir. Yapılan görüşmeden sonra ses kayıtları tek tek dinlenip analiz edilmiş ve kodlanmıştır.

Araştırmaya katılan görüşmecilere gönüllülük çerçevesinde herhangi bir zorlama olmadan görüşleri alınmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin gizlilik etiğine uygulanarak yapılacağı hem yazılı hem de sözlü olarak bilgi formunda belirtilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış ve içerik analizinden yararlanılarak elde edilen veriler analiz edilmiştir. İçerik analizinin temel amacı insan davranışlarını ve yapılarını incelemek amacıyla direkt olmayan yollarla aktarmaya olanak sağlamaktır.

Kodlara bağlı olarak, metinler içerisindeki kelimelerin küçük sınıflar halinde gruplandırılarak, özetlenebildiği bir tekniktir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2017).

Toplanan veriler ve birçok kavram içerik analizi tekniği ile ortaya konularak temalar oluşturulmuştur. Oluşturulan temaların aralarındaki ilişki anlamlandırılıp okuyucunun kavrayabileceği verilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen verilerle, oluşturulan kavramlar ilişkilendirilip benzer nitelikleri taşıyanlara aynı kodlama yapılarak oluşturulmuştur.

Çalışmada tümevarımcı bir yaklaşım sergilenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmadaki görüşme formundan çıkan görüşler içerik analizi yapılarak değerlendirilmiştir.

İçerik analizinde esas amaç, araştırmacılar tarafından toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde içerik analizinden yararlanılmıştır. Araştırmacılar tarafından incelenen görüşme kağıtlarının hepsinin araştırmaya katkı sağlayacak nitelikte olduğuna karar verilmiştir. Elde edilen bulguların analizi sürecinde ise verileri kodlama, kategori oluşturma, kod-kategori düzenleme ve raporlama işlemleri adım adım izlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Bu bağlamda görüşlerine başvurulmuş meslek lisesi öğretmenleri “Ö” harfiyle adlandırılmıştır. Öğretmen görüşlerine olduğu gibi yer verilen alıntılarda ise Ö1,Ö5,Ö7,Ö12,...şeklinde kod adlarına yer verilmiştir. Meslek lisesi yöneticileri “Y” harfiyle kodlanmıştır. Meslek lisesi yönetici görüşlerine yer verilirken Y1, Y2, Y3... şeklinde kod adlarına yer verilmiştir. İlk olarak incelenen veriler araştırmacılar tarafından ayrı ayrı ilk kodlar oluşturulmuştur. Ardından oluşturulan ilk kodlar üç kodlayıcı tarafından incelenmiş olup, ortak görüşler doğrultusunda kodlar geliştirilmiştir.

BÖLÜM IV

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde çalışmanın amacı doğrultusunda belirlenen alt problemlere ilişkin veri toplama süreci sonunda toplanan verilere ait bulgular ile yorumlara yer verilmektedir.

Meslek lisesinde görev yapan öğretmenlerin “Okul yöneticileri tarafından öğretmenlere yönelik gerçekleştirilen iç denetimin nasıl olması gerektiğini düşünüyorsunuz? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz? sorusuna yönelik görüşleri Tablo 2’de gösterilmiştir. Tablolarda yer alan verilerde her öğretmenin birden fazla cevabı dikkate alınmıştır.

Tablo 2.

Okul yöneticileri tarafından öğretmenlere yönelik gerçekleştirilen iç denetime yönelik öğretmen görüşleri

Temalar	Frekans	Yüzdelik
Mesleki gelişim	18	%45
İletişim	7	%17,25
Okul yöneticisi yapmamalı	6	%15
İhtiyaç takibi	6	%15
Sistematik ve düzenli	3	%7,5

Tablo 2’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin %45’i iç denetimlerin öğretmenlerin mesleki gelişimine odaklanması gerektiğini ifade etmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu iç denetimlerde mesleki gelişimin ön planda tutulması gerektiğini savunurken bununla birlikte belirlenen amaçların gerçekleşip gerçekleşmediğinin denetlenmesi gerektiğini, öğretmen performanslarının denetlenmesi gerektiği, öğretmenin ders planlayışını ve zamanı nasıl kullandığının denetlenmesi gerektiği gibi alt kategorilere de yer vermişlerdir. Aşağıda mesleki gelişim ile ilgili görüş bildiren öğretmenlerin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir.

Ö3: “Öğretmenlerin mesleki gelişimi, eğitim olanaklarının geliştirilmesi, belirlenen amaçların gerçekleştirilmesi için kaynak bulma için yöneticiler tarafından iç denetim gereklidir.”

Ö6: “....Fakat öğretmenin sınıf düzenini ve disiplinini sağlaması çok zorlaşmıştır. Cep telefonu, öğrencinin öğretmene olan saygısının azalması, disiplin sorunları gibi etkenler, derslerin kalitesini ve müfredatı yetiştirme konusunda kötü yönde etkilemektedir. Okullardaki öğrenci kalitesi yüksek, öğrenci; saygılı ve disiplinli olduğu bir ortamda, öğretmen denetlenirse, o zaman eğitimdeki başarı en üst düzeye çıkacaktır. Okullardaki yıllık planları her bir öğretmen değil de genel bir yıllık plan uygulayıp, öğretmenlerin ders vermediği konulara göre takibi, bölüm şefi, atölye şefi, zümre şefi veya bakanlıkça belli aralıklarla öğretmenin hangi konuları sınıfında işlediği istenerek takip edilebilir. Sınavlar da bakanlık tarafından o ders alan tüm okullardaki öğrencilere aynı sorular, aynı anda sorulursa, öğretmenin ve de öğrencinin başarısı ölçülebilir.”

Ö7: “Bence iç denetim yapılmalı. Öğretmenin verimini artırmak için öğretmen denetlenmeli. Öğretmenin zamanı kullanması, diğer zümre arkadaşları ile uyumu kontrol edilmeli. Dersi planlayışına, öğrencilerle iletişimine dikkat edilmelidir.”

Ö8: “Okul yöneticileri tarafından iç denetim yapılmalı. Öğretmenin derse giriş ve çıkışı kontrol edilmeli. Müfredata uyuyor mu, uymuyorsa nedenleri tespit edilmeli. Öğrenci ve veli görüşlerine anket yolu ile başvurulabilir.”

Ö9: “....Ancak ders konuları dışında derse saatinde girilip saatinde çıkılıyor mu? Gibi konularda iç denetim yapılabilir.”

Ö10: “İç denetim yapılması gerekmektedir. Belli başlı dönemlerde yöneticiler öğretmenlerin ders işleyişlerini takip etmeli, öğretmen öğrencileriyle ne kadar ilgili velilerle irtibat içinde mi bunları öğretmenle konuşup bilgi edinmelidir. Sınıf içerisindeki tutumlarını izlemek içinde belli başlı dönemlerde dersleri seyretmelidir.”

Ö11: “Okul yöneticileri öğretmenin derse zamanında girip girmediğini, öğrencilerin sorunlarıyla ilgilenip ilgilenmediğini denetlemelidir. Fakat dersin işleniş meslek liselerinde bölüm şefi veya denetmen tarafından denetlenmelidir. Bu denetlemeler habersiz olmamalıdır. Gerekirse sık sık yapılmalıdır.”

Ö12: “Okul yöneticileri öğretmenler tarafından her ders başında doldurulan sınıf defterlerini denetlemelidir. Ortak sınıflarla aynı anda aynı konunun işlenip

işlenmediğini kontrol etmeli. İlgili zümreyi denetleyen müdür muavini tarafından zümre başkanına danışılarak kontrol yapılabilir. Ayrıca ders esnasında sınıflara girip kontroller de yapılabilir. Denetim her zaman iyi iş çıkmasına etkindir.”

Ö13: “Öğretmenlerin derslere giriş ve çıkış saatleri kontrol edilmelidir. Bunun yanında ders içerikleri müfredata uygun olup olmadığı kontrol edilmelidir.”

Ö16: “Okullarda iç denetimler idari kadro tarafından yapılmalıdır. Yapılabilecek iç denetimlere örnek verecek olursak öğretmen müfredatlarının incelenmesi ve öğrencilerin kazanacağı hedef davranışlar kontrol edilebilir.”

Ö18: “Okullarda okul yöneticileri tarafından öğretmenlere yönelik iç denetim yapılmalıdır. Eğitimde disiplin ve düzen içinde yürütülmesi açısından son derece önemlidir.”

Ö19: “Zaman zaman sınıf ortamındaki derslere girilip ders anlatış teknikleri ve sınıfa hakimiyetleri izlenip not alınmalıdır.”

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %17,25’i öğretmenlerin eğitimin paydaşlarıyla gerçekleştirdiği iletişime odaklanması gerektiğini ifade etmiştir. Aşağıda iletişim ile ilgili görüş bildiren öğretmenlerin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir.

Ö3: “...öğretmenlerin okulun çevre ile olumlu ilişkiler kurabilmesi ve etkili eğitim öğretim faaliyetleri için kaynak bulma için yöneticiler tarafından iç denetim gereklidir.”

Ö7: “... öğretmenlerin, diğer zümre arkadaşları ile uyumu kontrol edilmeli...”

Ö11: “... öğretmenlerin öğrenciler ile olan iletişimleri üzerinde de mutlaka durulması gerekmektedir. Bir öğretmenin öğrencileri ile sağlıklı iletişim kurabilmesi birçok sorunu ortadan kaldırabilecek güce sahip olması demektir...”

Ö16: “...öğretmenler düzenli olarak veliler ile de sürekli irtibat halinde olursa hem öğrencilerini daha yakından tanımış olur hem de ailelerinde desteğini arkasına almış olur. Böylelikle hem öğrenciler hem de veliler ile olumlu ilişki geliştirmiş olur. Bu da öğrenci ve okul başarısını iyi yönde etkiler...”

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %15’i iç denetimleri okul yöneticilerinin gerçekleştirmemesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenler denetimlerin bakanlıktan gönderilecek uzmanlar tarafından ya da bölüm şefleri tarafından

yapılmasının daha verimli olacağını belirtmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir:

Ö1: “Denetim okul yöneticileri tarafından değil de bakanlık uzmanlarınca yapılması uygun olur. Çünkü her okulda farklı yönetimler ve bu yönetimlerin farklı uygulamaları olabiliyor. Bazı okul yöneticileri sosyal, etnik, ideolojik vb etkiler altında olabiliyor. Bu da denetimi yanlı ve adalet duygusundan uzak yapabiliyor.”

Ö9: “Okul içerisinde öğretmenin branşına uygun Müdür var ise iç denetim yapılabilir. Ancak ders konuları dışında derse saatinde girilip saatinde çıkılıyor mu? Gibi konularda iç denetim yapılabilir.”

Ö17: “İç denetim yapılabilir ancak okul yöneticileri tarafından değil de branşlarla ilgili bölüm şefleri tarafından yapılmalıdır.”

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %15’i iç denetimlerde ihtiyaç takibinin yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Öğretmenler iç denetimin aynı zamanda eğitim olanaklarının geliştirilmesi, etkili eğitim öğretim faaliyetleri için kaynak bulunması ve eğitim alanındaki sorunları çözecek ya da yol gösterecek biçimde olması gerektiğini belirtmişlerdir. Aşağıda ise öğretmenlerin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir:

Ö3: “...eğitim olanaklarının geliştirilmesi ve etkili eğitim öğretim faaliyetleri için kaynak bulma için yöneticiler tarafından iç denetim gereklidir...”

Ö4: “Sadece devlet kurum ve kuruluşlarda değil okuldaki yöneticilerin ve öğretmenlerinde denetlemesi gerekmektedir. Performans değerlendirmesi ve ihtiyaç takibi yapmalıdırlar.”

Ö5: “Bence yapılmalıdır. Denetim yapılırsa eğitimin kalitesini artırır. Ancak denetim yapılırken öğretmenin eğitim alanındaki sorunlarını çözecek şekilde yaklaşmalıdır.”

Ö15: “Denetim olarak değil de öğretmene yol gösterici bir şekilde yaklaşılmalıdır.”

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %7,5’i ise iç denetimlerin sistematik ve düzenli bir şekilde yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Aşağıda öğretmenlerin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir:

Ö2: “Evet iç denetim yapılmalıdır. Haftada bir veya ayda iki defa olmak üzere değişik zaman dilimlerinde denetimin yapılması düşüncesindeyim. Bu denetimler

daha seyrek bir şekilde yapılsa bile düzenli ve bir sistem içerisinde olmalıdır. Öğretmenlere denetimlerin zamanını her zaman haber vermeden de yapılabilir.”

Ö10: “İç denetim yapılması gerekmektedir. Belli başlı dönemlerde yöneticiler öğretmenlerin ders işleyişlerini takip etmelidir...”

Ö18: “Evet okullarda okul yöneticileri tarafından öğretmenlere yönelik belirli aralıklarla iç denetim yapılmalıdır. Eğitimde disiplin ve düzen içinde yürütülmesi açısından son derece önemlidir.”

Yukarıda da görüldüğü gibi öğretmenlerin denetimlerden beklentilerinin en yüksek olduğu nokta mesleki gelişimlerine katkı sağlayacak nitelikte olmasıdır. Bu şekilde düşünmelerinin en büyük sebepleri arasında sürekli yargılanmak yerine öğretmenler denetlendikten sonra değişen teknolojiye uyum sağlamak ya da değişen paradigmlar hakkında daha fazla bilgiye sahip olabilmek adına mesleki gelişimin ön planda tutulması gerektiğini savunmaktadırlar. Bununla birlikte öğretmenlerin iletişim becerilerinin de denetimde göz önünde bulundurulması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu şekilde düşünmelerinin ilk nedeni öğretmenlerin diğer öğretmen ya da zümre arkadaşları ile ilgili iletişimlerinin güçlü olması mesleki olarak daha etkili ve verimli çalışacaklarını, bununla birlikte branşlar arası ortak çalışmalar gerçekleştirebileceklerini ve sonuç olarak öğrencilere daha faydalı olabilecekleri savunulmaktadır. Tüm bunlardan ötürü öğretmenlerin gerek diğer zümre arkadaşlarıyla, gerek öğrenci ve veliler ile gerekse de yöneticileri ile olan iletişimleri büyük önem arz etmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yapılan denetlemelerin sistematik ve düzenli olarak yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Belli aralıklarla ve bir sistem içerisinde gerçekleştirilen denetimlerden sağlıklı ve verimli sonuçlar elde edileceği düşünülmektedir. Bu sayede sistematik ve düzenli bir şekilde belirlenen ihtiyaçların takibi ve ihtiyaçların giderilmesine yönelik atılacak adımlar da en faydalı olacak şekilde belirlenmiş olur. Denetlemelerde belirlenen eksikliklerin giderilebilmesi adına tüm bunların sistematik ve düzenli bir biçimde yapılması gerektiği düşünülmektedir. Böylelikle okulların, öğretmenlerin ve öğrencilerin de ihtiyaçları düzenli olarak takip edilmiş olacaktır.

Meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin “Sizce yılda kaç kez iç denetim yapılmalıdır?” sorusuna yönelik görüşleri Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3.

Yılda kaç kez iç denetim olması gerektiğine ilişkin öğretmen görüşleri

Temalar	Frekans	Yüzdelik
Yılda 1 kez	5	%25
Yılda 2 kez	5	%25
Ayda 1 kez	4	%20
Yılda 4 kez	2	%10
Süre yok	2	%10
4 yılda 1 kez	1	%5
5 yılda 1 kez	1	%5

Tablo 3’te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin %25’i denetimlerin yılda 1 kez yapılması gerektiğini, %25’i yılda 2 kez yapılması gerektiğini, %20’si ayda 1 kez yapılması gerektiğini, %10’u yılda 4 kez yapılması gerektiğini, %10’u herhangi bir süre söylemenin uygun olmadığını, %5’i 4 yılda 1 kez yapılması gerektiğini ve diğer %5 ise 5 yılda 1 kez yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Aşağıda öğretmenlerin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir:

Ö1: “4 yılda bir bakanlık denetimi ile okul içi yıllık denetimi yapılmalı.”

Ö2: “Mesleki denetimin verimli olabilmesi için en az ayda bir kez denetim yapılmalıdır.”

Ö3: “Bence bu duruma göre değişir özdenetimi yüksek olan öğretmenlere sürekli denetim veya sık denetim bence çok gerekli değildir. Fakat sürekli sorumluluğunu yerine getirmeyen kişiler için sürekli bir denetim gerekebilir.”

Ö5: “Bence mesleki eğitim içerisinde her yıl denetim yapılmalıdır. Okul yöneticileri eğitim kalitesinin artması için öğretmene değer vermesi denetim için önemlidir.”

Ö6: “Denetimler bir ders yılında en az dört defa yapılmalıdır. Dönem ortalarında ve dönem sonlarında denetim yapılmalıdır.”

Ö7: “Her yıl denetim yapılmalı, denetim öğretmenin kendini yenilemesini ve yaratıcılığını da artırır.”

Ö9: “Denetim sadece ceza vermek değildir. Bence denetim öğretmene rehberlik etmektir. Öğretmenin hataları, eksikleri varsa bunları gidermek için yapılır. O yüzden bir sayı vermek uygun değil. Bazı öğretmenler daha fazla denetime gerek duyabilirken bazıları ise daha az ihtiyaç duyabilir.”

Ö10: “Bence her yıl 2 kez denetim yapılmalıdır. Çok önemli bir şey olmadıkça yeterli olacağını düşünmekteyim. Öğretmenin eğitime ne kadar önem verdiğini ölçmek için, öğrencilerde bıraktığı izleri belirlenen müfredata uyup uymadığını denetimle saptayabilmektedir.”

Ö11: “Denetim sayısı önceki denetimin sonucuna göre daha sık veya daha seyrek olabilir. Özellikle bir sayı belirtmek gereksiz. Önemli olan yapılan denetim sonucunun olumlu olmasıdır. Arka arkaya olumlu sonuç alan bir öğretmeni denetlemenin anlamı yoktur düşüncesindeyim.”

Ö12: “Bence her ay yapılmalıdır. Çevremde gördüğüme göre yeni öğretmenlerin bir kısmı oldukça rahat davranıp gerekli eğitimi vermemektedir. Daha kıdemli öğretmenler ise bana bir şey olmaz mantığı ile gitmekte “ Dershaneye gitsinler” düşüncesini dile getirmektedirler. Özveri ile çalışanları da eleştirerek “Bizden de talep ediyor çocuklar yapmayın “söylemleri ile karşılaşyoruz. Bütün bunların önüne geçmek için denetlemenin her zaman yapılması gerektiğini düşünüyorum.”

Ö13: “Yılda en az 2 kez denetim yapılmalıdır.”

Ö14: “4 yılda bir yapılması uygundur. Yapılan bu denetimin ise genelde bölümlerin gidişatını takip etmek adına olmalıdır.”

Ö15: “Her 5 yılda bir mesleki yeterlilik denetimi yapılmalıdır.”

Ö16: “Gelişen teknoloji ile birlikte mesleki eğitim ve öğretim koşulları sürekli yenilenmektedir. Bu sebepten dolayı iyi bir öğretmen kendisini sürekli geliştirmelidir. Bu gelişmelerle birlikte denetim her yıl yapılmalıdır.”

Ö17: “Öğretmenliğin ilk meslek yıllarında yılda iki kez uygulanacak şekilde yapılmalıdır. Yıllara göre öğretmen daha tecrübeli olacağı için denetim seyreltilerek azaltılmalıdır.”

Ö19: “Her dönemde bir yılda ise toplam iki kez denetim yapılmalıdır.”

Ö20: “5 yılda bir denetim yapılmalıdır. Öğretmenin motivasyonunu artıran kriterler belirlenip bu yönde bir denetim yapılmalıdır.”

Yukarıdaki öğretmen ifadelerinde de görüldüğü gibi katılımcıların büyük çoğunluğu denetimlerin yılda 1 kez ya da yılda 2 kez yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Yılda 1 kez gerçekleştirilen denetimlerde okulun, öğretmenlerin ve öğrencilerin ihtiyaç takiplerinin sağlıklı bir şekilde yürütülemeyeceği düşünülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin diğer bir kısmı ise denetlemelerin ayda 1 kez ya da yılda 4 kez yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu sayede öğretmenler sürekli yenilenme ve kendilerini güncel tutma gerekliliğinin bilincinde olacakları düşünülmektedir. Bu sayede hem öğretmene rehberlik edilecek hem de eğitimin kalitesinin artması sağlanacaktır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin küçük bir kısmı ise denetlemelerin 4 yılda bir ya da 5 yılda bir yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu sayede öğretmenlere rehberlik etmesinden ya da eğitimin kalitesinin artırılmasından ziyade bu şekilde uzun süre arayla gerçekleştirilen denetimlerdeki asıl amaç bölümlerin gidişatlarını takip etmek ya da altyapı tedariklerinin sağlanıp sağlanmadığını kontrol etmek aracı ile düzenlenen denetlemeler olduğu savunulabilir.

Meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin “Denetim yapılırken denetmen sizce nasıl bir tavır sergilemelidir? Düşüncelerinizi açıklayınız.” Sorusuna yönelik görüşlerine Tablo 4’te yer verilmiştir. Tablolarda yer alan verilerde her öğretmenin birden fazla cevabı dikkate alınmıştır.

Tablo 4.

Denetim yapılırken denetmenlerin tavırlarına yönelik öğretmen görüşleri

Kategoriler	Frekans	Yüzdelik
Yol gösterici	18	%41,87
Saygılı	8	%18,60
Düzenli takip ve iletişim	8	%18,60
Mesleki alan bilgisi	8	%18,60
Ödüllendirmeli	1	%2,33

Tablo 4’te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin %41’87’si denetim yapılırken denetmenlerden yol gösterici olmaları gerektiğini belirtmişlerdir.

Öğretmenler aynı zamanda bu süreç içerisinde denetmenlerin kişisel ve mesleki deneyimlerini aktarmaları gerektiğini, fikirlerini paylaşmaları gerektiğini, öğretmenlere kaynak göstermeleri gerektiğini ve ihtiyaç duyulduğu takdirde kendilerini hizmet içi eğitimlere yönlendirmeleri gerektiğini ifade etmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerin denetmenlerin yol gösterici olmaları gerektiğine ilişkin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir:

Ö4: “Nazik, yol gösterici, fikir paylaştan bir tavır olmalıdır.”

Ö6: “Denetmen öğretmenin derslerine katılıp, öğretmenin eksiklerini tespit edip, ona düzeltmesi için yol göstermelidir. Öğretmen düzeltmezse ona göre disiplin kuralları uygulanmalıdır.”

Ö7: “Denetmen öğretmeni yargılamadan önce doğru yolu göstermeli, öğretmenin yanında olduğunu hissettirmeli ve öğretmenin gelişimini sağlayacak öneriler sunmalı, öğretmene kaynak göstermelidir. Denetimin devamlılığı da olmalı ve öğretmenin gelişimi izlenmelidir.”

Ö8: “Denetmen yol gösterici olmalı, öğretmenin gelişimini sağlayacak öneriler sunmalı, öğretmene kaynak göstermelidir.”

Ö9: “Denetim sadece ceza vermek değildir. Bence denetim öğretmene rehberlik etmektir. Öğretmenin hataları, eksikleri varsa bunları gidermek için yapılır. O yüzden bir sayı vermek uygun değil. Bazı öğretmenler daha fazla denetime gerek duyabilirken bazıları ise daha az ihtiyaç duyabilir.”

Ö12: “Denetim yapılırken önce ön izleme mesela sınıf defterleri kontrol edilmelidir. Daha sonra ilgili kişi zümre başkanları ile görüşmelidir. Öğretmenler denetmenler tarafından sınıfta veya görüşme ile de denetlenirken çok da keskin bir konuşmayla değil sohbet içerisinde, yönlendirmeler yaparak örnekler vererek olmalıdır.”

Ö14: “Denetim yapılırken öğretmen yeni bilgilere ve kendini geliştirebilecek fikirlere açık olmalıdır.”

Ö19: “Denetmen gözlem yapıp eksik konularda öğretmeni bilgilendirmelidir.”

Ö20: “Denetmen denetim esnasında yapıcı ve olumlu bir tutum sergilemesini düşünüyorum.”

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %18,60'ı denetim yapılırken denetmenlerden saygılı olmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenler aynı zamanda bu süreç içerisinde denetmenlerin tarafsız ve adil olmaları gerektiğini de belirtmiştir. Aşağıda öğretmenlerin denetmenlerin saygılı olmaları gerektiğine ilişkin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir:

Ö1: “Denetmen tarafsız ve adil olmalı, aksi halde yaptığı denetim yanlış bir şekilde olup işe yaramamaktadır. Ayrıca denetmen denetim yaptığı konuda bilgi sahibi olmalı ve mesleki alanda uzman kişiler tarafından denetlenmelidir...”

Ö2: “Denetim öncelikle güler yüzlü karşısındaki kişiye saygı duyan, kişinin hataları varsa güzel şekilde uyarın ve gerekli şartları ve istekleri yerine getirmesi için ve kişi yine de düzelmez ise o zaman cezai işlemleri tercih eden tavırlar sergilemelidir.”

Ö5: “Denetim yapılırken denetmen öğretmen ile sakın, nazik bir şekilde konuşmalıdır. Denetmen eğer bir hata görüyorsa ise hatasını öğretmene düzgün bir ifade ile söylemelidir.”

Ö15: “Denetim yapılırken öğretmene saygılı ve hassas bir şekilde davranılmalıdır.”

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %18,6'sı denetim yapılırken denetmenlerin düzenli takip etmeleri ve iletişim içinde olmaları gerektiğini belirtmişlerdir.

Öğretmenler aynı zamanda bu süreç içerisinde gerekli şartların ve isteklerin yerine getirilmesini sağlamaları gerektiğini, öğretmen gelişiminin düzenli bir biçimde izlenmesi gerektiğini ve öğrenciden kaynaklı sıkıntılar olduğu zaman öğrenciler ile görüşmeleri gerektiğini ifade etmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerin denetmenlerden düzenli takip ve iletişim içinde olmaları gerektiğine ilişkin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir:

Ö6: “Denetmen öğretmenin derslerine katılıp, öğretmenin eksiklerini tespit edip, ona düzeltmesi için yol göstermelidir. Öğretmen düzeltmezse ona göre disiplin kuralları uygulanmalıdır.”

Ö10: “Denetmenin sınıfta gözlemci olmalı öğretmen öğrenciyi uzaktan izleyip müdahale etmeden izlemesi gerektiğini düşünmekteyim. Hatalı gördüğü konuları öğretmenle bireysel görüşüp düzeltmek için karşılıklı irtibat içinde olunmalıdır. Öğrenciden kaynaklı sıkıntılar olduğunda da tabi ki öğrenciyle de konuşulmalıdır.

Denetmen olarak hatalı konularda yol gösterici şekilde olunmasının gerektiğini düşünmekteyim.”

Ö11: “Denetmen, ilk denetiminde gördüğü eksikliklerin (varsa) neler olduğunu ve bu eksiklikleri nasıl gidereceğini öğretmene anlatmalıdır. Belli bir süre sonucunda tekrar denetim yapılmalı, eğer ilerleme olmamış veya az olmuşsa öğretmeni hizmet içi eğitime yönlendirmelidir. Öğretmen ilerleme sağlıyorsa denetimler daha seyrek yapılmalıdır.”

Ö13: “Öğretmenlerin verdikleri ders içerikleri incelenip varsa eksikliklerinin giderilmesi gerektiğini düşünüyorum.”

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %18,60’ı denetim yapılırken denetmenlerin mesleki alan bilgisine sahip olmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenler aynı zamanda bu süreç içerisinde denetmen, denetim yaptığı konuda bilgi sahibi olmalı, mesleki alandan uzman kişiler tarafından değerlendirilmeli ve denetmenin zümre başkanları ile de görüşmeleri gerektiğini ifade etmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerin denetmenlerin mesleki alan bilgisine sahip olmaları gerektiğine ilişkin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir:

Ö3: “Denetmen yol gösterici bir tavır sergilemelidir.. Kişisel ve mesleki deneyimlerini aktarmaları önemlidir. Empati yeteneğine sahip olmaları çok önem arz etmektedir.”

Ö16: “Denetmen her zaman yapıcı olmalıdır. Fakat bir branş öğretmenini denetlemek için o branş hakkında bilgi sahibi olunması gerektiğini düşünüyorum.”

Ö17: “Okul yöneticileri sadece okuldaki idari işler ile ilgilenmeli. Ders denetimi için her bölüm için uzman denetmenler tarafından yapılmalıdır.”

Ö18: “Denetmenlik yapacak kişi konusunda hakim ve uzman olmalıdır.”

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %2,33’ü denetim yapılırken denetmenlerin başarılı personele yönetim tarafından takdir uygulamalarının artırılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerin denetmenlerin ödüllendirme yapmaları gerektiğine ilişkin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir:

Ö1: “Başarılı personele yönetim tarafından takdir duyguları esirgenmemelidir.”

Yukarıdaki öğretmen ifadelerinde de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin denetimler sırasında denetmelerden en büyük beklentileri yol gösterici olmalarıdır. Böylelikle öğretmenlerin denetimlerde bu süreç içerisinde kendilerini daha rahat ifade edebilecekleri ve kendilerini geliştirmeye daha yatkın olacakları düşünülmektedir.

Aynı zamanda öğretmenler denetim sürecinde kendilerine saygılı davranmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Böylece öğretmenlerin kendilerini ve yaptıkları işi değerli hissedecekleri düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin denetim sürecinden ve denetmenlerden bir diğer beklentisi ise düzenli takip ve iletişimidir. Öğretmenlerin bu beklentisi ihtiyaçların dile getirilmesini kolaylaştıracağı ve daha iyi takip edilmesini sağlayacağını savunmalarından kaynaklanmaktadır. Öğretmenler aynı zamanda mesleki alan bilgisinin de ön planda tutulması gerektiğini savunmuşlardır. Bunun en önemli sebebinin ise meslek liselerinde görev yapıyor olmalarından ve kendilerini denetlemeye gelen denetmenlerin de bunu göz önünde bulundurmaları gerektiğini savunmalarından kaynaklanmaktadır. Özellikle meslek liselerindeki branşlaşma göz önünde bulundurulduğu zaman ve denetmenlerin her branş hakkında yeterli donanıma sahip olmadıkları düşünüldüğü zaman büyük önem arz etmektedir. Öğretmenlerin de bu görüşte olduğunu gösteren tablo ise aşağıda yer almaktadır.

Meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin “Okul yöneticilerinin mesleki ders denetimine ilişkin yetkinlik durumu konusundaki görüşleriniz nelerdir? Düşüncelerinizi açıklayınız.” sorusuna yönelik görüşlerine Tablo 5’te yer verilmiştir. Tablolarda yer alan verilerde her öğretmenin birden fazla cevabı dikkate alınmıştır.

Tablo 5.

Okul yöneticilerinin mesleki ders denetimine ilişkin yetkinlik durumu konusundaki öğretmen görüşleri

Kategoriler	Frekans	Yüzdelik
Yetkin değiller	27	%87,1
Alanla ilgili bilgi sahibi olmalı	4	%12,9

Tablo 5’te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin %87,1’i okul yöneticilerinin mesleki ders denetiminde yetkin olmadıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmen aynı zamanda denetimin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmediğini,

denetmenlerin bölüm şeflerinden ya da meslek dalı uzmanlarından destek almaları gerektiğini, denetmenlerin yeterli olmadıklarını ve mesleki ders denetimi dışında kalan konuları yani idari işleri denetlemeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir:

Ö1: “Geçmişten beri bu sıkıntılar yaşanmaktadır. Kültür dersi veya Meslek lisesi dışında yetişen yöneticiler mesleki denetim üzerinde ne kadar yetkin olabilir. Yetkin olmadığı bir alanda yaptığı denetim sağlıklı olmamaktadır. Diyelim ki yetkin değiller o halde bölüm şefleri ve meslek dalı uzmanlarından destek almalıdırlar.”

Ö2: “Herkes her işten ve meslekten anlayacak diye bir şey yoktur. Olması gereken en doğru denetim şekli yöneticilerin bilmediği veya anlamadığı bir konuyu denetlemeden önce mesleğin uzmanlarından görüş ve bilgi edinip sonra ders denetimi yapmalıdır.”

Ö6: “Okul yöneticisinin mesleki konuda denetim yapması uygun değildir. O meslekle ilgili denetmenin yapması gerekmektedir.”

Ö5: “Okul yöneticilerinin mesleki ders denetimi yapabilmesi için denetleme yapacağı bölüm hakkında yeterli düzeyde bilgi sahibi olmalıdır. Aksi takdirde yapılan denetimin hiçbir anlamı olmaz kanaatindeyim.”

Ö7: “Mesleki ders denetimine kesinlikle yetkileri yoktur. Bir yönetici ancak kendi alanında fikir yürütebilir. Örneğin bir beden öğretmeni olan yöneticinin fizik öğretmenini mesleki ders bakımından denetlemesi.”

Ö8: “Okul yöneticilerinin mesleki ders denetimine ilişkin yetkinlik konuları tartışmalıdır. Yönetici kendi alanı ile ilgili olmayan bir dersin işleyişi ile ilgili fikir yürütemez. Mesleki denetim için okuldaki zümre başkanlarını veya en kıdemli öğretmenlerden yararlanabilir.”

Ö10: “Okul yöneticilerinin mesleki derslere hakim olmadığını düşünmekteyim. Bir meslek öğretmeni olarak yöneticilerin sadece öğretmen öğrenci ilişkisini, velilerle olan diyalogunu ve ders gidişatı takip anlamında denetleyebileceğini düşünmekteyim.”

Ö11: “Okul yöneticileri de birer öğretmen oldukları için sadece bir alanda yeterlidirler. Okul yöneticilerinin görevinin öğretmenin ders verişlerini denetlemek

değil, sınıf dışındaki görevlerini denetlemeleri gerekmektedir. (Nöbet, derse zamanında girme / çıkma vs)”

Ö12: “Bence her zümreye müdür muavini atanırken ilgili bölümden olmalıdır. Bu yaşanacak sıkıntıları azaltabilir. Hem öğretmenleri denetlemesi hem de verilen ek görevlere vakıf olması kolay olur.”

Ö13: “Mesleki ders denetimine yönelik denetim okul yöneticileri tarafından değilde bölüm şefleri tarafından yapılmalıdır.”

Ö15: “Okul yöneticilerinin mesleki denetimi meslek alanlarında uzman olmadığı için sadece yönetimin sağlıklı işleyip işlemediğini kontrol etmelidir.”

Ö18: “Okul yöneticileri ders denetimi konusunda bazen yetersiz kalmaktadır. Yöneticilerin meslek ile ilgili branşlar hakkında yeterli bilgi sahibi olamadıkları için yapılan denetim yetersiz kalmaktadır.”

Ö20: “Okul yöneticileri denetim yapacakları meslek alanlarından gelmiyorsa ders yetkinliklerini denetleme konusundan bahsetmek biraz zordur.”

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %12,9’u okul yöneticilerinin mesleki ders denetimi için alanda bilgi sahibi olmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenler aynı zamanda denetmenlerin bölüm hakkında yeterli düzeyde bilgi sahibi olmaları gerektiğini ve okul yöneticilerine hizmet içi kurslar verilerek branşlar hakkında bilgi sahibi olmalarının sağlanabileceğini ifade etmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir:

Ö4: “Kendi okulumda gayet iyi olduğunu düşünüyorum.”

Ö16: “İç denetimler yapılırken kendisine öğretmeyi ilke edinmiş ve öğretirken haz duyan öğretmeni olumlu yönde etkilediğinden okula faydalı şekilde yansıyacağını düşünüyorum.”

Ö19: “Okul yöneticilerine hizmet içi kurslar verilerek yöneticilerin tüm branşlarla ilgili deneyim sahibi olması sağlanmalıdır.”

Yukarıda yer alan öğretmen ifadelerinde de görüldüğü gibi öğretmenlerin neredeyse tamamı okul yöneticilerinin mesleki ders denetiminde yeterli olmadıklarını ifade etmişlerdir. Bunun başlıca sebepleri arasında ise okul yöneticilerinin tüm branşlara hakim olmaması gelmektedir. Ayrıca okul

yöneticilerinin denetimlere zümre başkanları ile katılmaları denetim sürecinin daha verimli geçmesine katkı koyacaktır. Okul yöneticilerine verilecek gerek hizmet içi eğitimler gerek ise alan ile ilgili bilgi sahibi meslektaşlarından alacakları bilgi ile denetim süreçleri etkili bir biçimde yönetilebilir.

Meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin “Okul içi yapılan denetimlerin, öğrencilerin ve okulun başarısına etkisi nedir? Düşüncelerinizi açıklayınız.” Sorusuna yönelik görüşleri Tablo 6’da yer almaktadır. Tablolarda yer alan verilerde her öğretmenin birden fazla cevabı dikkate alınmıştır.

Tablo 6.

Okul içi yapılan denetimlerin, öğrencilerin ve okulun başarısına etkisine yönelik öğretmen görüşleri

Kategoriler	Frekans	Yüzdelik
Sorunlar çözülür	13	%34,2
İletişim güçlenir	7	%18,4
Disiplin sağlanır	6	%15,8
Kalite artar	6	%15,8
Başarı artar	6	%15,8

Tablo 6’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin %34,2’si okul içi yapılan denetimlerin sorunları çözdüğünü belirtmişlerdir. Öğretmenler aynı zamanda okul içi denetimlerin öğretmen problemlerini, öğrenci problemlerini ve bölüm içi sorunları çözmede katkı sağladıklarını belirtmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerin iç denetimin sorunların çözüldüğüne ilişkin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir:

Ö1: “İç denetimler her yönden okul başarısını yükseltmek için önemlidir. İç denetim ile birlikte; öğretmen problemleri, bölüm içi problemler, öğrenci problemleri, teknolojik ihtiyaçlar çözümlenebilir.”

Ö9: “Denetimler eğer eksikleri tamamlamak için yapılırsa başarı için olumlu olacağını düşünüyorum.”

Ö10: “Okul içi denetimlerde hem öğrenci hem öğretmen eksiklikleri saptanabilmektedir. Bu durumda okulun başarısını önemli ölçüde etkilemektedir. Eksikliklerin giderilmesi öğrenci başarısını artırırken okul başarısını da yükseltmektedir.”

Ö14: “Öğretmenlerin ve öğrencilerin ihtiyaçları denetimlerle birlikte daha sağlıklı bir şekilde belirlenebilir.”

Ö18: “Okullarda gerçekleştirilen denetimler ile birlikte öğrencilerin gerek derslerde gerekse okulun fiziki koşullarından kaynaklanan sorunları daha net bir biçimde belirlenebilir. Bu denetimler düzenli bir şekilde yapılırsa ise bu eksikliklerin, problemlerin ya da sorunların çözülmeye başlanıp başlanmadığı da tespit edilebilir.”

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %18,4’ü okul içi yapılan denetimlerin iletişimi güçlendirdiğini belirtmişlerdir. Öğretmenler aynı zamanda okul içi denetimlerin pozitif iletişimi arttırdığı, motive ettiği ve ortak çalışmalarını gerçekleştirebilme olanağı sağladıklarını belirtmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerin iletişimi güçlendirdiğine ilişkin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir:

Ö3: “Okul yöneticisinin liderlik yapması, organize etmesi ve okulun işleyişini düzenlemesi okuldaki başarıyı etkileyen önemli etkenlerdir. Okuldaki işleyiş ve başarıya okul müdürünün etkisinin okul müdürünün çalışanları ve öğrenciyi güdüleyerek, okulun fiziki ortamını hazırlayarak ve pozitif iletişim kurarak gerçekleşebileceği düşüncesindeyim.”

Ö13: “Okul içi yapılan iç denetimler öğrencilerin ve okul başarısına etkisi muhakkak pozitif olacaktır. Öğrenciler üzerinde olumlu iz bırakabilir ve bu sayede öğrencilerin derslerine daha ilgili olacağını düşünüyorum.”

Ö14: “Okul içi yapılan iç denetimler öğrencilerin ve öğretmenlerin moral ve motivasyonunu etkiler.”

Ö17: “Denetimin doğru bir şekilde yapılması halinde eğitim ve öğretim doğru bir istikamette gitmesi kaçınılmazdır. Bu da branşlar arası yapılan yarışta öğrencileri motive edip başarılarının artacağı düşüncesindeyim.”

Ö19: “Okullarda yapılan iç denetim hem öğretmenlerin motivasyonunu hem de öğrencilerin derse olan ilgilerini artırır.”

Ö20: “Öğretmen motivasyonunu ve başarısını yükseltecek şekilde yapılan denetimin okul başarısına olumlu etki yaptığını düşünmekteyim.”

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %15,8’i, okul içi yapılan denetimlerin disiplini sağladığını ifade etmişlerdir. Öğretmenler aynı zamanda okul içi yapılan denetimlerin planlı olmalarını sağladıklarını, gerekli yasal düzenlemelerin yapılmasını sağladığını ve eğitimde programın ilerleyişini olumlu etkilediğini belirtmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerin disiplinin sağlanmasına yönelik ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir:

Ö2: “Okul içi yapılan denetimlerin öğrencilere ve çalışanlara motivasyon ve iş disiplini sağladığı için okulun başarısını üst seviyeye çekmesi sağlar.”

Ö6: “İç denetimlerin yapılması, hem okulların, hem de öğrencilerin başarısını artıracaktır. İç denetimin yapılabilmesi için, sınıf ortamının çok iyi olması, öğrenci kalitesinin yüksek veya yeterli olması ve öğrenci disiplininin sağlanması gerekmektedir.”

Ö8: “İç denetim öğretmenin daha çok çalışmasına, planlı olmasına ve verimli olmasına yarar. Bu da doğrudan öğrenci başarısını etkiler.”

Ö15: “Okul içi denetim eğitim olarak fayda vermekle beraber iş disiplini ve eğitimde müfredat ilerleyişini olumlu etkilemektedir.”

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %15,8’i, okul içi yapılan denetimlerin kaliteyi artırdığını belirtmişlerdir. Öğretmenler aynı zamanda okul içi gerçekleştirilen denetimlerin mesleki eğitimin kalitesini artırdığını, verimli olmalarını sağladıklarını ve bölüm şefleri tarafından denetlendiklerinde ise daha da verimli olacağına inandıklarını ifade etmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerin kaliteyi artırmaya yönelik ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir:

Ö5: “Okul içi yapılan denetimler düzenli ve sistemli bir biçimde yapılırsa mesleki eğitimin kalitesinin artması sağlanır. Okul içi denetimi öğretmene bir yaptırım olarak değil de tatlı bir yarış havası içerisinde yapılırsa öğretmen ve öğrenciler daha iyi motive olup okul başarısı artırılabilir.”

Ö7: “Öğretmenin verimi artacağı için öğrenci başarısı da artacaktır.”

Ö8: “İç denetim öğretmenin daha çok çalışmasına, planlı olmasına ve verimli olmasına yarar. Bu da doğrudan öğrenci başarısını etkiler.”

Ö12: “Bence okul içinde yapılan denetimler öğrencilerin başarısını da okul başarısını da artırır. Denetim kaliteli eğitimin olmasını sağlar. Öğretmenler arası rekabeti artırabilir. Ortak çalışma gelişebilir. Bu da eğitimin ve öğrencilerin yararına olur.”

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %15,8’i, okul içi yapılan denetimlerin başarıyı artırdığını belirtmişlerdir. Öğretmenler aynı zamanda okul içi gerçekleştirilen denetimlerin hem okul başarısını hem de öğrenci başarısını artırdığını ifade etmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerin başarıyı artırmasına yönelik ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir:

Ö2: “Okul içi yapılan denetimlerin öğrencilere ve çalışanlara motivasyon ve iş disiplini sağladığı için okulun başarısını üst seviyeye çekmesi sağlar.”

Ö6: “İç denetimlerin yapılması, hem okulların, hem de öğrencilerin başarısını artıracaktır.”

Ö7: “Öğretmenin verimi artacağı için öğrenci başarısı da artacaktır.”

Ö8: “İç denetim öğretmenin daha çok çalışmasına, planlı olmasına ve verimli olmasına yarar. Bu da doğrudan öğrenci başarısını etkiler.”

Ö9: “Denetimler eğer eksikleri tamamlamak için yapılırsa başarı için olumlu olacağını düşünüyorum.”

Ö10: “Okul içi denetimlerde hem öğrenci hem öğretmen eksiklikleri saptanabilmektedir. Bu durumda okulun başarısını önemli ölçüde etkilemektedir. Eksikliklerin giderilmesi öğrenci başarısını artırırken okul başarısını da yükseltmektedir.”

Ö13: “Okul içi yapılan iç denetimler öğrencilerin ve okul başarısına etkisi muhakkak pozitif olacaktır. Öğrenciler üzerinde olumlu iz bırakabilir ve bu sayede öğrencilerin derslerine daha ilgili olacağını düşünüyorum.”

Yukarıdaki öğretmen görüşlerinden de anlaşılabacağı gibi okul içi gerçekleştirilen denetimler öğretmen problemlerinin, öğrenci problemlerinin ve bölüm içinde ortaya

çıkan problemlerin çözüme ulaşmasında yol gösterici bir niteliğe sahiptir. Tüm bu problemler çözüme ulaşırken de aynı zamanda öğretmenlerin hem kendi aralarında olan iletişimi hem de öğrenci ve veliler ile olan iletişimleri de güçlenmektedir. Olumlu ve yapıcı iletişim olduğu her yerde ise problemler mutlaka çözüm ile sonuçlanmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenler okul için yapılan denetimlerin herkes için disiplini sağladığını ifade etmişlerdir. Disiplin ile birlikte öğrencilerin başarısı doğal olarak okulun başarısı da artacaktır. Bu da eğitimin daha etkili ve verimli olmasını sağlayarak kaliteyi yükselteceği düşünülmektedir.

Meslek liselerinde görev yapan okul müdürlerinin “Okul yöneticileri tarafından öğretmenlere yönelik iç denetim yapılmalı mıdır? Yapılmalıdır diyorsanız nasıl olması gerektiğini düşünüyorsunuz?” sorusuna yönelik görüşleri Tablo 7’de gösterilmiştir. Tablolarda yer alan verilerde her okul müdürünün birden fazla cevabı dikkate alınmıştır.

Tablo 7.

Okul yöneticileri tarafından gerçekleştirilen denetimlere yönelik yönetici görüşleri

Kategoriler	Frekans	Yüzdelik
Kararların uygulanabilirliği	6	%60
Olumlu iletişim	2	%20
Rehberlik etmeli	2	%20

Tablo 7’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan okul yöneticilerinin tamamı iç denetimleri okul yöneticilerinin yapması gerektiğini ifade etmiştir. Okul yöneticilerinin %60’ı gerçekleştirilen iç denetimle alınan kararların uygulanabilirliği takip edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Okul yöneticileri aynı zamanda yıllık programın takip edilmesi gerektiğini, öğretmenlerin devamsızlık durumlarının takip edilmesi gerektiğini yine aynı şekilde öğretmenlerin derse zamanında girip girmediklerini ve okul yöneticilerinin de görevlerini yerine getirip getirmediğinin izlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Okul yöneticilerinin %20’si iç denetimlerde olumlu iletişimin önemli olduğunu dile getirmişlerdir. Okul yöneticileri aynı zamanda öğretmenlerin öğrencileri ve diğer meslektaşlarıyla da olumlu iletişim içerisinde olmaları gerektiğini ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin %20'si ise iç denetimlerin rehberlik etmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Okul yöneticileri aynı zamanda gerçekleştirilen iç denetimlerin hem öğretmenlere hem de öğrencilere rehberlik etmesi ile birlikte ortaya çıkan problemlerin de olumlu iletişim sayesinde çözülebileceğini ifade etmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir:

Y1: “Okul yöneticileri tarafından iç denetimi yapılmalıdır. Öğretmenin yıllık planlara uygunluğu, branşlar arası problemlerin giderilmesi, öğrenci ve öğretmene rehberlik edilmesi için önemlidir.”

Y2: “Yapılmalıdır. Bölüm içerisindeki sıkıntılar ve sorunlar tartışılabilir ve öğretmenin nasıl verimli ders işleyip işlemediği denetlenmelidir.”

Y3: “Okul yöneticileri öğretmenlerin devamsızlık durumlarını, derse zamanında girme, derste verimli olma, öğrencilerle güzel iletişim kurma, okul etkinliklerinde görevlerini yerine getirme, meslektaşlarıyla iletişim ve paylaşım durumlarını değerlendirme açısından denetim yapılmalıdır.”

Y4: “İç denetim önemlidir. Alınan kararların uygulanabilirliği ölçme ve yıllık programların takibi için şart olduğunu düşünüyorum.”

Yukarıdaki okul yöneticilerinin görüşlerinden de anlaşılabileceği gibi iç denetimlerin kendileri tarafından gerçekleştirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bunun en önemli sebepleri arasında okulu, öğretmenleri ve öğrencileri en iyi kendilerinin tanıyarak olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca iç denetimlerde alınan kararların uygulanıp uygulanmadığının kontrolünü de en sağlıklı şekilde yine okul yöneticilerinin yapabileceği varsayılmaktadır.

Meslek liselerinde görev yapan okul müdürlerinin “Mesleki ders denetimi sizce hangi aralıklarla yapılmalıdır?” sorusuna yönelik görüşleri Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8.

Okul yöneticilerinin iç denetimin gerçekleştirilmesine ilişkin görüşleri

Kategoriler	Frekans	Yüzdelik
Her ders modülü sonunda	2	%50
Dönemde 1 kez	1	%25
Ayda 1 kez	1	%25

Tablo 8’de de görüldüğü gibi araştırmaya katılan okul yöneticilerinin %50’si ders denetimlerin her ders modülü sonunda gerçekleştirilmesi gerektiğini ifade

etmiştir. Okul yöneticilerinin %25'i dönemde 1 kez, diğer %25'i ise ders denetimlerin ayda 1 kez gerçekleştirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Aşağıda öğretmenlerin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir:

Y1: “Her ders modülü sonunda denetim yapılmalı ve kazanımlar kontrol edilerek diğer modüle geçilmelidir.”

Y2: “Mesleki ders denetim denetimi en az her dönemde bir kez olmak üzere yapılmalıdır.”

Y3: “Ayda bir kez yapılabilir. Bölümler kendi içinde toplantılar yapıp ders işleyişleri hakkında bilgi alış verişinde bulunmalıdır.”

Y4: “Meslek dersleri denetim açısından diğer derslere göre farklı olduğundan dolayı belirli periyotlarla özellikle modüllerin tamamlanmasından sonra bölüm şeflerinden de bilgi alınarak denetim yapılabilir.”

Yukarıda yer alan okul yöneticisi görüşlerinden de yola çıkılarak özellikle meslek liselerinde okuyan öğrenciler için her ders modülünden sonra ders denetimlerinin gerçekleştirilmesinin öğrencilere ve öğretmenlere rehberlik edebileceği varsayılmaktadır.

Meslek liselerinde görev yapan okul müdürlerinin “Okulunuzdaki mesleki teknik ders öğretmenlerinden beklentileriniz nelerdir? Düşüncelerinizi açıklayınız.” sorusuna yönelik görüşleri Tablo 9’da gösterilmiştir. Tablolarda yer alan verilerde her okul müdürünün birden fazla cevabı dikkate alınmıştır.

Tablo 9.

Okul yöneticilerinin mesleki teknik ders öğretmenlerinden beklentilerine ilişkin görüşleri

Kategoriler	Frekans	Yüzdelik
Derse hazırlık ve ders materyallerinin kullanımı	3	%37,5
Öğrencileri gerçek hayata hazırlama	5	%62,5

Tablo 9’da da görüldüğü gibi araştırmaya katılan okul yöneticilerinin %62,5’i mesleki teknik ders öğretmenlerinden öğrencilere gerçek hayata hazırlamalarını beklemektedir. Okul yöneticileri aynı zamanda mesleki teknik ders öğretmenlerinden, öğrencilerini gerçek hayata hazırlarken onların girişimci ve

retken olmalarına katkı sağlamalarını, yıl sonu stajlarından öğrencileri ile ilgilenmelerini ve staj sonunda piyasadaki iş yerlerine öğrencilerini yerleştirmelerini beklemekte olduklarını ifade etmişlerdir.

Okul yöneticilerinin %37,3'ünün ise mesleki teknik ders öğretmenlerinden derse hazırlıklı gelmelerini ve ders materyallerini etkili ve verimli bir şekilde kullanmalarını beklediklerini ifade etmişlerdir. Aşağıda ğretmenlerin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir:

Y1: “Günümüzde meslekler daha da önem kazandığından dolayı nitelikli olarak ara elemanların yetişmesinde meslek lisesindeki öğretmenlere büyük önem düşmektedir. Bundan dolayı meslek ğretmenlerinin vizyon ve misyonunu geliştirerek ğrenci yetiştirmesi gerekmektedir.”

Y2: “ğretmenler öğrencilerini yıl sonu stajları ile piyasadaki iş yerlerine yerleştirmeleri ve piyasaya hazırlamalarını beklerim.”

Y3: “Mesleki teknik ders öğretmenleri atölyelerde öğrencilerine teorik ve uygulamalı bilgi verirken önceden hazırlıklı olmalı ve verimli ders işlemelidir. Öğrencileri ile ilişkilerini canlı tutarak edinecekleri mesleği sevdirmelidir. ğrencilerinin girişimci ve üretken olmalarına katkı sağlamalıdır.”

Y4: “Atölyelerin düzen ve korunmasının sağlanması, makinelerin bakımının yapılması sağlamalıdır.”

Yukarıdaki yer alan okul yöneticilerinin görüşlerinden de anlaşılabileceği gibi öğretmenler öğrencilerini gerçek hayata hazırlarken onların girişimci ve üretken bir ruha sahip olmalarını sağlayarak aslında onları birer nitelikli ara eleman olarak yetiştirmelerini sağlıyorlar. Ardından gelen staj programlarında ise öğrencilerin gerçek hayatta neler ile karşılaşacaklarını görmelerini, bu konu ile ilgili tecrübe edinmelerine olanak veriyorlar. Böylece ğrencilerine gerçek hayattan kesitler sunmuş oldukları düşünülmektedir.

Meslek liselerinde görev yapan okul müdürlerinin “Sizce denetim yapılırken nasıl bir tavır sergilenmelidir? Düşüncelerinizi açıklayınız.” sorusuna yönelik görüşleri Tablo 10'da gösterilmiştir. Tablolarda yer alan verilerde her okul müdürünün birden fazla cevabı dikkate alınmıştır.

Tablo 10.

Okul yöneticilerinin denetim yapılırken sergilenmesi gereken tavırlara ilişkin görüşleri

Kategoriler	Frekans	Yüzdelik
Yol gösterici olmalı	6	%75
Karşılıklı işbirliği olmalı	2	%25

Tablo 10’da da görüldüğü gibi araştırmaya katılan okul yöneticilerinin %75 denetim sırasında yol gösterici olmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Aynı zamanda okul yöneticileri yaptıkları eleştirilerin yapıcı ya da pozitif olması gerektiğini ve eksik yönlerinin giderilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin %25’i ise denetim sırasında karşılıklı işbirliğinin olması gerektiğini belirtmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir:

Y1: “Denetim yapılırken pozitif eleştiri amaçlı yapılmalı ve öğretmenden daha iyi performans alabilmek için yol gösterici rolünde olunmalıdır.”

Y2: “Denetim yapılırken öğretmene rehber olunmalı, öğretmenin varsa eksik yönlerinin giderilmesinde ona yardımcı olunmalıdır.”

Y3: “Denetim karşılıklı işbirliği içinde olmalıdır. Her iki tarafta fikir ve düşünceleri saygı çerçevesinde yürütmesi ve birbirlerini dinlemesi önemlidir.”

Y4: “Denetim yapılırken yapıcı, yol gösterici ve karşılıklı anlayış içerisinde olunması gereklidir.”

Yukarıdaki okul yönetici görüşlerinden de anlaşılacağı gibi denetim sürecinde öğretmenlere ve öğrencilere eksiklerin giderilmesi amacıyla gerçekleştirilen olumlu eleştirilerin rehber niteliğinde olacağından büyük önem arz edeceği düşünülmektedir. Aynı zamanda bu süreçte karşılıklı işbirliği de büyük önem arz etmektedir.

Meslek liselerinde görev yapan okul müdürlerinin “Okulunuzda yapılan mesleki teknik dersine yönelik denetimlerde yaşanan sorunlar nelerdir? Düşüncelerinizi açıklayınız.” sorusuna yönelik görüşleri Tablo 11’de gösterilmiştir. Tablolarda yer alan verilerde her okul müdürünün birden fazla cevabı dikkate alınmıştır.

Tablo 11.

Okul yöneticilerinin mesleki teknik dersine yönelik yapılan denetimlerde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri

Kategoriler	Frekans	Yüzdelik
Alana özgü denetim	3	%50
Denetmen sayısı	2	%33,3
Denetim sıklığı	1	%16,7

Tablo 11’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan okul yöneticilerinin %50’si mesleki teknik ders denetiminde alana özgü denetim yapılmadığını belirtmiştir. Aynı zamanda okul yöneticilerinin branş denetimi konusunda bilgilendirilmesi gerektiğini ve her alana göre farklı denetimin yapılmadığını ifade etmişlerdir. Okul yöneticilerinin %33,3’ü ise denetme sayılarının yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. Okul yöneticilerinin %16,7’si ise gerçekleştirilen denetlemelerin yeterli sayıda olmadıklarını belirtmişlerdir. Aşağıda öğretmenlerin ifadelerine doğrudan bir şekilde yer verilmiştir:

Y1: “Her alana göre farklı denetimin yapılması denetimi zorlaştırdığı için her alanda bilgi sahibi olabilmek için hizmet içi kurslar ile desteklenmelidir.”

Y2: “Okul yöneticileri idari kadro işleri ile çok yoğun olması nedeniyle ders denetimiyle ilgili yeterli sürenin ayrılmadığını düşünüyorum.”

Y3: “Denetmenlerin yeterli sayıda olmaması ve ihtiyaç duyulan sıklıkta öğretmenin mesleki anlamında ders denetiminin yapılamaması.”

Y4: “Denetim içeriği her okula göre farklı yapılmamalıdır. Her okula göre farklı standartlar olmalı ve okul yöneticilerini branş denetimi konusunda bilgilendirilmelidir.”

Yukarıda yer alan okul yöneticilerinin görüşlerinden de anlaşılacağı gibi mesleki teknik ders denetimlerinin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için okul yöneticilerinin branş denetimi konusunda yeterli bilgiye sahip olmaları ve gerekirse bu konu ile ilgili hizmet içi eğitim almaları gerekmektedir. Aynı zamanda alan ile ilgili bilgi sahibi denetmen sayısının ve denetim sıklığının artırılması da büyük önem arz etmektedir.

BÖLÜM V

Tartışma

Araştırmanın bu bölümünde bulgular bölümüne ilişkin tartışma bölümü yer almaktadır.

Bu araştırmada meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin gerek okul denetiminden gerek ise mesleki ders denetiminden beklentilerini, denetim süreci içerisinde karşılaştıkları sorunları ve çözüm önerilerini ifade etmişlerdir. Yağcı'nın 2018 yılında karma araştırma deseninde gerçekleştirmiş olduğu çalışmanın nicel boyutunda araştırmaya katılan Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri alan bilgisi yeterliğinin denetimini meslek bilgisi yeterliğinden daha çok önemsediklerini belirtmişlerdir. Bunula birlikte araştırmaya katılan öğretmenlerin alan bilgisi ile meslek bilgisi yeterlik puanları arasında bir ilişki olduğunu saptamakla birlikte öğretmenler her iki boyutta da denetimin gerekli olduğunu savunmuşlardır.

Yağcı araştırmanın nitel boyutunda ise Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri, okul yöneticileri ve öğrencilerin, denetmen ve denetimle ilgili görüşlerini yorumlamıştır. Bu bağlamda öğretmenler ve okul yöneticileri denetmenin kişilik özelliklerinin, mesleki özelliklere göre daha önemli olduğunu, denetmen kaynaklı yaşanan sorunların denetim sürecinde daha fazla yaşandığını, denetimin her yıl istikrarlı bir şekilde yapılması gerektiğini, denetmenin denetim sırasında kişisel özelliklerini sergilemesini ve okul yöneticilerinin iç denetim yapmasının uygun olduğunu ancak sadece mesleki alan yeterliğini değerlendirmesi gerektiğini savunmuşlardır. Aynı şekilde gerçekleştirmiş olduğumuz çalışmada da denetim süreci ile ilgili benzer sonuçlar elde edilmiştir. Buna ek olarak mesleki ders denetimine ilişkin daha detaylı soruların yer almasından dolayı denetim sürecine ek olarak daha fazla problem detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Yeşil'in (2018) gerçekleştirmiş olduğu çalışmada ise okul müdürlerinin gerçekleştirmiş olduğu denetimlere yönelik öğretmen görüşleri değerlendirmeye almıştır. Yeşil'e göre okul müdürleri en fazla ders planında amaç ve kazanımların bulunması, öğretim ortamının temizliği ve havalandırılması, öğretmenin konuşma ve davranışlarda saygı öğelerine yer vermesi, öğrencilerin dikkatini çekerek motive

etme ve toplumsal ve mesleki etik değerlere uygun davranma durumlarının denetlediklerini belirtmişlerdir.

Yeşil'in gerçekleştirmiş olduğu çalışmada da görüldüğü üzere öğretmenlerin vermiş oldukları yanıtlarda okul müdürlerinin denetimlerde en az üzerinde toplumsal ve mesleki etik değerlere uygun davranma durumlarını denetlediklerini ifade etmişlerdir. Bu bağlamda gerçekleştirmiş olduğumuz araştırmada mesleki ders denetimleri ise daha detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Aynı şekilde gerçekleştirmiş olduğumuz çalışmada okul yöneticileri ve öğretmenler denetim sürecinde mesleki ve teknik derse yönelik denetimlerde denetmenlerin yeterli olmadıklarını ifade etmişlerdir.

Marangoz (2019) gerçekleştirmiş olduğu çalışmada ortaokul yöneticileri ve ğretmenlerinin ders denetimine ilişkin görüşlerini analiz etmiştir. İlgili araştırmaya göre okul yöneticileri gerçekleştirmiş oldukları denetimlerin amacı olarak eksikliklerin tespiti, giderilmesi ve rehberlik olarak ifade ederken; araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu ise süreci sadece bir prosedür olarak değerlendirmektedir. Gerçekleştirmiş olduğumuz çalışmada da elde edilen bulguların analizinde yönetici görüşleri benzerlik göstermesine rağmen ğretmen görüşlerinde farklılık olduğu saptanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin denetim sürecinde eksiklerin tamamlanması, giderilmesi, kendilerine rehberlik etmesi, mesleki açıdan katkı koyması gibi pek çok amaçtan bahsetmişlerdir.

Alagöz'n 2016 yılında gerçekleştirmiş olduğu çalışmada yönetici ve ğretmen görüşleri dikkate alınarak okul müdürlerinin ders denetim yetkinlik düzeyleri belirlenmeyi amaçlamıştır. Alagöz bu genel amaç doğrultusunda ise nicel araştırma yöntemlerinden genel tarama modelini kullanmıştır. Elde ettiğini bulgular doğrultusunda ise okul müdürleri, kendilerini ders denetimi konusunda yetkin görürken; öğretmenler, müdürleri ders denetimi konusunda tam olarak yetkin görmedikleri sonucuna ulaşmıştır. Benzer sonuçlar bu çalışmada da elde edilmekle birlikte, öğretmenlerin okul yöneticilerini yetkin görmemesi nedenleri arasında yöneticilerin branşlar hakkında yeterli düzeyde bilgiye sahip olmamaları gelmektedir. Bunun temel sebebi olarak ise bu çalışmanın meslek lisesinde gerçekleştirilmiş olduğu savunulmaktadır.

Altun ve Sarpkaya'nın 2020 yılında gerçekleştirmiş olduğu çalışmada ise etkili ğretmen denetimi yapan faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda ise genel liselerde görev yapan yönetici, ğretmen ve müfettiş görüşleri araştırmacılar

tarafından hazırlanan ölçek ile toplanmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda ise okul müdürlerinin asıl denetleyici olarak tercih edildiği saptanmıştır.

Özellikle ders planın yapılması, okul içi evrak denetimlerinin takibi ve yöneticilerin okulu daha iyi tanımlarından dolayı tercih ettikleri saptanmıştır. Gerçekleştirmiş olduğumuz çalışmada okul yöneticilerinin özellikle branş derslerinde yeterli olmadıklarından dolayı denetimin verimli bir şekilde gerçekleştirilmediği saptanmıştır. Bu bağlamda iki çalışma arasındaki bu temel farkın sebebi olarak Altan ve Sarpkaya'nın çalışmasının genel lisede bu çalışmanın ise meslek lisesinde gerçekleştirilmiş olmasından dolayı özellikle öğretmenlerin kendi branş derslerinde daha yetkin kişiler tarafından denetlenmeyi tercih ettikleri varsayılmaktadır.

Loyce ve Victor (2017) yılında gerçekleştirmiş olduğu araştırmada ise müdürlerin öğretmenler ile okul müdürlerinin öğretimsel denetim uygulamaları ve zaman yönetimi uygulamaları konusunda fikir ayrılıkları olduğunu saptamıştır. Gerçekleştirmiş olduğumuz çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Aynı zamanda Duruh'un 2018 yılında gerçekleştirmiş olduğu çalışmada uygun planlama, denetim ve arzu edilen kaliteli eğitim liderliğinden yoksun olduğunu saptamıştır. Benzer sonuçlar gerçekleştirmiş olduğumuz çalışmada da elde edilmiştir. Fashiku'nun 2016 yılında gerçekleştirmiş olduğu deneysel bir araştırmada yöneticilerin sahip oldukları iletişim modellerinin öğretmenler üzerinde olumlu etki yarattığını saptamıştır. Benzer sonuçlar gerçekleştirmiş olduğumuz çalışmada da elde edilmekle birlikte öğretmenlerin büyük çoğunluğu yöneticilerden daha yapıcı ve olumlu iletişim beklediklerini ifade etmişlerdir.

Owen ve Agunwa 2019 yılında gerçekleştirmiş olduğu çalışmada okul yöneticilerinin idari yeterliğinin öğretmenlerin iş performansı ile önemli ölçüde bağlantılı olduğu sonucunu elde etmiştir. Öğretmenlerin motive olabilmesi adına okul yöneticilerinden en büyük beklentileri ise onları yakından takip edebilecek, hedef ve rol beklentilerini doğru bir şekilde aktarabilecek ve bu bağlamda motive olmalarını sağlayabilecekleri benzer sonuçlar her iki çalışmada da elde edilmiştir. Öğretmenleri yakından izleyebilecek; hedef ve rol beklentilerini öğretmenlere iletebilecekler ve liderleri aracılığıyla öğretmenleri motive edebilecekler.

Geçmişten günümüze kadar alan yazın incelendiğinde de görüldüğü gibi gerek yöneticilerin gerek ise öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar benzerlik göstermektedir. Şöyle ki Terry'nin 1996 yılında gerçekleştirmiş olduğu çalışmada da

başarılı bir müdürün gerçekten etkili olabilmesi için ustalaşması gereken yirmi bir farklı bilgi alanı olduğunu söyler.

Herhangi birinin bu beklentileri karşılama olasılığını neredeyse imkansız olduğunu belirtirken; gerçekleştirmiş olduğumuz çalışmada da öğretmenler genellikle okul yöneticilerinin özellikle branş derslerinde yetersiz olduklarını ve ihtiyaç duyulduğu takdirde hizmet içi eğitim almaları gerektiğini belirtmişlerdir. Bu noktadan da yola çıkılacağı gibi günümüzde de özellikle alan derslerinin denetiminde daha etkili ve verimli bir süreç yaşanabilmesi için gerekli önlemlerin alınması büyük önem arz etmektedir.

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler

Sonuçlar

Bu bölümde araştırmanın alt amaçlarına dair tüm bulgular incelenip ortaya çıkan sonuçlar verilmektedir. Bu bağlamda sonuçlar açık ve net olması açısından özellikle bulgular kısmındaki başlıklarla örtüşecek şekilde verilmektedir. Bu araştırmada meslek liselerinde görevli okul yöneticileri ve öğretmenlerinin ders denetimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın verileri Lefkoşa'daki endüstri meslek lisesinde görev yapan okul yöneticileri ve öğretmenler ile yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak yapılan görüşmeler yoluyla elde edilmiştir.

Elde edilen bulgular doğrultusunda araştırmaya katılan öğretmenlerin %45'i iç denetimlerin öğretmenlerin mesleki gelişimine odaklanması gerektiğini ifade etmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu iç denetimlerde mesleki gelişimin ön planda tutulması gerektiğini savunurken bununla birlikte belirlenen amaçların gerçekleşip gerçekleşmediğinin denetlenmesi gerektiğini, öğretmen performanslarının denetlenmesi gerektiği, öğretmenin ders planlayışını ve zamanı nasıl kullandığının denetlenmesi gerektiği gibi alt kategorilere de yer vermişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %15'i iç denetimleri okul yöneticilerinin gerçekleştirmemesi gerektiğini sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda öğretmenler denetimlerin bakanlıktan gönderilecek uzmanlar tarafından ya da bölüm şefleri tarafından yapılmasının daha verimli olacağını savunmaktadırlar. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %15'i iç denetimlerde ihtiyaç takibinin yapılması gerektiğini belirtmekle birlikte araştırmaya katılan öğretmenler iç denetimin aynı zamanda eğitim olanaklarının geliştirilmesi, etkili eğitim öğretim faaliyetleri için kaynak bulunması ve eğitim alanındaki sorunları çözecek ya da yol gösterecek biçimde olması gerektiği sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç ise araştırmaya katılan öğretmenlerin %25'i denetimlerin yılda 1 kez yapılması gerektiğini, %25'i yılda 2 kez yapılması gerektiğini, %20'si ayda 1 kez yapılması gerektiğini, %10'u yılda 4 kez yapılması gerektiğini, %10'u herhangi bir süre söylemenin uygun olmadığını, %5'i 4 yılda 1

kez yapılması gerektiğini ve diğer %5 ise 5 yılda 1 kez yapılması gerektiğini savunmaktadırlar.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %41,87'si denetim yapılırken denetmenlerden yol gösterici olmaları gerektiği saptanmıştır. Öğretmenler aynı zamanda bu süreç içerisinde denetmenlerin kişisel ve mesleki deneyimlerini aktarmaları gerektiğini, fikirlerini paylaşmaları gerektiğini, öğretmenlere kaynak göstermeleri gerektiğini ve ihtiyaç duyulduğu takdirde kendilerini hizmet içi eğitimlere yönlendirmeleri gerektiği sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %18,60'ı denetim yapılırken denetmenlerden saygılı olmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenler aynı zamanda bu süreç içerisinde denetmenlerin tarafsız ve adil olmaları gerektiğini de belirtmiştir. Öğretmenlerin denetim sürecini en yüksek derecede fayda sağlayabilecekleri şekilde tamamlayabilmeleri için bu sonuç büyük önem arz etmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %18,6'sı denetim yapılırken denetmenlerin düzenli takip etmeleri ve iletişim içinde olmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenler aynı zamanda bu süreç içerisinde gerekli şartların ve isteklerin yerine getirilmesini sağlamaları gerektiğini, öğretmen gelişiminin düzenli bir biçimde izlenmesi gerektiğini ve öğrenciden kaynaklı sıkıntılar olduğu zaman öğrenciler ile görüşmeleri gerektiği sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %18,60'ı denetim yapılırken denetmenlerin mesleki alan bilgisine sahip olmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenler aynı zamanda bu süreç içerisinde denetmen, denetim yaptığı konuda bilgi sahibi olmalı, mesleki alandan uzman kişiler tarafından değerlendirilmeli ve denetmenin zümre başkanları ile de görüşmeleri gerektiğini ifade etmekle birlikte öğretmenlerin %2,33'ü denetim yapılırken denetmenlerin başarılı personele yönetim tarafından takdir uygulamalarının artırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Tüm bu sonuçlardan yola çıkarak araştırmaya katılan mesleki alan bilgisinin de ön planda tutulması gerektiğini savunmuşlardır.

Özellikle meslek liselerindeki branşlaşma göz önünde bulundurulduğu zaman ve denetmenlerin her branş hakkında yeterli donanıma sahip olmadıkları düşünüldüğü zaman büyük önem arz etmektedir. Bu ise araştırmanın bir diğer alt amacına hizmet etmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %87,1'i okul yöneticilerinin mesleki ders denetiminde yetkin olmadıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmen aynı zamanda denetimin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmediğini, denetmenlerin bölüm şeflerinden ya da meslek dalı uzmanlarından destek almaları gerektiğini, denetmenlerin yeterli

olmadıklarını ve mesleki ders denetimi dışında kalan konuları yani idari işleri denetlemeleri gerektiğini sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %12,9'u okul yöneticilerinin mesleki ders denetimi için alanda bilgi sahibi olmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenler aynı zamanda denetmenlerin bölüm hakkında yeterli düzeyde bilgi sahibi olmaları gerektiğini ve okul yöneticilerine hizmet içi kurslar verilerek branşlar hakkında bilgi sahibi olmalarının sağlanabileceğini savunmaktadırlar. Bunula birlikte okul yöneticilerinin denetimlere zümre başkanları ile katılmaları denetim sürecinin daha verimli geçmesine katkı koyacağı sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %34,2'si okul içi yapılan denetimlerin sorunları çözdüğünü belirtmişlerdir. Öğretmenler aynı zamanda okul içi denetimlerin öğretmen problemlerini, öğrenci problemlerini ve bölüm içi sorunları çözmede katkı sağladıkları sonucuna varılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %18,4'ü okul içi yapılan denetimlerin iletişimi güçlendirdiğini belirtmişlerdir. Öğretmenler aynı zamanda okul içi denetimlerin pozitif iletişimi arttırdığı, motive ettiği ve ortak çalışmaları gerçekleştirebilme olanağı sağladıklarını ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %15,8'i, okul içi yapılan denetimlerin disiplini sağladığını ifade etmişlerdir. Öğretmenler aynı zamanda okul içi yapılan denetimlerin planlı olmalarını sağladıklarını, gerekli yasal düzenlemelerin yapılmasını sağladığını ve eğitimde programın ilerleyişini olumlu etkilediğini belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %15,8'i, okul içi yapılan denetimlerin kaliteyi artırdığını belirtmişlerdir.

Öğretmenler aynı zamanda okul içi gerçekleştirilen denetimlerin mesleki eğitimin kalitesini artırdığını, verimli olmalarını sağladıklarını ve bölüm şefleri tarafından denetlendiklerinde ise daha da verimli olacağına inandıklarını ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %15,8'i, okul içi yapılan denetimlerin başarıyı artırdığını belirtmişlerdir. Öğretmenler aynı zamanda okul içi gerçekleştirilen denetimlerin hem okul başarısını hem de öğrenci başarısını arttırdığını ifade etmek ile birlikte araştırmanın bu alt amacına yönelik araştırmaya katılan öğretmenler çözüme yolunda hem kendi aralarında olan iletişimi hem de öğrenci ve veliler ile olan iletişimlerini de güçlendiği sonucuna ulaşmışlardır. Bu da olumlu ve yapıcı iletişim olduğu her yerde ise problemler mutlaka çözüm ile sonuçlanmaktadır.

Araştırmanın bir diğer çalışma grubunu oluşturan okul yöneticilerinin tamamı ise iç denetimleri okul yöneticilerinin yapması gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Okul yöneticilerinin %60'ı gerçekleştirilen iç denetimle alınan kararların uygulanabilirliği takip edilmesi gerektiği sonucuna varmışlardır. Okul yöneticileri aynı zamanda yıllık programın takip edilmesi gerektiğini, öğretmenlerin devamsızlık durumlarının takip edilmesi gerektiğini yine aynı şekilde öğretmenlerin derse zamanında girip girmediklerini ve okul yöneticilerinin de görevlerini yerine getirip getirmediğinin izlenmesi gerektiğini savunmaktadırlar. Okul yöneticilerinin %20'si iç denetimlerde olumlu iletişimin önemli olduğunu dile getirmişlerdir.

Okul yöneticileri aynı zamanda öğretmenlerin öğrencileri ve diğer meslektaşlarıyla da olumlu iletişim içerisinde olmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin %20'si ise iç denetimlerin rehberlik etmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Okul yöneticileri aynı zamanda gerçekleştirilen iç denetimlerin hem öğretmenlere hem de öğrencilere rehberlik etmesi ile birlikte ortaya çıkan problemlerin de olumlu iletişim sayesinde çözülebileceğini savunmaktadırlar. Araştırmanın bu alt amacına yönelik olarak iç denetimlerin okul yöneticileri tarafından gerçekleştirilmesinin okulu, öğretmenleri ve öğrencileri daha iyi tanımlarından ötürü verimli olacağı sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin %50'si ders denetimlerin her ders modülü sonunda gerçekleştirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Okul yöneticilerinin %25'i dönemde 1 kez, diğer %25'i ise ders denetimlerin ayda 1 kez gerçekleştirilmesi gerektiğini savunmaktadırlar. Okul yöneticisi görüşlerinden de yola çıkılarak özellikle meslek liselerinde okuyan öğrenciler için her ders modülünden sonra ders denetimlerinin gerçekleştirilmesinin öğrencilere ve öğretmenlere rehberlik edebileceği sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin %62,5'i mesleki teknik ders öğretmenlerinden öğrencilere gerçek hayata hazırlamalarını beklemektedir. Okul yöneticileri aynı zamanda mesleki teknik ders öğretmenlerinden, öğrencilerini gerçek hayata hazırlarken onların girişimci ve üretken olmalarına katkı sağlamalarını, yıl sonu stajlarından öğrencileri ile ilgilenmelerini ve staj sonunda piyasadaki iş yerlerine öğrencilerini yerleştirmelerini beklemekte olduklarını savunmaktadırlar. Okul yöneticilerinin %37,3'ünün ise mesleki teknik ders öğretmenlerinden derse hazırlıklı gelmelerini ve ders materyallerini etkili ve verimli bir şekilde kullanmaları gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin %75 denetim sırasında yol gösterici olmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Aynı zamanda okul yöneticileri yaptıkları eleştirilerin yapıcı ya da pozitif olması gerektiğini ve eksik yönlerinin giderilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin %25'i ise denetim sırasında karşılıklı işbirliğinin olması gerektiği savunulmaktadır. Okul yönetici görüşlerinden de anlaşılabilceği gibi denetim sürecinde öğretmenlere ve öğrencilere eksiklerin giderilmesi amacıyla gerçekleştirilen olumlu eleştirilerin rehber niteliğinde olması gerekliliği ise kaçınılmaz bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin %50'si mesleki teknik ders denetiminde alana özgü denetim yapılmadığını belirtmiştir. Aynı zamanda okul yöneticilerinin branş denetimi konusunda bilgilendirilmesi gerektiğini ve her alana göre farklı denetimin yapılmadığını ifade etmişlerdir. Okul yöneticilerinin %33,3'ü ise denetme sayılarının yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. Okul yöneticilerinin %16,7'si ise gerçekleştirilen denetlemelerin yeterli sayıda olmadıkları sonucuna ulaşmıştır. Mesleki teknik ders denetimlerinin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için okul yöneticilerinin branş denetimi konusunda yeterli bilgiye sahip olmaları gerektiği sonucu göze çarpmaktadır.

Öneriler

Bu bölümde araştırma sonuçlarına ve araştırmacılara yönelik öneriler yer almaktadır.

Araştırma sonuçlarına yönelik öneriler şu şekilde sıralanabilir;

- Okul yöneticilerine yönelik özellikle branş derslerinin denetiminde kendilerine kolaylık sağlayacak hizmet içi eğitimler düzenlenebilir.
- Düzenlenen hizmet içi eğitimlerden sonra denetimin verimliliği hakkında tekrar okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşlerine başvurulabilir.
- Denetim sürecinin daha verimli gerçekleştirilebilmesi için süreç başlamadan önce okul yöneticilerine öğretmenlere motivasyon artırıcı ön bilgilendirme toplantıları düzenlenebilir.
- Denetimlerin daha sistemli ve düzenli bir şekilde yürütülebilmesi adına yeterli sayıda denetmenden oluşan alana özgü bir denetmen kadrosu oluşturulabilir.

- Meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin denetim sürecinde daha aktif rol üstelenebilmeleri için yasal düzenlemelere başvurulabilir.
- Meslek liselerinde görev yapan okul yöneticilerinin denetim sürecine aktif olarak katılabilmeleri ve verimli olabilmeleri adına bakanlık ile işbirliği yapılabilir.
- Mesleki denetim süreci ile ilgili üniversitelerin uygun alanlarından akademik olarak danışmanlık hizmeti alınabilir.
- Mesleki ders denetimlerinin verimli bir şekilde gerçekleştirilebilmesi adına bakanlık tarafından uzman kadro talep edilebilir.
- Mesleki ders denetiminde eğitimin paydaşlarından olan öğrenci görüşlerine başvurulabilir.
- Denetim sürecinde geri dönüşlere daha fazla yer verilebilir.
- Denetim sürecinde belirlenen altyapı eksikliklerinin giderilmesine yönelik önlemler bakanlık ile işbirliği gerçekleştirilerek yapılabilir.
- Teknik ve mesleki derslerde teknolojiye daha fazla yararlanabilmek adına okul yöneticilerine ve öğretmenlere hizmet içi eğitimler sunulabilir.

Araştırmacılara yönelik öneriler şu şekilde sıralanabilir;

- Bu araştırmanın çalışma grubunu meslek lisesinde görev yapan okul yöneticileri ve öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmaya bakanlık tarafından sağlanacak görüşler eklenebilir.
- Bu araştırma devlet okulunda gerçekleştirilmiştir. Özel lise ya da kolej okulları ile gerçekleştirilebilir.
- Araştırmanın örneklem grubu öğrenci ve veli görüşleriyle genişletilebilir. Daha fazla eğitim paydaşlarının görüşleri ileri araştırmalara destek olabilir.
- Bu araştırmada nitel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Nicel araştırma yöntemleri de eklenerek ileriki çalışmaların genellenbilir olması sağlanabilir.
- Bu araştırma sadece sınırlı sayıda okul yöneticisi ve öğretmen görüşüne başvurulmuştur. Çalışma grubu daha da büyütülerek daha geniş çaplı analizler yapılabilir.
- Denetmenlerin üniversitelerdeki alanında uzman akademisyenlerle birlikte işbirliği sağlanarak görüşlerine başvurulabilir ve denetim modellerinden faydalanarak alana en uygun olanını mevcut sisteme içinde gerçekleştirilebilmesi için çalışma yapılabilir.

- Mesleki ders denetimine yönelik düzenlenebilecek hizmet içi eğitimlerden geri dönütler alınarak yeni denetim ihtiyaçları saptanabilir.
- Mesleki ders denetim sürecinde karşılaşılan sorunlara yönelik kongre, seminer ya da paneller düzenlenebilir.
- Farklı ülkelerde gerçekleştirilen mesleki ders denetimler incelenebilir. Bu doğrultu da ülkemizde gerçekleştirilen denetimler ile karşılaştırmalar yapılabilir.
- Mesleki ders alan yeterliliklerinin gerçek hayata uygun olabilmesi adına yeni düzenlemeler talep edilebilir.
- Teknik ve mesleki derslerde teknolojiden ne derece yararlanıldığı ileri çalışmalarda araştırılabilir. Eğitimin tüm paydaşları açısından bu durumun değerlendirilmesi yeni araştırmalara ışık tutabilir.
- Ders denetimine yönelik öz yeterlilik, tutum, inanç gibi sosyal duygusal alanlar hem nicel hem de nitel çalışmalar ile birlikte araştırılabilir.

Kaynakça

- Açıkgöz, S. (2001). Türk ulusal eğitiminde teftiş sisteminin yapısı, işleyişi, sorunları ve öneriler [Supervision system in Turkish national education; structure, operation, problems, and suggestions]. In National symposium on organization and administration of Turkish national education in 2000 (pp. 120-132).
- Akkaş, B. U. S., & Sahin, S. (2015). Eğitim Denetmenlerinin Mesleklerine İlişkin Görüşleri ve Denetmenliği Tercih Nedenleri/The Opinions of Educational Supervisors about Supervision and the reasons of their Profession Preference. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 69-85.
- Alfonso, R. J., Firth, G. R., & Neville, R. F. (1981). Instructional supervision: A behavior system. Allyn & Bacon.
- Alila, S., Uusiautti, S., & Määttä, K. (2016). The Principles and Practices of Supervision That Supports the Development of Inclusive Teacherhood. *Journal of Education and Learning*, 5(3), 297-306.
- Al-Omari, A. (2008). The relationship between leadership styles of Hashemite University department chairs and job satisfaction as reported by department faculty members. *University of Sharjah Journal for Humanities & Social Sciences*, 5(2), 101-124.
- Alquizar, J. (2013). Characteristics of School Administrator As Predictors of Instructional Management Leadership. Available at SSRN 3283593.
- Altun, B., & Sarkaya, P. Y. (2020). The actors of teacher supervision. *Journal of Human Sciences*, 17(1), 284-303.
- Arong, F. E., & Ogbadu, M. A. (2010). Major causes of declining quality of education in Nigeria from administrative perspective: a case study of Dekina local government area. *Canadian Social Science*, 6(3), 183-198.
- Aydazer, B. (2020). Okul müdürlerinin ders denetimine ilişkin öğretmen görüşleri (Pamukkale ilçe örneği).
- Beach, D. M., & Reinhartz, J. (1989). Supervision: Focus on instruction. Harper & Row.
- Blasé, J. & Blasé J. (2013). Empowering teachers: what successful principals' thousand oaks. USA: Corwin Press.

- Care Council for Wales (2012) Supervising and appraising well: A guide to effective supervision and appraisal for those working in social care, Cardiff: Care Council for Wales
- Caspi, J., & Reid, W. J. (2002). Educational supervision in social work: A task-centered model for field instruction and staff development. Columbia University Press.
- Caspi, J., & Reid, W. J. (2002). Educational supervision in social work: A task-centered model for field instruction and staff development. Columbia University Press.
- Chambers, J. G., Lam, I., & Mahitivanichcha, K. (2008). Examining Context and Challenges in Measuring Investment in Professional Development: A Case Study of Six School Districts in the Southwest Region. Issues & Answers. REL 2008-No. 037. Regional Educational Laboratory Southwest (NJ1).
- Cogan, M. L. (1973). Clinical supervision. Boston: Houghton Mifflin Comp.
- Daresh, J. C. (2001). Supervision as proactive leadership: Waveland Press Inc.
- Duruh, B. C. (2018). Planning, supervision and quality of instructional leadership of girls' day secondary schools in Kaduna State, *Nigeria. Journal of Education and Entrepreneurship*, 5(1), 10-19.
- Egwu, S. O. (2015). Principals' Performance in Supervision of Classroom Instruction in Ebonyi State Secondary Schools. *Journal of Education and Practice*, 6(15), 99-105.
- Eisner, E. W. (1998). The enlightened eye: Qualitative inquiry and-the enhancement of educational practice. Prentice Hall, Inc.
- Eze, O. C. (2015). Teachers' and Students' Perception of Instructional Supervision on Capacity Building in Electrical Installation Trade. *Journal of Education and Practice*, 6(29), 182-187.
- Fashiku, C. O. (2016). Leaders' communication pattern: A predictor of lecturers' job performance in Nigeria. *International Journal of Educational Leadership and Management*, 4(2), 103-126.
- Glanz, J. (2018). Chronicling perspectives about the state of instructional supervision by eight prominent scholars of supervision. *Journal of Educational Supervision*, 1(1), 1.
- Glatthorn, A. A. (1997). Differentiated supervision Alexandria. VA: Association for Supervision and Curriculum.

- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2001). *Supervision and instructional leadership: A developmental approach*. Allyn & Bacon/Longman Publishing, a Pearson Education Company, 1760 Gould Street, Needham Heights, MA 02494. Web site: <http://www.abacon.com..>
- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2001). *Supervision and instructional leadership: A developmental approach*. Allyn & Bacon/Longman Publishing, a Pearson Education Company, 1760 Gould Street, Needham Heights, MA 02494. Web site: <http://www.abacon.com..>
- Hazi, H. M., & Rucinski, D. A. (2009). Teacher evaluation as a policy target for improved student learning: A fifty-state review of statute and regulatory action since NCLB. *education policy analysis archives*, 17, 5.
- Ishaq, K. (2009). *Supervision and Evaluation: Principals' Worst Nightmare*. Online Submission.
- Kadushin A (1992) *Supervision in social work*, 3rd edn, New York: ColumbiaUniversity Press
- Kettle, M. (2015). Achieving effective supervision. *Insight*, 30.
- Litchfield, D. J. (1985). If you want me to be an instructional leader, just tell me what an instructional leader does. *Peabody Journal of Education*, 63(1), 202-205.
- Loyce, O. C., & Victor, A. A. (2017). Principals' Application of Instructional Leadership Practices for Secondary School Effectiveness in Oyo State. *Online Submission*, 13(1), 32-44.
- Marks, J. R. (1985). *Handbook of educational supervision: A guide for the practitioner*. Publication Sales, Allyn and Bacon, Inc., 8 Wells Avenue, Newton, MA 02159 (Order No. H82993; \$38.95)..
- Marshall, K. (2013). *Rethinking teacher supervision and evaluation: How to work smart, build collaboration, and close the achievement gap*. John Wiley & Sons.
- Memduhoğlu, H. B., Aydin, I., Yilmaz, K., Güngör, S., & Oğuz, E. (2007). The process of supervision in the Turkish educational system: Purpose, structure, operation. *Asia Pacific Education Review*, 8(1), 56-70.
- Mette, I. M., Range, B. G., Anderson, J., Hvidston, D. J., Nieuwenhuizen, L., & Doty, J. (2017). The wicked problem of the intersection between

- supervision and evaluation. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 9(3), 709-724.
- Mette, I. M., Range, B. G., Anderson, J., Hvidston, D. J., Nieuwenhuizen, L., & Doty, J. (2017). The wicked problem of the intersection between supervision and evaluation. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 9(3), 709-724.
- Mosher, R. L., & Purpel, D. E. (1971). *Supervision: The reluctant profession*. Houghton Mifflin Harcourt (HMH).
- Njoku, C. U. (2006). Business education and value orientation for national economic empowerment and development. *Business Education Journal*, 3(4), 1-10.
- Nwambam, A. S., & Eze, P. I. (2017). Place of instructional supervision in enhancing public primary school teachers effectiveness. *Educational Research and Reviews*, 12(7), 467-472.
- Nzomiwu, J.P.C. (1997). *Dynamic of educational administration and management: The Nigerian perspective*. Onitsha: Meks Publishers Ltd.
- Oliva, P. F., & Pawlas, G. E. (2004). *Supervision for today's schools*. Jossey-Bass, An Imprint of Wiley. 10475 Crosspoint Blvd, Indianapolis, IN 46256.
- Owan, V. J. (2012). *Some Causes of Poor Performance Of Pupils in Primary School Mathematics. A Case Study in Akamkpa Local Government Area of Cross River State, Nigeria*. A Case Study in Akamkpa Local Government Area of Cross River State, Nigeria.(October 23, 2012).
- Paulsen, T. H., & Martin, R. A. (2013). Instructional Supervision of Agricultural Education Teachers: Perceptions Regarding Selected Beliefs. *Journal of Agricultural Education*, 54(2), 99-113.
- Platt, A. D., Tripp, C. E., Ogden, W. R., & Fraser, R. G. (2000). *The skillful leader: Confronting mediocre teaching*. Action, MA: Research for Better Teaching.
- Quebec Fuentes, S., & Jimerson, J. B. (2020). Role Enactment and Types of Feedback: The Influence of Leadership Content Knowledge on Instructional Leadership Efforts. *Journal of Educational Supervision*, 3(2), 6.
- Segiovanni, T. J., & Starratt, R. J. (1993). *Supervision: A redefinition*. (5th ed.). Singapore: McGraw Hill, inc.
- Sullivan, S., & Glanz, J. (2000). *Supervision That Improves Teaching Strategies and Techniques*. California, USA: Corwin Pres.

- Taymaz, H. (1993). Teftiş [Supervision]. Ankara: Kadioğlu Publications.
- Terry, P. M. (1996). The Principal and Instructional Leadership.
- Weller, L. D., & Weller, S. J. (2002). The assistant principal: Essentials for effective school leadership. Corwin Press.
- Wiles, J., & Bondi, J. (2004). Supervision: A guide to practice. Prentice Hall.

EKLER**Öğretmen Görüşme Formu****ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU****Araştırma Sorusu:**

Meslek Liseleri Okul Yöneticilerinin Yürüttüğü Mesleki Teknik Ders Denetimine Yönelik Okul Yöneticisi ve Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Mesleki teknik ders denetiminin daha etkili bir olarak gerçekleştirilebilmesi amacıyla Mesleki Teknik Öğretim Dairesine bağlı öğretmenlerin görüşlerine başvurulmuştur. Yüksek Lisans tez kapsamında değerlendirilecek olan bu çalışmanın geçerlilik ve güvenilirlik açısından size yöneltilen sorulara doğru cevap verdiğiniz için teşekkür ederim.

Görüşme formu değerlendirilirken, kişi ve kurum isimleri gizli tutulacak ve elde edilen veriler sadece bu çalışmada kullanılacaktır.

Mehmet TÜZEL

YDÜ Yüksek Lisans

Öğrencisi

mehmet.tuzel@hotmail.com

Demografik Bilgiler

Cinsiyet: Kadın ☐ Erkek ☐ Yaş:

Öğrenim düzeyi: ☐ Ön Lisans ☐ Lisans

☐ Yüksek Lisans ☐ Doktora

Mezun olunan fakülte: Kıdem yılı:

GÖRÜŞME SORULARI:

Aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

Araştırma Soruları; Hazırlanan sorular Endüstri Meslek okul yöneticileri ve öğretmenlerinin görüşlerinin belirlemesi amacıyla beşer adet açık uçlu soru oluşturulmuştur.

Öğretmen Görüşme Soruları:

1. Okullarda okul yöneticileri tarafından öğretmenlere yönelik iç denetim yapılmalı mıdır? Yapılmalıdır diyorsanız nasıl olması gerektiğini düşünüyorsunuz? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
2. Sizce meslek hayatınız boyunca kaç kez denetim yapılmalıdır? Bu konuda ne düşünüyorsunuz? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
3. Denetim yapılırken denetmen sizce nasıl bir tavır sergilemelidir? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
4. Okul yöneticilerinin mesleki ders denetimine ilişkin yetkinlik durumu konusundaki görüşleriniz nelerdir? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
5. Sizce okul içi yapılan iç denetimlerin öğrencilerin ve okulun başarısına etkisi nedir? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?

Soruları yöneltilmiştir.

Yönetici Görüşme Formu**YÖNETİCİ GÖRÜŞME FORMU****Araştırma Sorusu:**

Meslek Liseleri Okul Yöneticilerinin Yürüttüğü Mesleki Teknik Ders Denetimine Yönelik Okul Yöneticisi ve Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi

Mesleki teknik ders denetiminin daha etkili bir olarak gerçekleştirilebilmesi amacıyla Mesleki Teknik Öğretim Dairesine bağlı öğretmenlerin görüşlerine başvurulmuştur. Yüksek Lisans tez kapsamında değerlendirilecek olan bu çalışmanın geçerlilik ve güvenilirlik açısından size yöneltilen sorulara doğru cevap verdiğiniz için teşekkür ederim.

Görüşme formu değerlendirilirken, kişi ve kurum isimleri gizli tutulacak ve elde edilen veriler sadece bu çalışmada kullanılacaktır.

Mehmet TÜZEL

YDÜ Yüksek Lisans

Öğrencisi

mehmet.tuzel@hotmail.com

Demografik Bilgiler

Cinsiyet: Kadın ☐ Erkek ☐ Yaş:

Öğrenim düzeyi: ☐ Ön Lisans ☐ Lisans

☐ Yüksek Lisans ☐ Doktora

Mezun olunan fakülte: Kıdem yılı:

GÖRÜŞME SORULARI:

Aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

Araştırma Soruları; Hazırlanan sorular Endüstri Meslek okul yöneticileri ve öğretmenlerinin görüşlerinin belirlemesi amacıyla beşer adet açık uçlu soru oluşturulmuştur.

Yönetici Görüşme Soruları:

1. Okul yöneticileri tarafından öğretmenlere yönelik iç denetim yapılmalı mıdır? Yapılmalıdır diyorsanız nasıl olması gerektiğini düşünüyorsunuz? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
 2. Mesleki ders denetimi sizce hangi aralıklarla yapılmalıdır? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
 3. Okulunuzdaki mesleki teknik ders öğretmenlerinden beklentiniz nedir? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
 4. Sizce denetim yapılırken nasıl bir tavır sergilenmelidir? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
 5. Okulunuzda yapılan mesleki teknik dersine yönelik denetimlerde yaşanan sorunlar nelerdir? Düşüncelerinizi açıklayabilir misiniz?
- Soruları yöneltmiştir.

ETİK KURULU YAZISI**BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU**

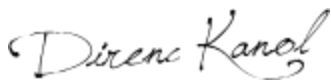
24.07.2020

Sayın Mehmet Tüzel

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/EB/2020/515 proje numaralı ve **“Meslek Liseleri Okul Yöneticilerinin Yürüttüğü Mesleki Teknik Ders Denetimine Yönelik Okul Yöneticisi ve Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi”** başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLÎ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI
MESLEKİ TEKNİK ÖĞRETİM DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : MTÖ.0.00-006-20/E.2429
Konu : Mehmet Tüzel'in Anketi Hk

11 Ağustos 2020

Sayın Mehmet TÜZEL

İlgi : 10 Ağustos 2020 tarihli ve TTD.0.00-006-20/E.768 sayılı yazı.

İlgili yazınızda, müdürlüğümüze bağlı Sedat Simavi Endüstri Meslek Lisesi'nde görev yapan yönetici ve öğretmenlere yönelik olarak **"Meslek Liseleri Okul Yöneticilerinin Yürüttüğü Mesleki Ders Denetimine Yönelik Okul Yöneticilerinin ve Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi"** konulu anket uygulama istemiyle izin talebinde bulundunuz.

Talebinizle ilgili olarak Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü 'nce yapılan incelemede, çalışmanın gizlilik ve gönüllük ilkelerine riayet edilerek uygulanması uygun görülmüştür. Ancak uygulanmadan önce ilgili okul müdürlükleri ile istişarede bulunup anketin ne zaman uygulanacağı birlikte saptanmalıdır. Keza, **anket yapıldıktan sonra da sonuçlarının Talim ve Terbiye Dairesi Müdürlüğü' ne de ulaştırması gerekmektedir.**

Bilgi edinmenizi ve gereğini saygı ile rica ederim.

e-imzalıdır
Gülşen HOCANIN
Müdür

Not: 93.2007 sayılı Elektronik İmza Yasası'nın 6.maddesi gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

ŞHT. Mehmet Hasan Tuna Sokak No.5 Yenişehir / Lefkoşa
Tel No: 0(392) 2282257 Fax : 0(392) 2278727
E-posta : mtod@mebnet.net

Bilgi için: Zehra LORDOĞLU
Arşiv Memuru
Telefon No: (392) 228 22 57-126

MEHMET TÜZEL

ORJINALLIK RAPORU

%15

BENZERLİK ENDEKSİ

%11

İNTERNET
KAYNAKLARI

%2

YAYINLAR

%9

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1

Submitted to Inonu University

Öğrenci Ödevi

%7

2

adudspace.adu.edu.tr:8080

İnternet Kaynağı

%3

3

docs.neu.edu.tr

İnternet Kaynağı

%2

4

www.ijtase.net

İnternet Kaynağı

%1

5

acikerisim.istanbul.edu.tr

İnternet Kaynağı

%1

6

files.eric.ed.gov

İnternet Kaynağı

<%1

7

Submitted to Girne American University

Öğrenci Ödevi

<%1

8

Submitted to Higher Ed Holdings

Öğrenci Ödevi

<%1

9

acikerisim.aku.edu.tr

İnternet Kaynağı

<%1